

C. Muut asiat.

Hankoon suunniteltu vapausmuistomerkki. Kaupunginvaltuuston huhtikuun 15 p:nä 1919 päätettyä merkitä 5,000 markan apurahan vapausmuistomerkkin pystyttämiseksi Hankoon lähetti Hangon kaupunginvaltuuston asettama muistomerkkikomitea mainitun kaupungin kaupunginvaltuuston hyväksymän muistomerkkiesityksen ja tiedusteli oliko Helsingin kaupunginvaltuustolla joitakin toivomuksia esitettävänä asiassa. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ ilmoittaa komitealle, ettei sillä ollut asiaan mitään muistuttamista.

Muistomerkkien paljastaminen sotilashautoilla. Vanhan kirkon puistikon sotilashautojen muistomerkkien pystyttämistä varten asetetun komitean ilmoitettua, että muistomerkit olivat valmistuneet, ilmoitettiin ²⁾ kaupunginvaltuustolle, että niiden paljastaminen oli määrätty toimitettavaksi sunnuntaina lokakuun 31 p:nä klo 2 päivällä.

Kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen ratkaisemattomien asiain luettelo. Esiteltäessä kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 p:nä 1919 ratkaisematta olevain asiain luetteloa ³⁾, päätti ⁴⁾ valtuusto poistaa seuraavat asiat:

Käsityö- ja tehdasyhdistyksen y. m. yhdistysten hakemuksen Pohj. Rautatiekadun tonttien n:o:jen 7 ja 9 luovuttamisesta talon paikaksi näille yhdistyksille, sen johdosta että mainitut korttelit sittemmin oli varattu toiseen tarkoitukseen ja ehdotus ⁵⁾ toisen tontin luovuttamisesta yhdistyksille oli olemassa;

Käsityö- ja tehdasyhdistyksen Pohj. Rautatiekadun tontteja n:o:ja 7 ja 9 koskevan esityksen samoilla perusteilla kuin edellisen asian;

Terveydenhoitolautakunnan esityksen määrärahan myöntämisestä väliaikaisen vastaanottolaitoksen perustamiseksi vahingoittuneita ja äkkiä sairastuneita henkilöitä varten, kun terveydenhoitolautakunta kohdakkoin aikoi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi;

sosiaalilautakunnan esityksen ammattijärjestöjen työttömyyskassain avustamisesta Helsingin kaupungin varoilla, kun tämä kysymys oli lainsäädäntötietä ratkaistu;

sosiaalilautakunnan esityksen niiden vuokratappioiden korvaamisesta, joita talonmistajille oli koitunut sotilasperheiden pitämisestä luonaan asumassa, minkä kysymyksen sekä sosiaalilautakunta että rahatoimikamari olivat ehdottaneet poistettavaksi;

Suomen tehdas- ja sekatyöväenliiton osaston n:o 169 anomuksen kaupungin työntekijäin tuntipalkan korottamisesta.

Samassa tilaisuudessa päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa rahatoimikamaria:

Helsingin pitäjän kunnanvaltuutettujen esitykseen nähden komitean asettamisesta käsittelemään kysymystä Helsingin kaupungin osanotosta erinäisten Helsingin pitäjässä sijaitsevain taajaväiksen yhdyskuntain hallintomenoihin asettumaan yhteyteen asianomaisen aloitteentekijän kanssa;

jouduttamaan lausunnon antamista sen käsiteltävinä nykyään olevista lukuisista, rakennusajan pitentämistä tarkoittavista, hakemuksista, sekä

kysymykseen nähden kaupungin satamakonttorin lipun vahvistamisesta jouduttamaan kaupungin museon intendenttiä antamaan aikaisemmin pyydetyn lausunnon.

¹⁾ Valt. pöytäk. 10. 11. 27 §. — ²⁾ S:n 27. 10. 11 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 1. —

⁴⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 40 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 9.

Samalla päätti¹⁾ valtuusto kehoittaa suomenkielisten kansakoulujen johtokuntaa jouduttamaan lausunnon antamista kansakoulujen taloudenhoitajain ohjesäännön muutosehdotuksen johdosta.

Toukolan tonttien rakennusjärjestys. Kaupunginvaltuuston päätettyä²⁾ luovuttaa erinäisiä Toukolan tontteja omakotiasuntojen paikaksi vahvisti³⁾ valtuusto seuraavan:

„Rakennusjärjestyksen erillisten pienten asuinrakennusten paikaksi aiotuille Toukolan korttelien n:o:jen 912 ja 913 tonteille.

1 §. Asuinrakennuksen saa teettää ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu, ja saa rakennus täyttää koko siten karttaan piirretyn alan tarvitsematta noudattaa kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan laajuudesta ja suuruusmitoista.

Kattolista sekä avonaiset portaot saavat ulota enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä tonttikartassa osotettujen rakennusrajain ulkopuolelle.

2 §. Ulkokuoneen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu.

3 §. Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §. Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksikerroksinen, mutta ei kymmentä (10) metriä korkeampi maasta katonharjaan lukien, ja pitää rakennuksen poikkileikkaukseen käydä piirtäminen viereisen kaavion A mukainen kuvio, jos käytetään suoralappeista (satula-) kattoa, ja viereisen kaavion B mukainen kuvio, jos käytetään taite- (mansardi-)kattoa. Räystäs sekä kattoikkunat saavat ulota enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä edellä mainittujen rajaviivain ulkopuolelle.

Ulkokuonetta älköön tehtäkö viittä (5) metriä korkeampaa maasta katonharjaan lukien.

Kaltevalla maalla on määräävänä katua tai pääpihamaata päin antavan julkisivun keskikorkeus. Jos asuinrakennuksen pääty antaa katua tai pääpihamaata päin, mitataan korkeus rakennuksen kylkien keskiviivasta.

5 §. Asuinhuoneen pitää olla vähintään kaksi ja seitsemän kymmenesosaa (2.7) metriä korkea.

6 §. Rakennuksessa käytettyjen rakenteiden tulee olla kyllin luotettavia ja lujia.

7 §. Tulisijoihin ja savuputkiin nähden noudatettakoon mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään.

8 §. Asuinrakennuksen kivijalan pitää kohota vähintään viisi kymmenesosaa (0.5) metriä maanpinnan yläpuolelle.

9 §. Katonlappen tekeminen naapuritonttia päin kallistuvaksi kielletään.

10 §. Toisen kerroksen asuinhuoneisiin on asetettava semmoiset laitteet tulenvaaran torjumiseksi, mitkä maisatratti hyväksyy. Toiseen kerrokseen vievään portaiden tulee olla vähintään metrin (1.0) leveät.

11 §. Kellariin saa laittaa pesutuvan tulenkestävästä aneesta, ellei se ole enempää kuin puolet korkeudestaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maanpinnan alapuolella ikkunaseinän viereltä. Pesutupaa ei saa luovuttaa asunnoksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 40 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 11. — ³⁾ Valt. pöytäk. 6. 4. 10 §.

12 §. Teollisuuslaitosta tai sepänpajaa ei saa alueelle laittaa.

Käsiammatti tai kotiteollisuus, joka ei savulla, hajulla eikä semmoisella häiritse ympärillä asuvia, olkoon kuitenkin sallittu.

13 §. Makista on voimassa mitä kaupungin rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

14 §. Uutisrakennusta, rakennusmuutosta tai aitaa alkoon teetettävä, elleivät ahaatoimikamari ja maistraatti ole hyväksyneet sen piirustuksia.

Ennen pääpiirustusten laatimista on teetettävä luonnospiirustukset, jotka alistetaan Sosialilautakunnan tarkastettaviksi. Luonnospiirustusten laadinnassa on noudatettava lautakunnan ehkä antamia määräyksiä.

Pääpiirustukset on laadittava sillä tavoin kuin kaupungin yleinen rakennusjärjestys säättää. Uutisrakennuksen ja ulkopuolisen rakennusmuutoksen pääpiirustuksissa tulee niinkään olla näkyvissä kolme rakennuksen julkisivuista.

Pääpiirustusten vahvistusta haetaan, niinkuin kaupungin vuokraamalla alueella olevista rakennuksista on voimassa, rahatoimikamarilta, jonka ennen asian ratkaisua tulee hankkia sosialilautakunnan lausunto piirustuksista.»

Sen lisäksi hyväksyi valtuusto seuraavat:

„Toukolan korttelien n:ojen 912 ja 913 tonttien luovutuksessa noudatettavat yleiset säännöt.

1. Vuokraus on enintään 60 vuotta, ja tulee sen kaikille edellä mainittujen korttelien tonteille päättyä yhtäaikaa.

2. Vuokramaksun määrää rahatoimikamari sosialilautakunnan ehdotuksesta.

3. Jos useammat henkilöt, kukin erikseen, haluavat vuokrata saman tontin, annettakoon etusija sille, joka haluaa itselleen rakentaa oman kodin, ja useammista semmoisista työnjohtajille, työmestareille, käsityöläisille, palvelusmiehille ja työntekijöille, jotka ovat tunnetut säännöllisiksi ja kunnollisiksi.

Kaupungin palveluksessa olevilla henkilöillä on tässä kohden etusija.

Jos useat halulliset vuokraajat ovat osottautuneet yhtä ansiokkaiksi saamaan hakemansa vuokran, annetaan etusija suuriperheisimmälle.»

Erinäisten Pakaan alueen korttelien rakennusjärjestys. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ hyväksyä seuraavan:

„Niiden Pakaan alueen korttelien rakennusjärjestyksen, joihin saa teettää kaksikerroksisia rakennuksia.

1 §. Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu, tarvitsematta siinä noudattaa kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen säännöksiä rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan avaruudesta ja suuruusmitoista. Tonttikartassa osotettujen rakennusrajain ulkopuolelle alkoon mitään rakennuksen osaa ulotettako tontin pinnan ylä- eikä alapuolella. Kuitenkin saavat kattolista sekä avonaiset portaot ulota enintään 60 senttimetriä mainittujen rajain ulkopuolelle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6. 4. 11 §.

2 §. Ulkokuonetta ei tontille saa rakentaa.

3 §. Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §. Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksikerroksinen, kellaria lukuun ottamatta, ja on rakennuskorkeus sekä julkisivujen muoto sovitettava kaupungin rakennuskonttorin sitä varten laatimain julkisivukaavioiden mukaan.

5 §. Ullakolle ei saa laittaa asuinhuonetta.

6 §. Jyrkästi kaltevalla maalla saatakoon erityisen harkinnan mukaan sallia sisustaa asuinhuoneita kellarikerrokseen, ellei lattian pinta sen johdosta ole 650 mm alempana maanpintaa ikkunaseinän kohdalla. Samaten saatakoon kellariin laittaa pesutupa, ellei se enempää kuin puolet korkeudestaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, ole maanpinnan alapuolella ikkunaseinän viereltä. Kellari, jossa on asuinhuone tai pesutupa, on holvattava.

7 §. Rakennuksen saakoon kokonaan tehdä muusta kuin tulenkestävästä aineesta, mutta on siinä tapauksessa naapuritontin rajaon rakennettava aukoton palomuuuri yleisen rakennusjärjestyksen 100 §:n säännösten mukaisesti.

8 §. Jos rakennus, joka kokonaan tai osittain tehdään muusta kuin tulenkestävästä aineesta, on pinta-alaltaan 440 neliometriä suurempi, on se sopivalla tavalla jaettava palomuuureilla, niin ettei mikään rakennuksen osa ylitä mainittua mitta.

9 §. Ikkuna asuinrakennukseen sijoitettakoon ainoastaan katua tai pääpihamaata päin. Keittiö katsotaan tässä kohden asuinhuoneeksi.

10 §. Sisustettaessa asuinhuoneita toiseen kerrokseen on tulenvaaran varalta järjestettävä semmoiset laitteet, mitkä maistraatti hyväksyy, ja tulee toiseen errokseen vievään portaiden olla vähintään 1.2 metriä leveät.

11 §. Teollisuuslaitosta tai sepänpajaa ei puheenalaiselle alueelle saa laittaa.

12 §. Kahden tontin yhteenrakentaminen olkoon, rahatoimikamarilta siihen luvan hankittua ja silloin annettuja määräyksiä noudattaen, sallittu.

13 §. Uutisrakennusta sekä rakennusmuutosta varten vaaditaan yleisessä rakennusjärjestyksessä määrätyt piirustukset, ja on niiden vahvistusta haettava rahatoimikamarilta ja maistraatilta.

14 §. Muutoin on voimassa mitä yleisessä rakennusjärjestyksessä on säädetty.»

Reimarsin tilan rakennusjärjestys. Esiteltäessä rahatoimikamarin esitystä¹⁾ kaupungin omistaman Reimarsin tilan vastaisesta käyttämisestä hyväksyi²⁾ kaupunginvaltuusto seuraavan:

„Reimarsin tilalla olevain asuntokorttelien rakennusjärjestyksen.

1 §. Reimarsin tilalla olevat asuntotontit saa rakentaa enintään kolmanneksien niiden pinta-alasta, ellei asemakaavaan piirretyillä rakennusrajoilla ole osotettu muuta vähintä rakennusala. Puutarhapalstaksi merkitylle tontille saa tehdä enintään 300 m²:n laajuisen asuin- ja enintään 180 m²:n laajuisen ulkokuonerakennuksen.

2 §. Tonttia ei saa käyttää teollisuuslaitosten eikä semmoisten laitosten paikaksi, jotka vaativat erittäin kovaa lämmitystä taikka muutoin tuottavat sanottavaa tulenvaaraa, ei myöskään varastopaikaksi eikä semmoisen ammattimaisen tai muun toiminnan harjoittamiseen, joka kolinalla, savulla, hajulla ja semmoisella voi tuottaa häiriötä tai hankaluutta lähellä asuville.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 4. — ²⁾ Valt. pöytäk. 6. 4. 17 §.

3 §. Tontinhaltija on velvollinen sallimaan tontin halki johtaa pakkasesta vapaaseen syvyyteen asti laskettuja vesi-, viemäri- ja kaasusekä ehkä muitakin johtoja. Samat määräykset koskevat sähköjohtojakin, jotka kuitenkin on, jos tontinhaltija vaatii, johdettava pitkin tontin rajoja.

4 §. Tontin rakennuttamisessa on tarpeellista huomiota pantava siisteyteen ja siinä muutoin vaarinotettava:

a) tulenkestävästä aineesta olevan rakennuksen saa teettää kolmikerroksisen ja enintään 13 m. korkean, rakennuksen, joka kokonaan tai osaksi tehdään muusta kuin tulenkestävästä aineesta, enintään kaksikerroksisen, ei kuitenkaan pinta-alaltaan 300 m²:ä laajempaa eikä 9 metriä korkeampaa. Kaltevalla maalla saatakoon kuitenkin asuinhuoneita laittaa kellarikerrokseen, jos huoneiden lattia ikkunaseinän puolella on rajakkaisen kadun tai pihamaan pinnan yläpuolella. Jos ullakolla on asuinhuoneita, tulisijallisia tai tulisijattomia, luetaan se kerrokseksi. Korkeus luetaan kivijalan juurelta katonrajaan. Kaltevalla maalla otetaan rakennuksen kaikkien julkisivujen keskikorkeus. Ulkokuonerakennus ei saa käsittää 180 m²:ä suurempaa pinta-alaa eikä olla 6 metriä korkeampi katonharjaan lukien. Ulkokuoneet on mieluummin sijoitettava tontin sisäosaan ja muodostettava niin, etteivät ne yleiseltä paikalta tai tieltä kasottuna näytä rumentavilta. Tallia, navettaa ja lantasaaliötä älköön missään tapauksessa laitettako lähemmäksi katua tai yleistä paikkaa kuin 6 m:n päähän.

b) Rakennus on sijoitettava vähintään 6 metrin päähän viereisen kadun keskiviivasta.

Rakennus, ellei sitä ole rakennettava naapuritontin rajaviivaan, on, jos sen korkeus on 9 metriä suurempi, sijoitettava vähintään 6 metrin päähän mainitusta rajaviivasta ja, jos rakennuksen korkeus on 9 metriä tai vähemmän, vähintään 4,5 metrin päähän siitä.

Kahdelle vierekkäin sijaitsevalle tontille sijoitetut puutalot saa yhteenrakentaa tonttirajassa, ellei niiden yhteenlaskettu pinta-ala ole 300 m²:ä suurempi.

Rivitalorakennukset, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 300 m²:ä suurempi, on sisäpuolisella, vähintään 125 mm vahvuisella palomuurilla, joka aukottomana kulkee katon päällitse, jaettava niin, ettei mikään osa ylitä mainittua mittaa.

Samalle tontille tulenkestävästä aineesta tehtyjen rakennusten välimatkan tulee olla vähintään 8 metriä.

c) Kattamisaineena älköön käytettävä olkia eikä turvetta, ei myöskään muuta tulenkestämätöntä ainetta, ellei sitä ole käsittelemällä saatettu tulleita suojelevaksi.

d) Katonlappen laittaminen naapuritonttia päin tontinrajalla ei ole sallittu.

5 §. Yleisen paikan tai tien puoleisessa rajassa tulee rakennetulla tontilla aina olla tontinhaltijan kustantama siisti aita tai pensasaita. Rajakkaisten, rakennettaviksi luovutettujen tonttien välille, on, jos jompikumpi naapuri vaatii, laitettava yhdenmukainen aita, jonka naapurit kustantavat puolekkin.

6 §. Asuinhuoneen korkeuden tulee olla vähintään 2.7 m.

7 §. Portaista, tulisijasta, palopermannosta ja savupiipusta ovat voimassa Helsingin kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen säännökset.

8 §. Makista, eläinsuojasta ja lantakanumiosta ovat voimassa kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen säännökset.

9 §. Tontinhaltija ei saa liata oman eikä rajakkaisen tontin maata tähteillä, likavedellä, virtsalla eikä muulla eikä myöskään laskea sitä avonaiseen ojaan, vaan pitää kullakin tontilla olla tarpeelliset laitteet niiden kokoomiseksi, samoin kuin myös tarpeelliset säiliöt rikkoja ja taloustähteitä varten.

10 §. Jos tontilla on kaivo tai lähde, pitää sen olla niin laitettu, ettei siihen pääse pintavettä eikä likaa.

11 §. Uutisrakennusta sekä rakennusmuutosta varten vaaditaan yleisessä rakennusjärjestyksessä säädettyt piirustukset, ja on piirustuksen hyväksymistä haettava Rahatoimikamarilta.»

Käpylän puutarhaesikaupungin tonttien yleiset luovutusehdot ja rakennusjärjestys. Kaupunginvaltuuston kehoituksesta ¹⁾ teki rahatoimikamari ehdotuksen Käpylän puutarhaesikaupungin yleiseksi luovutusehdoiksi ja rakennusjärjestykseksi. Valtuusto hyväksyi ²⁾ rakennusjärjestyksen, näin kuuluvaksi:

„Rakennusjärjestys Käpylän puutarhaesikaupungin korttelien n:ojen 806, 807, 808, 810, 811, 812, 813, 816, 817, 818, 819 ja 820 tonteille.

1 §. Asuinrakennuksen saa teettää ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osoitettu, ja saa rakennus täyttää koko siten karttaan piirretyn alan tarvitsematta noudattaa kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan laajuudesta ja suuruusmitoista.

Kattolista sekä avonaiset portaot saavat ulota enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä tonttikartassa osoitettujen rakennusrajan ulkopuolelle.

2 §. Ulkokuoneen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu.

3 §. Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksikerroksinen ja korkeintaan kahdeksan (8) metriä korkea.

Ulkokuonetta älköön tehtäkö viittä (5) metriä korkeampaa maasta katonrajaan lukien.

Rakennuskorkeus lasketaan kivijalan maarakajasta kattolistaan. Kaltevalla maalla on määräävänä julkisivujen keskikorkeus.

Jos ullakolla on asuinhuoneita tulisijalla varustettuina tai ilman, laskeaan ullakko eri kerrokseksi.

4 §. Asuinhuoneen pitää olla vähintään kaksi ja kuusi kymmenesosaa (2.6) metriä korkea.

5 §. Rakennuksessa käytettyjen rakenteiden tulee olla kyllin luotettavia ja lujia.

6 §. Tulisijoihin ja savuputkiin nähden noudatettakoon mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään.

7 §. Asuinrakennuksen kivijalan pitää kohota vähintään viisi kymmenesosaa (0.5) metriä maanpinnan yläpuolelle.

8 §. Katonlappen tekeminen naapurin tonttiin päin kallistuvaksi kielletään.

9 §. Toisen kerroksen asuinhuoneisiin on asetettava semmoiset laitteet tulenvaaran torjumiseksi, mitkä maistraatti hyväksyy. Toiseen kerrokseen vievään portaiden tulee olla vähintään yksi ja kaksi kymmenesosaa (1.2) metriä leveät, jos ne johtavat huoneistoihin, ja vähintään metrin (1.0) levyiset, jos ne yhdistävät saman huoneiston eri huoneita toisiinsa.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 15. — ²⁾ Valt. pöytäk. 31. 8. 34 §.

10 §. Kellariin saa laittaa pesutuvan tulenkestävästä aineesta, ellei se ole enempiä kuin puolet korkeudestaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maanpinnan alapuolella ikkunaseinän viereltä. Pesutupaa ei saa luovuttaa asunoksi.

11 §. Alueelle ei saa järjestää varastopaikkaa eikä rakentaa tehdasta eikä sikain pitopaikkaa.

12 §. Talleja, navettoja, työpaikkoja, kauppapuoteja, yleisiä tarjoilu-huoneustoja tai muita sentapaisia laitoksia saa alueelle rakentaa ja järjestää ainoastaan rahatoimikamarin erikoisluvalla, jonka ennen asian ratkaisua tulee hankkia sosialilautakunnan lausunto ja terveydenhoitolautakunnan suostumus.

13 §. Kahden tai useamman tontin yhteenrakentaminen olkoon, siihen luvan hankittua ja silloin annettuja määräyksiä noudattaen, sallittu.

Tätä tarkoittava hakemus annetaan sosialilautakunnalle, mistä asia lausunnon kera lähetetään rahatoimikamariin lopullista ratkaisua varten.

14 §. Makista on voimassa mitä kaupungin rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

15 §. Uutisrakennusta, rakennusmuutosta tai aita-alköön teetettäkö, elleivät rahatoimikamari ja maistraatti ole hyväksyneet sen piirustuksia.

Ennen pääpiirustusten valmistamista on laadittava luonnospiirustukset, jotka alistetaan sosialilautakunnan tarkastettaviksi. Pääpiirustusten laadinnassa on noudatettava lautakunnan yksissä neuvoin asemakaava-arkkitehdin kanssa ehkä antamia määräyksiä.

Pääpiirustukset on laadittava sillä tavoin kuin kaupungin yleinen rakennusjärjestys säättää, ja tulee uutisrakennuksen ja ulkopuolisen rakennusmuutoksen pääpiirustuksissa olla näytettynä kolme rakennuksen julkisivuista.

Pääpiirustukset annetaan sosialilautakunnalle, joka lähettää ne oman lausuntonsa kera rahatoimikamariin vahvistettaviksi.»

Sen lisäksi hyväksyi valtuusto seuraavat:

„Käpylän puutarhaesikaupungin korttelien n:ojen 806, 807, 808, 810, 811, 812, 813, 816, 817, 818, 819 ja 820 tonttien luovutuksessa noudatettavat yleiset säännöt.

Kaikkien yllämainittujen korttelien tontit luovutetaan vuokralle.

Vuokrankausi on enintään 60 vuotta, ja tulee sen kaikille edellä mainittujen korttelien tonteille päättyä yhtäaikaa.

Tontit annetaan vuokralle kiinteistä vuokramaksuista, ja on rahatoimikamarin asia sosialilautakunnan ehdotuksesta määrätä vuokran suuruus ja ottaa alueelle vuokralainen.»

Toimenpiteitä rakennustoiminnan elvyttämiseksi. Kaupunginvaltuustolle annettussa kirjelmässä syyskuun 5 päivästä 1919 oli arkkitehti W. Wilenius ehdottanut, että kaupunginvaltuusto ottaisi pohdittaviksi seuraavat kolme kysymystä:

1) kävikö kaupungin rakennusjärjestyksen 53 §:stä poistaminen 1 momentin (koskee kerroslukua) ja 5 momentin alkupuolen (koskee ullakkokerroksia);

2) voitiinko kaupungin myytävänä pitämien tonttien hintoja huojoistaa ennen sotaa vallinneisiin tai sitäkin alempiin määriin; sekä

3) voitiinko luopua huutokauppajärjestelmästä kaupungin tonttien myynnissä.

Rahatoimikamari, jolle mainittu kirjelmä oli lähetetty, oli asiasta vaatinut lausuntoa kaupungin yleisten töiden hallitukselta, joka oli asettanut valiokunnan valmistelemaan kysymystä. Mainittu valiokunta ehdotti¹⁾:

a) että 53 §:n 1 mom. (kerroslukua koskeva) muutettaisiin niin, että luvun 3.8 sijaan pannaan luku 3.25, joka koskisi myöskin tontin sisäosaan tehtäviä rakennuksia, sekä että saman pykälän 5 momentin alkupuoli (ullakkokerrosta koskeva) poistettaisiin;

b) että 50 §:n 7 momentin määräys leveämmän ja kapeamman kadun kulmaukseen teetettävästä rakennuksesta muutettaisiin seuraavaksi:

»Leveämmän ja kapeamman kadun kulmaukseen tulevan rakennuksen saa jälkimmäisen kadun varrelle tehdä yhtä korkean kuin ensinmainitunkin varrelle 26 metrin pituudelta, kulmauksesta lukien. Jos rakennuksesta vähintään kolmannes julkisivun pituutta on avonaisen paikan vierellä ja jäljellä oleva osa siitä kadun varrella, saa rakennuksen kadun varrellekin tehdä saman korkuisen kuin avonaisen paikan vierelle 26 metrin pituudelta. Erikoistapauksissa, kun ainoastaan vähäinen osa julkisivua menee tuollaisen rajan ulkopuolelle ja siten syntyisi rumennusta, voidaan tästä sallia poikkeus;»

c) että kaupunki helpottaisi rakennustoimintaa myöntämällä esimerkiksi 5 vuoden ajaksi rakennuttamisesta lukien vapautuksen myymänsä tontin kauppahinnan korkojen ja kuoletuksen suorittamisesta; sekä

d) että puutalojen rakennuttamisoikeus laajennettaisiin tämän oheisen kartan mukaisesti.

Hallitus huomautti, että, vaikkei se säännöllisten olojen vallitessa voisi kaikilta kohdin hyväksyä tehtyä ehdotusta, se kuitenkin vallitsevaan suureen asunnonpuutteeseen nähden, oli yhtynyt valiokunnan mietinnössä esitettyihin näkökohtiin, mikäli ne koskivat siinä ehdotettua rakennustapaa.

Rakennustarkastaja, jonka lausunto myöskin oli hankittu, piti valitettavana taka-askeleena sitä seikkaa, että vallitsevan tilapäisen asunnonpuutteen johdosta kumottaisiin niin myöhään kuin vuonna 1917 vahvistetun rakennusjärjestyksen määräykset kerrosluvusta. Sitä vastoin olisi myönnettävä lupa laittaa korkeisiin kellarikerroksiin asuinhuoneistoja, edellyttäen, että noudatettiin rakennusjärjestyksen määräyksiä huoneiden korkeudesta, valaistuksesta y. m. Olisi myöskin annettava laittaa huoneita ullakoille, kuitenkin edellyttäen, ettei rakennuksen korkeutta muutettu. Edelleen olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin lisenssipakon ja rakennusaineitten korkeitten tullimaksujen poistamiseksi.

Sosiaalilautakunta huomautti siltä vaaditussa lausunnossa, että toimenpiteet, joihin kaupunkikunta voi ryhtyä rakennustoiminnan edistämiseksi, olivat, ellei suoranaista rahallista avustamista otettu huomioon, rakennusaineiden kuljetuksen helpottaminen, halvan rakennustavan käyttöönottoaminen ja järkevä tonttipolitiikka. Terveydellisistä syistä vastusti lautakunta ehdotettua toimenpidettä, että sallittaisiin rakennusjärjestyksessä vahvistettuun rakennuskorkeuteen sijoittaa useampia kerroksia. Tontinhintain huojoistamiseen nähden huomautti lautakunta tontin olevan niin vähäpätöisen osan rakennuskustannuksista, etteivät pienemmät huojoennukset niiden suhteen missään tapauksessa saattaneet edistää rakennustoimintaa. Ehdotukseen nähden, ettei kaupungin tontteja enää myytäisi huutokaupalla viittasi lautakunta kaupunginvaltuuston päätökseen²⁾, että, kun uusi alue on valmistunut rakennustarkoituksiin käytettäväksi, on erikseen päätettävä, myytäisiinkö

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — ²⁾ Ks. 1912 vuod. kert. siv. 26.

tontit huutokaupalla arviohinnasta vai luovutettaisiinko ne vuokralle, minkätähden viimeksi mainittua ehdotusta ei tarvinnut ottaa tutkittavaksi.

Rahatoimikamari oli sitä mieltä¹⁾, että, vaikka esityksentekijän ja kaupungin yleisten töiden hallituksen esittämiin syihin, joilla puollettiin suuremman kerrosluvun sallimista vahvistettuun rakennuskorkeuteen, täytyi panna suurta painoa, pitivät toiselta puolen myöskin rakennustarkastajan ja sosialilautakunnan esittämät tuollaista lupaa vastustavat seikat paikkansa. Tämän huomioon ottaen ja kun rahatoimikamarista näytti siltä kuin esityksentekijän puoltama matalampi huonekorkeus voitaisiin sallia erinäisissä keski-kaupungin osissa, jos huoneiden vähin korkeus määrättiin 2,8 m:ksi, oli kamarikatsonut mahdolliseksi sallia tuollaisen huonekorkeuden, aikarajoitusta pane-matta, kadun viereisessä rakennuksessa siten rajoitetulla alueella kuin asia-kirjain oheinen kartta tarkemmin osoitti. Esityksentekijän ehdotukseen nähden myytäväksi tarjottavien tonttien hinnan huojistamisesta huomautti kamari, että vallitsevin korkein tarveaine- ja työhinnoin tontinhinta oli ainoastaan vähäinen murto-osa rakennusyrityksen kokonaiskustannuksista, joten tontinhinnan huojistaminen ei mainittavasti voisi elvyttää yksityistä yritteliäisyyttä rakennusfoiminnan alalla. Kaupungin kustannukset kadun-tasoituksista sekä vesi- ja viemärijohtojen laittamisesta olivat myöskin paljon kohonneet, mikä seikka hyvin perusteli jonkin verran korotettua tontin-hintaa. Mitä tulee kysymykseen tontinmyynnissä noudatetun huutokauppa-järjestelmän poistamisesta, ilmoitti kamari, että kahtena viime vuonna ainoas-taan parissa tapauksessa oli maksettu enemmän kuin vahvistettu tontinhinta ja että sentähden tuskin oli aihetta luopua tästä järjestelmästä. Mitä tulee kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemään ehdotukseen voimassa olevan rakennusjärjestyksen 50 §:n 7 kohdan muuttamisesta oli rahatoimikamari sitä mieltä, että sellaista muutosta tuskin voi puolustaa. Hallituksen tekemään ehdotukseen nähden ehtojen lieventämisestä tonttien ostossa oli kamari sitä mieltä, että, kun tontinhinta oli niin vähäinen osa kokonaisrakennuskustan-nuksista, tuollaisella myönnytyksellä tuskin olisi sitä vaikutusta kuin esityk-sentekijä oli tarkoittanut. Sitä vastoin piti kamari tehtyä ehdotusta puu-talojen rakennuttamisoikeuden laajentamisesta erittäin onnistuneena ja puoli sitä kaikilta kohdin. Mitä vihdoin rakennustarkastajan ehdottamiin toi-menpiteisiin tulee oli rahatoimikamari havainnut, että asuinhuoneiden sisus-tamista sellaisiin kellarikerroksiin, joita rakennustarkastajan kirjelmässä oli tarkoitettu, kävi puoltaminen, minkä ohessa kamari oli yhtynyt ehdotukseen toimenpiteisiin ryhtymisestä rakennusaineiden lisenssipakon ja korkeiden tullimaksujen poistamisesta.

Esiteltäessä asiaa päätti²⁾ valtuusto pääasiassa rahatoimikamarin ehdo-tuksen mukaan:

1) Helsingin kaupungin toukokuun 8 p:nä 1917 vahvistetun rakennus-järjestyksen 53 §:ä täydennettäväksi.

a) muuttamalla toinen momentti seuraavaksi:

»Sen lisäksi saa ullahon sisustaa asuinkerrokseksi, jos tarpeellisiin vara-keinoihin tulenvaaran varalta ryhdytään, johon nähden maistraatin on annettava määräyksiä kussakin eri tapauksessa. Niinikään saalakoon tätä ennen rakenne-tussa, tulenkestävästä aineesta olevassa asuinrakennuksessa ullakko sisustaa asuinhuoneiksi, jos rakennuksen ulkoasua ei muuteta. Tuollaisen ullakkoker-roksen yläpuolella olevaa tilaa ei saa käyttää ullakoksi eikä muuhun tarkoi-tukseen;»

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 34 §.

b) lisäämällä neljännen momentin jälkeen seuraava momentti:

»Kaupungin muissa osissa sijaitsevassa, tulenkestävästä aineesta olevassa, tätä ennen rakennetussa asuinrakennuksessa saatakoon kellarikerroksen sisustaa asuinhuoneiksi, jos rakennusjärjestyksen määräyksiä asuinhuoneen asemasta maanpinnan alapuolella sekä sen korkeudesta ja valaistuksesta noudatetaan;»

2) saman rakennusjärjestyksen 54 §:än lisättäväksi seuraavan momentin:

»Kuitenkin saatakoon niissä osissa kaupunkia, jotka sijaitsevat erittäin vahvistetussa kartassa katkonaisella punaisella viivalla osoitettujen alueiden ulkopuolella, muusta kuin tulenkestävästä aineesta oleva rakennus tehdä kaksikerroksinen;»

3) edellä mainitun rakennusjärjestyksen 50 §:n 3 mom. täydennettäväksi seuraavalla lisäyksellä:

»Muusta kuin tulenkestävästä aineesta oleva, 54 §:ssä mainitun rajaviivan ulkopuolella sijaitseva asuinrakennus saatakoon kuitenkin teettää enintään 8 metriä korkea katonrajaan ja enintään 12 metriä korkea katonharjaan;»

4) valtioneuvostolta anoa vahvistusta edellä kerrotulle päätökselle;

5) valtioneuvostolle tehdä alistuksen että Helsingin kaupunginvaltuusto oikeutettaisiin viiden vuoden aikana, syyskuun 1 p:stä 1920 lukien, kadun varrelle tulenkestävästä aineesta tehdyssä asuinrakennuksessa anomuksesta sallimaan alentaa rakennusjärjestyksen 53 §:n 1 momentissa mainitun suhdetulun 3.25:en, kuitenkin niin, ettei huonekorkeus missään tapauksessa saa olla 2.8 m vähempi; sekä

6) valtioneuvostolle tehdä alistuksen rakennusaineiden tuonnille nykyään säädetyn lisenssipakon poistamisesta.

Anomus saada ullakolle sisustaa asuinhuoneita. Sittenkun Aktiebolaget Östra Brunnsparken 10 osakeyhtiö oli valtioneuvostolta anonut lupaa saada kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen säännösten estämättä Kaivopuiston Itäisen lehtotien kivihuvilan n:o 10 ullakolle sisustaa 6 asuinhuonetta ynnä keittiön oli sisäasiainministeriö vaatinut kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta. Kaupungin yleisten töiden hallitus, jolle oli annettu tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta, katsoi, että hakemus olisi evättävä, koska sen hyväksyminen tietäisi vaarallista ennakkopäätöstä vastaisen varalle, jotta paitsi vain 6 huoneen ja keittiön sisustaminen ei mainittavasti poistaisi vallitsevaa asunnonpuutetta eikä niin ollen perustellut poikkeamista rakennusjärjestyksen määräyksistä. Tähän lausuntoon yhtyi rahatoimikamari, joka lisäksi huomautti, että Kaivopuisto jo oli liian taajaan rakennettu, jotta voitaisiin hyväksyä tämän toistaiseksi kaupungin ainoan arvokkaamman huvilalueen asutuksen lisäämistä.

Kaupunginvaltuusto oli sitä mieltä, ettei toimenpide suuntaan tai toiseen esillä olevassa erikoistapauksessa saisi tulla kysymykseen, kun kaupungin-hallinnossa lähiaikoina tulisi ratkaistavaksi kysymys huojuennustusten myöntämisestä rakennustapaan nähden ja siitä johtuvista rakennusjärjestyksen väliaikaisista muutoksista, mihinkä nähden valtuusto esitti¹⁾ ettei anomus aiheuttaisi toimenpidettä.

Epäterveen tonttikeinottelun ehkäiseminen. Keinottelun estämiseksi kaupungin myymillä tonteilla päätti²⁾ kaupunginvaltuusto kaupungintontteja myydessä käytettyjen kauppakirjakaavakkeiden³⁾ 1 ja 4 kohdan muutettaviksi seuraaviksi:

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 1. 5 §. — ²⁾ S:n 6. 4. 12 §. — ³⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 235.

»1) tontin kauppahinta on siis ostajan 4 kohdassa mainittuun sitoumukseen nähden markkaa .. penniä (huutokauppahinta korotettuna 90 %:lla) ja on suoritettava siten, että ostaja

a) tätä kauppakirjaa allekirjoitettaessa maksaa vähintään 15 % huutokauppahinnan määrästä eli tässä tapauksessa markkaa .. penniä;»

»4) ostaja sitoutuu kolmen vuoden kuluessa tästä päivästä lukien teettämään tontille yksikerroksisen asuinrakennuksen (makasiinirakennuksen) vähintään kahteen kolmannekseen tontin luvallisesta rakennusalaista tahi useampi-kerroksisen asuinrakennuksen (makasiinirakennuksen) kolmannekseen mainitusta alasta, sen uhalla että tontinomistaja muutoin on velvollinen kohta mainitun ajan päätyttyä kaupungille maksamaan kolmanneksen 1 kohdan c) momentissa mainitun velkakirjan sisällyksestä ynnä sille 6 %:n koron eräpäivästä.

Jos vieläkin kolme vuotta kuluu ilman että tontti on mainitulla tavalla rakennettu, katsotaan viimeksi mainitun velkakirjan sisällyksen jäljellä oleva määrä erääntyneeksi ja on sillekin luettava korkoa eräpäivästä.»

Kunnallisten rakennusyritysten suunnittelua ja järjestämistä koskevat säännöt. Kaupunginvaltuuston kehoitettua ¹⁾ rahatoimikamaria yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa laatimaan ja valtuuston vahvistettavaksi lähettämään ehdotuksen kunnan rakennusyritysten suunnittelua ja järjestämistä koskeviksi tarkemmiksi säännöiksi, oli rahatoimikamari lähettänyt asian kaupungin yleisten töiden hallitukseen, joka oli antanut valiokunnan toimeksi, johon kuuluivat v. t. kaupunginarkkitehti R. Eklund ja aluksi v. t. kaupungininsinööri S. Randelin sekä sittemmin viimeksi mainitun sijasta kaupungininsinööri G. Lindqvist, laatia ehdotuksen asiassa.

Valiokunnan ehdotusta esiteltäessä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto 6 §:än tehtäväksi pienenlaisen lisäyksen, minkä jälkeen se hyväksyttiin näin kuuluvaksi:

»Ehdotus kunnallisten rakennusyritysten suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi.

Kunnalliset rakennusyritykset jaetaan suunnitteluun ja järjestämiseen nähden kahteen ryhmään, nimittäin:

I ryhmä. Rakennusyritykset, joita Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus ylinnä pitää silmällä, ja

II ryhmä. Rakennusyritykset, jotka kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan ovat erityisen rakennusjohtokunnan alaiset.

I ryhmä.

I:seen ryhmään kuuluvia rakennusyrityksiä pitää ylinnä silmällä Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus voimassa olevan johtosäännön mukaan.

Menettelystä kaupungin tarpeiksi toimeenpantavain suurempain huone-rakennusyritysten piirustusten ja kustannusarvioiden laadinnassa ja hyväksymisessä on voimassa kaupunginvaltuuston joulukuun 7 päivänä 1909 tekemä päätös (ks. alempana 1 §).

II ryhmä.

II:seen ryhmään kuuluvista rakennusyrityksistä ovat voimassa alempana olevat 1—7 §.

¹⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 34. — ²⁾ Valt. pöytäk. 31. 3. 20 §.

1 §.

Piirustusten ja kustannusarvioiden laatimis- ja hyväksymisjärjestys.

Kun viritetään kysymys suurenlaisen huonerakennus- tai muun rakennus-suunnitelman toteuttamisesta kaupungin tarpeiksi, tulee asianomaisten johtokuntain ja viranomaisen sen mukaisesti, mitä kaupunginvaltuuston joulukuun 7 päivänä 1909 tekemässä päätöksessä menettelystä suurenlaisia huonerakennussuunnitelmia toteuttaessa kaupungin tarpeiksi säädetään, lähettämällä laatimansa alustava ehdotus ensin kaupunginvaltuustolta hankkia sille yleinen vahvistus, minkä jälkeen ja sittenkuin tuollainen vahvistus on saatu, lopulliset piirustukset ja kustannusarviot on annettava Valtuuston lopullisesti tutkittaviksi ja vahvistettaviksi, ja tulee viimeksi mainittujen piirustusten olla semmoiset, että niiden perusteella on mahdollista täysin tarkoin määrätä kustannusarvioon merkityt menoerät.

2 §.

Tarkastuksen ja työnjohdon järjestäminen; kirjanpitojärjestelmä.

Kun on kysymys suurenlaisen rakennushankkeen, huone- tai muun rakennuksen, toteuttamisesta ja sen työohjelma on vahvistettu, tulee kaupunginvaltuuston määrätä, onko rakennusyritys luettava I vai II ryhmään, jossa jälkimmäisessä tapauksessa kaupunginvaltuusto valitsee rakennusjohtokunnan.

II ryhmään kuuluvat rakennusyritykset on aina asetettava työpäällikön alaisiksi, jonka rakennusjohtokunnan ylivalvonnan alaisena tulee valmistaa kaikki työpiirustukset, tarkastaa ja johtaa työ kokonaisuudessaan sekä välitöntä silmälläpitoa työmaalla toimittamaan asettaa apulaistyöpäällikkö, teknilliset apulaiset, rakennusmestari, kirjanpitäjä y. m.

Ostokset ja urakkatarjoukset tarkastaa ja hyväksyy rakennusjohtokunta, jolla kuitenkin on oikeus työpäälliköjen yksinään ratkaistaviksi jättää ostelut ja urakkatarjoukset, jotka eivät ylitä jotakin rakennusjohtokunnan määräämää summaa.

Pääkirjanpito toimitetaan rakennuskonttorin kamreerikonttorissa. Työmaalla on paitsi muita tarpeellisia kirjoja pidettävä tilikirjaa, jonka debetpuolelle on merkitty kunkin työlitteran tai tilin määräraha erikseen. Kreditpuolelle on päivittäin merkittävä suoritettut hyväksytyt maksut eri sarakkeeseen sekä toiseen sarakkeeseen kaikki tilaukset likimääräisin summin. Kustakin tilauslipusta lähetetään päivittäin kaksoiskappale pääkonttoriin. Kunkin kuukauden 2 päivänä lähetetään pääkonttoriin ote kaikkien tilien asemasta edellisenä kuukautena ilmoituksineen maksettaviksi osotettujen laskujen sekä lähetettyjen tilausten loppusummista ynnä kunkin tilin tai litteran kohdalla jäljellä olevasta määrärahasista, sittenkuin edellä mainitut kaksi summaa on siitä pois luettu. (Sittenkuin lasku jostakin tilauksesta saapuu, poistetaan vastaava erä kuluvan kuukauden tilaussarakkeesta.)

3 §.

Rakennusmäärärahain käytön valvonta.

Toimitettujen maksunsuoritusten ja tilausten kuukausibilanssin tarkastaa pääkirjanpitäjä, jonka tulee ennen kuukauden 4 päivän loppua antaa se työpäällikölle hänen tarkastamanaan ja allekirjoittamanaan toimitettavaksi rakennusjohtokunnalle ennen kuukauden 7 päivän loppua. Rakennusjohtokunnan taas tulee toimittaa mainittu bilanssi rakennuskonttorin tilivirastolle niin hyvissä ajoin, että se voidaan ottaa siihen kuukausiraporttiin, minkä

tilivirasto on velvollinen voimassa olevan johtosäännön mukaan ennen kuukauden 15 päivää lähettämään rahatoimilaitokselle ja revisionikonttoriin.

4 §.

Poikkeukset vahvistetusta rakennusohjelmasta.

Jos työpäällikkö pitää poikkeamisia vahvistetusta rakennusohjelmasta tarpeellisina, tehköön siitä esityksen rakennusjohtokunnalle, joka, siinä tapauksessa että poikkeamiset ovat vähemmän huomattavia sekä pidetään perusteltuina eivätkä tuota lisäkustannuksia, on oikeutettu ne ilman muuta hyväksymään. Suuremmat poikkeamiset rakennusohjelmasta sekä poikkeamiset, jotka vaativat lisämäärärahoja, on rahatoimikamarin välityksellä alistettava kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistaviksi.

5 §.

Kulutetut määrärahat.

Työpäällikön tulee hyvissä ajoin rakennusjohtokunnalle ilmoittaa myönnettyjen määrärahain loppuun kulumisesta ja mahdollisesta lisämäärärahain tarpeesta, joiden hankkimisesta rakennusjohtokunnan heti tulee tehdä kaupunginvaltuustolle esitys rahatoimikamarin välityksellä.

6 §.

Rakennus- ja urakatöiden loppukatselmus.

Työpäällikön tulee rakennusjohtokunnalle tehdä ilmoitus urakatöiden valmistumisesta, niidenkin, joihin nähden jokin takuu-aika on määrätty, loppukatselmuksen toimittamista varten, ennenkuin lopputilin saa toimittaa, ollen rakennusjohtokunta esteetön toimituttamaan loppukatselmuksen työpäälliköllä.

Sittenkuin työpäällikkö on rakennusjohtokunnalle ilmoittanut koko työn olevan valmiina loppukatselmuksen toimittamista varten, tulee rakennusjohtokunnan rahatoimikamarin välityksellä tästä kaupunginvaltuustolle lopullisen kustannusmäärän mainitsemalla tehdä ilmoitus katselmuksmiesten valitsemiseksi.

7 §.

Tilintarkastus.

Tilien tarkastus toimitetaan samassa järjestyksessä kuin kaupungin muihin tileihin nähden on säädetty»

Yksityisiä laskujohtoja sekä taloihin ja tonteille rakennettavia johtoja koskevat määräykset. Voimassa olevan rakennusjärjestyksen 98 §:n mukaisesti on työ laskujohtoja kaupungissa rakennettaessa teetettävä tarkoin noudattamalla vesijohtolaitoksen hyväksymiä määräyksiä, minkä ohessa laitoksen asiana on koetella tällaisia johtoja ja antaa todistuksia niiden hyväksymisestä. Koska yhdenmukaisia laskujohtojen teettämistä koskevia määräyksiä ei ollut olemassa, oli vesijohtolaitoksen toimesta laadittu ehdotus¹⁾ tällaisiksi määräyksiksi. Sittenkun kaupungin teknillisten laitosten hallitus, Teknillisen yhdistyksen terveysteknillinen ammattiklubi, rakennustarkastaja ja rahatoimikamari olivat tarkastaneet tämän ehdotuksen, päätti²⁾ kaupunginvaltuusto, pääasiassa hyväksyen edellämainitun ehdotuksen, hyväksyä seuraavan:

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 18 vuodelta 1918 ja n:o 53 vuodelta 1919. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18. 2. 6 §.

»Helsingin kaupungin yksityisten laskujohtojen sekä taloihin ja tonteille rakennettavain johtojen teettämistä koskevan ohjesäännön.

1 §.

Rakennukseen tai tontille saa laskujohtoon rakentaa tai siellä ennestään olevaa laskujohtoa muuttaa ainoastaan, jos vesijohtolaitos tontinhaltijan annettua hakemuksen tarpeellisine piirustuksineen on siihen myöntynyt.

Jos laskujohto on aikomus teettää uutisrakennukseen, on semmoinen hakemus vesijohtolaitoksen konttoriin annettava ennen uutisrakennuksen perustustyön aloittamista, ja tulee tämän hakemuksen mukana olla 2 §:ssä mainitut, rakennuskonttorin insinööriosaston antamat tiedot ja määräykset.

Jos olot eivät ole sallineet tuollaisen hakemuksen tekemistä ennen perustustyön aloittamista, on vesijohtolaitoksen asia tutkia, onko päteviä syitä edellisessä kohdassa annetusta määräyksestä poikkeamiseen ollut olemassa.

Edellä mainitut rakennuskonttorin insinööriosaston antamat tiedot ja määräykset on niinkään ohjeantava, jos jokin johdon osa on aikomus teettää tontin rajaviivain ulkopuolelle tai jos johto on liitettävä yleiseen kana-vaan laskevaan yksityiseen johtoon.

Jos johdon teettäminen kaupungin rakennusjärjestyksen 24 §:n mukaan on maistraatin harkinnan taikka naapuritontin haltijan kanssa tehtävän sopimuksen varassa, ohjeantavaan pöytäkirjanote maistraatin päätöksestä ja oikeaksi todistettu jäljennös sopimuksesta.

Myönnetty lupa lakkaa voimassa olemasta kahden vuoden kuluttua, ellei työtä ole sitä ennen aloitettu.

2 §.

Tontinhaltijan tahi sen, joka häneltä on saanut tehtäväkseen laatia laskujohtojen ehdotuksen, pyynnöstä antaa rakennuskonttorin insinööriosasto (painetuille lomakkeille) kirjoitettuina:

a) tietoja katukanavaan liitettävän putken asemasta ja pohjakorkeudesta kaupungin nollatason yläpuolella sekä saman kanavan pohjan korkeudesta liittymäkohdassa samoin kuin sopivimman kiintopisteen korkeudesta ja asemasta;

b) tietoja katukanavan korkeimmasta merkitystä vedentokeamiskorkeudesta liittymäkohdassa tai, ellei tuollaisia merkintöjä ole olemassa, siitä suurimmasta tokeamiskorkeudesta, mikä saadaan toimittamalla laskelmat, joissa tarkoin otetaan huomioon kaikki tulokseen vaikuttavat seikat;

c) tietoja siitä, leikkaako tontilta lähtevä johto puhelin-, sähkövirta-, kaasun- y. m. johtoja; sekä

d) määräyksiä, joita on noudatettava johtoa rakennettaessa katuun tahi liittäessä yleiseen johtoon laskevaan yksityiseen johtoon.

3 §.

1 §:ssä mainittua laskujohtoa alkoon otettako käytäntöön, ennenkuin vesijohtolaitoksen määräämä, katselmusmies on sen katsastanut ja hyväksynyt. Hyväksymisestä annetaan kirjallinen todistus. Johdon hyväksyminen ei anna takeita siitä, että laite on kaikilta kohdilta rakennettu vahvistettujen määräysten mukaisesti, eikä myöskään siitä, että vesijohtolaitos vastaa työn laajuudesta.

Laskujohtoa katsastaakseen tai koettaakseen tulee virkamiehen, jonka vesijohtolaitos on määrännyt tuollaisia katsastuksia ja koetuksia toimitta-

maan, milloin tahansa päästä työmaalle, tontille tai rakennukseen, mihin laskujohto on tehty tahi on tekeillä.

4 §.

Laskujohto on tehtävä kaupungin rakennusjärjestyksen säännösten mukaisesti ja saman rakennusjärjestyksen 98 §:n mukaan sitä paitsi tarkoin vesijohtolaitoksen hyväksymäin määräysten mukaisesti. Työn teettämistä vasta ja tarkastamisesta sekä mitä muutoin on noudatettava tuollaisen johdon rakennus- ja korjaustoissa säädetään määräyksissä, joiden tulee olla Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen hyväksymät.

Vesiklosettia laitettaessa on sitä paitsi noudatettava, että kaikki vesi tuollaisesta klosetista on johdettava rakennusjärjestyksessä mainittuun säiliöön eli seisotuskaivoon, joka on sijoitettava semmoiseen paikkaan, että sen voi tyhjentää välittömästi pihamaalle, tarvitsematta sitä varten kulkea kellarin, korridorin tai muun semmoisen huoneen kautta. Semmoinen säiliö on rakennettava riittävän luja, vettä läpäisemättömästä aineesta sekä perustettava niin hyvin, että painuminen ja siitä johtuvat halkeamat ehkäistään. Siihen on sijoitettava tuuletuslaite ja se on rakennettava niin tilava, että kuutiosisällys vedenpinnasta lukien vastaa vähintään 50 litraa kutakin rakennuksessa asuvaa henkilöä kohti, minkä ohessa syvyyden, laskuputken pohjasta lukien, tulee olla vähintään 1.2 metriä. Laskuputki on laitettava niin, että yleistä laskujohtoa voidaan tuulettaa talon laskuverkon kautta. Suuaukoihin on sijoitettava kaksinkertaiset, tiiviisti sulkeutuvat rautaluukut. Jos kaivoon johdetaan vettä ainoastaan vesikloseteista, voi kuutiosisällys olla 10 litraa kutakin klosetteja käyttävää henkilöä kohti.

Pohjaveden maanalaisia johtoja sekä päivävesikaivoista, teollisuuslaitoksista, yleisistä saunoista ynnä muista paljon vettä kuluttavista paikoista lähempiä laskujohtoja ei saa sijoittaa niin, että vesi kulkee seisotuskaivon kautta.

5 §.

Jos laskujohto havaitaan puutteelliseksi taikka terveydellisiä haittoja tuottavaksi, on kiinteistönomistaja velvollinen viipymättä ryhtymään toimiin johdon panettamiseksi siihen kuntoon, kuin tämän ohjesäännön 4 §:ssä lähemmin sanotaan.

6 §.

Jos laskujohto on rakennettu ennen tämän ohjesäännön voimaan astumista, ja jos poikkeamisia tässä säädettyistä määräyksistä todetaan, olkoon vesijohtolaitoksen vallassa sallia pysyttää johto toistaiseksi entisessä kunnossaan. Jos kuitenkin johtoon tehdään olennaisia muutoksia, on tätä ohjesääntöä noudatettava.

7 §.

Tässä ohjesäännössä tarkoitettuja töitä älköön suorittako muu henkilö tai liike kuin se, joka on kaupungin vesijohtolaitokselle näyttänyt omaavansa semmoisia töitä varten tarpeellisen tiedon ja taidon ja joka Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallitukselta on saanut oikeuden suorittaa semmoisia töitä. Hallituksella on oikeus näille urakoitsijoille antaa johtosääntö ja kieltää urakoitsijalta edellä mainittu oikeus, jos hänet johtosäännön rikkomisen johdosta tai muusta syystä havaitaan sopimattomaksi toimimaan urakoitsijana.

8 §.

Maistraatin asiana on ratkaista tämän ohjesäännön soveltamisesta johtuvat riidat ja saattaa sen rikkomiset syytteeseen, ja pysyvät tähän nähden myöskin kaupungin rakennusjärjestyksen säännökset voimassa.

9 §.

Tämä ohjesääntö astuu voimaan kesäkuun 1 päivänä 1920.»

Maistraatin ilmoituksen mukaan¹⁾ vahvasti maaherra mainitun ohjesäännön huhtikuun 22 p:nä.

Seisotuskaivoja koskevain rakennusjärjestyksen määräysten muuttaminen. Sittenkun kaupunginvaltuuston kaupungin viemäriolojen järjestämiskysymystä käsittelemään asettama²⁾ komitea oli tehnyt ehdotuksen³⁾ voimassa olevan rakennusjärjestyksen 123 §:ssä määrätyn velvollisuuden lakkauttamisesta teettää seisotuskaivoja taloihin, joissa on vesiklosetteja sekä esittämillään syillä esittänyt sen suuntaisiin toimenpiteisiin ryhtyttäväksi, että mainittu rakennusjärjestyksen pykälä muutettaisiin, hyväksyi⁴⁾ kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan tekemän ehdotuksen useasti mainitun pykälän muuttamisesta näin kuuluvaksi:

»Vesiklosetteja, niin rakennettuja, että kaikki kiinteä lika niistä kokoontuu erityiseen säiliöön, saa kaikkialla kaupungissa tehdä asuinrakennuksiinkin. Kuitenkin saakoon Terveydenhoitolautakunta eri anomuksesta, kun haitatta näyttää voivan käydä päinsä, myöntää oikeuden muunkin laatuisen vesiklosetin laittamiseen, sillä ehdolla että siihen yksityiseen viemärijohtoon, johon vesiklosetti liitetään, tehdään tarkastuskaivo.»

Sen lisäksi antoi kaupunginvaltuusto, edellyttäen, että mainittu rakennusjärjestyksen muutos asianmukaisesti tulisi vahvistetuksi, terveydenhoitolautakunnan ja vesijohtolaitoksen toimeksi tehdä ehdotuksen tästä muutoksesta johtuviksi yksityisten viemärien sekä johtojen teettämisessä taloihin ja tonteille noudatettavaan ohjesääntöön.

Palojärjestyksen uudistaminen. Palojärjestyksen uudistamiseksi oli kaupunginvaltuusto vuonna 1917 asettanut⁵⁾ komitean, joka helmikuun 2 p:nä 1920 päiväämänsä mietinnön ohella oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt ehdotuksen⁶⁾ asiassa.

Sittenkun sekä palotoimikunta että johto- ja lautakuntain johto- ja ohjesääntöjä tarkastamaan asetettu valiokunta olivat saaneet antaa lausuntonsa ehdotuksesta⁷⁾, hyväksyi⁸⁾ kaupunginvaltuusto sen edellämainitun valiokunnan laatimassa muodossa.

Eläväinkuvain filmien säilyttämistä koskevat määräykset. Poliisimestari oli maaherralle huomauttanut, että eläväinkuvain teatterien konehuonesta oli filmien tulenarkuuteen nähden annettu erinäisiä määräyksiä, mutta että säilyttämisestä muualla ei ollut olemassa määräyksiä; kumminkin olivat eläväinkuvain teatterien omistajat usein panneet melko suuria filmimääriä varastoon kellareihin y. m. s. paikkoihin. Katselmustoimituksissa oli käynyt ilmi, että nämä säilytyspaikat olivat sangen epäluotettavia. Poliisimestari oli senvuoksi anonut seikkaperäisiä määräyksiä siitä, miten näiden säilytyspaikkain tuli olla sisustettuja, minkä viranomaisen oli ne tarkastettava y. m. s. Antamassaan lausunnossa oli palomestari huomauttanut,

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 5. 15 §. — ²⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 53. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 27. 10. 19 §. — ⁵⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 190 ja 191. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — ⁷⁾ Ks. Kunn. asetuskok. n:ot 2—3 vuodelta 1921. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 13. 10. 27 §.

että eläväinkuvain teatterissa käytetyt filmit yleensä olivat valmistetut selluloidista, joka ei ainoastaan ole helposti syttyvää ainetta, vaan sitäpaitsi palaessaan synnyttää myrkyllisiä kaasuja. Palomestari oli sentähden ehdottanut, että maaherra filmien säilytyksestä antaisi seuraavat määräykset:

»Eläväinkuvainteatterin konehuoneessa saa säilyttää ainoastaan kunkin päivän näytäntöihin tarvittavan filmimäärän.

Muita filmejä saatakoon säilyttää ainoastaan paloviranomaisten hyväksymässä paikassa. Semmoiseen säilytysluokkaan nähden noudatetaan:

- 1) että se ja siihen johtava ovi ovat tulenkestävästä aineesta;
- 2) ettei siinä säilytetä muita tavaroita;
- 3) ettei se ole asuinhuoneeseen vievän eteisen eikä myöskään porraskäytävän välittömässä yhteydessä;
- 4) että filmit säilytetään metallilaatikoissa;
- 5) ettei avonaista tulta missään muodossa käytetä huoneessa;
- 6) että, jos valaistusta tarvitaan, ainoastaan sähkövaloa käytetään.»

Samalla oli palomestari ehdottanut, että näiden määräysten rikkomisesta olisi sama rangaistus kuin kokoussalien käyttämistä koskevain määräysten rikkomisesta.

Kaupunginvaltuusto, jolle asia oli lähetetty mahdollisia toimenpiteitä varten, yhtyi¹⁾ palomestarin ehdotukseen, kuitenkin sillä lisäyksellä, että muita kuin palomestarin ehdotuksen mukaan eläväinkuvainteatterien konehuoneessa säilytettäviä filmejä yleensä saisi säilyttää ainoastaan palomestarin hyväksymissä paikoissa ja että tämä määräys koskisi myöskin filmiasioitsijoita ja muita filmivaraston pitäjiä.

Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön toimilupakirjan muuttaminen. Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön tekemästä anomuksesta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto vapauttaa yhtiön sen toimilupakirjan³⁾ 1 §:ssä mainitusta velvollisuudesta laajentaa raideverkkoa mikäli koski viisivuotiskautta 1914—19.

Sähkövoiman antoa koskeva välipuhe. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli valtuuttanut⁴⁾ rahatoimikamarin laatimansa 4 välipuhe-ehdotuksen pohjalla tekemään Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön kanssa sopimuksen sähkövoiman antamisesta, oli rahatoimikamari ilmoittanut⁵⁾, että valtuuston edellä mainitun päätöksen mukainen välipuhe oli tehty kamarin ja yhtiön kesken.

Sittenmin teki rahatoimikamari esityksen uuden laajempaa yhteistoimintaa kaupungin ja voimayhtiön kesken tarkoittavan välikirjan aikaansaamisesta, minkä johdosta kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ valtuuttaa kamarin Etelä-Suomen voima-osakeyhtiön kanssa tekemään sopimuksen molempipuolisesta sähkövoiman annosta alempana olevan välikirja-ehdotuksen mukaisesti, edellyttäen sen olevan voimayhtiöön nähden valinnanvaraisena vuoden valtuuston päätöksen tekemisestä lukien.

»Välikirja.

Helsingin kaupungin ynnä sen sähkölaitoksen, tässä alempana sanotut kaupungiksi ja sähkölaitokseksi, ja Sydfriska Kraftaktiebolaget — Etelä suomen Voima osakeyhtiön, tässä alempana sanottu voimayhtiöksi, kesken sähkövoiman antamisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 1. 6. 4 §. — ²⁾ S:n 10. 11. 32 §. — ³⁾ Ks. 1907 vuod. kert. siv. 552. —

⁴⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 174. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 31. 3. 24 §. — ⁶⁾ S:n 27. 10. 22 §.

1 §. Voimayhtiö sitoutuu, edempänä 10 §:ssä edellytetyin keskeytyksin tai rajoituksin, sähkölaitokselle antamaan sähkövoimaa

vähintään kymmenen miljoonaa (10,000,000) kwt vuodessa tai, jos sähkölaitoksen koko voimanmenekki samaan aikaan on kahtakymmentä miljoonaa (20,000,000) kwt vähempi, vähintään puolet todellisesta menekistä. Tässä kohden on voimayhtiön mikäli mahdollista noudatettava käyttöteknillisistä ja muista sentapaisista seikoista johtuvia sähkölaitoksen toivomuksia.

2 §. Sähkölaitos sitoutuu pääasiassa ottamaan kaiken kuluttamansa ja jakelemana sähkövoiman voimayhtiöltä, sikäli kuin tämä antaa semmoista voimaa sähkölaitoksen käytettäväksi. Niinikään sitoutuu sähkölaitos, sikäli kuin sen käyttökunnossa olevat koneet ja vallitsevat kuormitusolot sekä muut seikat sallivat, voimayhtiön pyynnöstä sille antamaan sähkövoimaa enintään neljänneksen voimalaitoksen kunakin vuonna sähkölaitokselle antaman voiman määrästä, kuitenkin niin, ettei sähkölaitos voiman puuttuessa taikka muun esteen kohdatessa missään tapauksessa ole velvollinen vähentämään sovitua ensivoiman antoa kuluttajilleen tyydyttääkseen voimayhtiön tarvetta, ja tulee voimayhtiön mikäli mahdollista hyvissä ajoin edeltäpäin sähkölaitokselle ilmoittaa voimanottoaikeestaan. Tämä sähkölaitoksen voimanantovelvollisuus ei kuitenkaan, paitsi käyttöhäiriön sattuessa tai tarpeellisia töitä teetettäessä voimayhtiön voimansiirtolaitoksissa, ole sähkölaitoksen suurimman kuormituksen vallitessa tamm-, helmi-, maalisk-, loka-, marras- ja joulukuulla käsitävä tuhatta (1,000) kwt suurempaa tehomäärää, ellei tästä erittäin sovita tai yhteisiin toimenpiteisiin ryhdytä sähkölaitoksen virranantokyvyn parantamiseksi.

3 §. Voimananto on, ellei 10 §:ssä mainittua laatua oleva este aiheuta lykkäystä, alkava tammikuun 1 päivänä 1923 ja jatkuva tämän välikirjan koko voimassaoloajan. Jos kuitenkin tämän välikirjan määräysten mukaan luettu voimayhtiön antaman voiman hinta alenee viittätoista (15) penniä vähemmäksi kwt:lta, olkoon voimayhtiö oikeutettu kolmen kuukauden kuluttua kirjallisesti tehdystä irtisanomisesta lakkauttamaan virranannon, ellei kaupunki takaa voimayhtiölle edellä mainittua hintaa.

4 §. Voima annetaan sähkölaitoksen Sörnäsissä olevaan höyryvoimakeskukseen noin 5,300 voltin jännitteisenä kiertovirtana ja säännöllisesti 50 jaksoin sekunnissa. Tähän nähden on molemmin puolin ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin täysin tyydyttävän rinnakkaiskäytön aikaansaamiseksi, erikseen huomioon ottamalla, etteivät sähkölaitoksen virranjännitys ja muut käyttöolot joudu alttiiksi häiriöille. Toiselta puolen olkoon sähkölaitos velvollinen, sikäli kuin mainittavia haittoja tuottamatta voi käydä päinsä, voimayhtiön pyynnöstä tarjona olevin sopivin keinoin toimimaan niin, että voimayhtiölle saadaan mahdollisimman suotuista vaiheensiirto, edellyttäen voimayhtiön sähkölaitokselle korvaavan kustannukset, joita täten ehkä syntyy lisääntyneistä konehäviöistä tai muusta.

5 §. Voimayhtiö hankkii ja kustantaa kaikki voiman johtamiseksi höyrykeskuksen generaattorikiskoihin asti tarpeelliset johdot, kojeet y. m. sekä tarkoituksenmukaisen puhelinyhteyden vesivoimalähteiden kanssa, ja ovat puheenalaiset laitteet olevat ensiluokkaisia laadultaan sekä pidettävät hyvässä kunnossa ja niin järjestetyt, etteivät ne enempää kuin mitä voi pitää säännöllisenä tuota sähkölaitoksen laitteille haittaa lyhytsulkujen tai liikajännitysten johdosta.

Sähkölaitos on velvollinen tontiltaan ja rakennuksistaan luovuttamaan voimayhtiön virranantotarkoituksiin tarpeellisen vähimmän tilan, mikä

sanottavaa haittaa tuottamatta on käytettävissä. Sen ohessa tulee sähkölaitoksen korvauksetta pitää silmällä alueelleen sijoitettua voimayhtiön laitoksen osaa.

Kaupunki oikeuttaa, mikäli sen vallassa on, voimayhtiön kaupunkiin yhdistetylle alueelle asettamaan ja sitä pitkin johtamaan virranantotarkoituksiaan varten tarpeelliset kojeet ja johdot, pysyen tämä oikeus voimassa tämän välikirjan voimassaoloajan.

Muilla kaupungin välittömästi tai välillisesti omistamilla maa-alueilla myöntää kaupunki voimayhtiölle samanlaisen oikeuden, ollen viimeksi mainittu oikeus voimassa viisikolmatta (25) vuotta tämän välikirjan allekirjoittamispäivästä lukien. Jos kuitenkin mainitun 25-vuotiskauden kuluessa jokin näiden alueiden osa yhdistetään kaupunkiin, olkoon siten yhdistettyyn osaan näiden noudatettavana lähinnä edellisessä kohdassa mainittu voimassaoloaika.

Voimayhtiö on velvollinen kaikkien niiden laitosten rakentamisessa, jotka sijaitsevat sekä kaupunkiin yhdistetyllä alueella että sen ulkopuolella kaupungin välittömästi tai välillisesti omistamilla mailla tai vesialueilla noudattamaan kaupungin viranomaisten antamia tarkempia määräyksiä, minkä ohessa voimayhtiön tulee kohtuuden mukaan korvata kaikki sen toista ehkä johtuvat välittömät vahingot. Jos kaupungin kehitys sitä vaatii, olkoon voimayhtiö velvollinen vuoden (1) kuluttua kirjallisen kehoituksen saamisesta ryhtymään semmoisiin laitostensa sijoituksen muutoksiin, joita voidaan pitää kohtuullisina ja kulloinkin olojen vaatimina.

Edellä mainitut myönnytykset eivät kuitenkaan oikeuta voimayhtiötä kaupunkiin yhdistetyllä alueella eikä sen ulkopuolisella kaupungin omistamalla maalla antamaan virtaa muille kuin kaupungin sähkölaitokselle, ellei se ole kussakin eri tapauksessa hankkinut siihen kaupungin suostumusta.

Jos voimayhtiö kuitenkin semmoista myönnytystä hankkimatta aloittaa tuollaisen virranannon ja sitä jatkaa kirjallisesta muistutuksesta huolimatta, olkoon kaupunki oikeutettu voimayhtiön kustannuksella heti poistamaan puheenalaisen virranantoon käytetyt kojeet ja johdot ja voimayhtiö velvollinen sähkölaitokselle suorittamaan siten antamistaan virtamääristä kantamansa hinnan.

Jos kaupunki tämän välikirjan allekirjoittamisen jälkeen ostaa maa-alueita, joille voimayhtiö sitä ennen on antanut sähkövoimaa, on voimayhtiöllä tämän välikirjan voimassaoloaikana oikeus jatkaa tätä voimantoa, sikäli kuin se riippuu kauppasopimuksen tekemisen aikaan olemassa olevasta virranantosopimuksesta.

6 §. Tämän välikirjan mukaisesti sähkölaitokselle annetusta voimayhtiön voimasta suorittaa sähkölaitos kultakin kilowattitunnilta hinnan, joka on kaksikymmentä (20) prosenttia alempi sähkölaitoksen keskimääräistä polttoainekustannusta, laskettuna mainitulta voimayksiköltä, hyödyllisesti synnytettyinä sähkölaitoksen Sörnäsän höyrykeskuksessa, kunnes tämän hinta kohoaa 50 penniin, mutta sen jälkeen kohoavin hinnanalennuksin noudattaen kaavaa

$$y = 50 + 0.6 (x - 62.5)$$

jossa y merkitsee sähkölaitoksen voimayhtiölle maksamaa hintaa penneissä kwt:lta ja x sähkölaitoksen polttoainekustannuksia penneissä kwt:lta.

Puheenalainen polttoaineiden keskikustannus on voimayhtiön tarkastuksen alaisena laskettava sähkölaitoksen kunkin vuoden käyttötilaston ja

polttoainekirjanpidon pohjalla, ollen siinä kuitenkin luvusta erotettava ne polttoainemäärät, joiden hankinnasta sähkölaitos ehkä on tehnyt sopimuksen ennen vuotta 1915. Niinikään edellytetään sähkölaitoksen polttoaineistaan maksaman hinnan suhtautuvan yleiseen käypähintaan likimain samoin kuin tähänkin asti.

Jos kuitenkin polttoainekulutus jonakin vuonna olisi niin pieni, ettei siitä voi saada varmaa pohjaa hinnan laskemiselle, taikka jos se laskettuna kutakin hyödyllisesti synnytettyä kilowattituntia kohti sähkölaitoksen höyrykeskuksessa rinnakkaiskäytön aikaansaamissa oloissa jonakin vuonna osoittautuisi tuntuvasti suuremmaksi sen aikuista vastaavaa kulutusta, jolloin vesi-voimaa ei vielä annettu sähkölaitokselle, on edellä mainituilla perusteilla laskettua polttoainekustannusten keskiarvoa kohtuuden mukaan oikaistava sitä edellä kerrotulla tavalla käytettäessä ohjeena voimayhtiön antaman virran hinnan määräämisessä.

Polttoainekulutuksesta on kuitenkin aina luettava pois se polttoainemäärä, mikä kuluu höyrykattilain lämmittämiseen kylmästä tilasta ja niiden lämmön pysyttämiseen sinä aikana, jona ne eivät ole käyttötoimessa.

Sähkölaitoksen voimayhtiölle antamasta voimasta on voimayhtiön kwt:lta maksettava keskimäärin kahta vertaa kalliimpi hinta, kuin minkä sähkölaitos kunakin vuonna voimayhtiölle keskimäärin maksaa samasta yksiköstä.

7 §. Kulutusta ja sen veloitusta määrättäessä on noudatettava seuraavia määräyksiä ja ohjeita:

a) asianomaiset hankkijat asettavat sovitulle paikalle sopivia koneita annetun voiman mittaamiseksi. Asianomaisella kuluttajalla on oikeus asianomaisen hankkijan silmälläpidon alaisena asettaa tarkastusmittari;

b) maksu määrätään yleensä asianomaisen hankkijan mittarin osoituksen mukaan; jos hankkijan ja kuluttajan mittarit näyttävät erotusta enemmän kuin 5 %, tarkastetaan mittarit ja veloitus toimitetaan siten määrättyjen tehon ja voimankulutuksen todellisten arvojen mukaan;

c) asianomainen hankkija on oikeutettu antamaan laskun kulutetusta voimasta y. m. kunkin kuukauden lopussa, ja tulee kuluttajan suorittaa laskun määrä kuukauden kuluessa laskun asettamisesta. Tällöin on, ellei muusta sovita, alustavasti luettava kilowattitunnin hinnaksi, täysin pennein, sellaista yksikköä lähinnä edellisenä kalenterivuonna vastannut keskihinta. Kalenterivuoden päättyessä, sittenkuin kaikki kustannusten lopullista määräämistä varten tarpeelliset seikat tunnetaan, järjestetään maksu kunkin vuoden todellisten olojen mukaisesti.

8 §. Jos tämän välikirjan voimassaoloaikana vero muodossa taikka toisessa pannaan maksettavaksi sähkövoiman synnytyksestä, siirrosta tai toimituksesta, on voimayhtiöllä oikeus vastaavassa määrässä korottaa 6 §:n mukaan määrättyä annetun voiman hintaa.

9 §. Tämä välikirja on voimassa sen allekirjoituspäivästä lukien kaksi vuotta sen jälkeen, kuin se on jommaltakummalta puolen kirjallisesti irtisanottu. Semmoista irtisanomista ei kuitenkaan saa tehdä ennen tammi-kuun 1 päivää 1930.

Tässä välikirjassa tarkoitetun virranannon aloittamisella tehdään mitättömäksi asianosaisten kesken helmikuun 10 päivästä 1920 lähtien voimassa oleva virranantovälikirja.

10 §. Jos voimayhtiö lakon, työkiellon, tapaturman, myöhästyneen tarveaineiden toimituksen taikka muun näihin verrattavan asianhaaran johdosta, jota voimayhtiö ei ole aikaansaanut eikä kohtuullisella kaukonäköisyydellä tai

kohtuullisin keinoin voinut estää, taikka ylivoimaisen esteen johdosta, jonka myös on katsottava käsittävän jäästeet ja toteensaatavasti luonnottomat vedenkorkeusolot, olisi estynyt aloittamasta virranantoa 3 §:ssä määrättyä aikana taikka sitä jatkamasta sillä tavoin kuin 1 §:ssä edellytetään, lakkaa voimayhtiön sitoumus vastaavassa määrässä olemasta voimassa esteestä johtuneena aikana.

11 §. Jos sopimuskumppanien kesken syntyy riitaa tämän välikirjan johdosta tai erimielisyyttä sen sisällyksestä tai tulkinnasta, taikka jos ilmenee kysymyksiä tahi seikkoja, joita ei ole otettu huomioon tai edellytetty tätä välikirjaa laadittaessa ja jotka jommankumman sopimuskumppanin mielestä ovat niin olennaisia ja syvälle käypää laatua, että ne ilmeisesti vaativat tätä välikirjaa muuttamaan, niin on asia kokonaisuudessaan jätettävä ratkaistavaksi viisimiehille sovintolautakunnalle, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee kaksi jäävitontä sähkötekniikkaa jäseniksi ja nämä yhteisesti valitsevat puheenjohtajan, jonka tulee olla liikeasioihin perehtynyt lakimies. Jos jompikumpi sopimuskumppani laiminlyö neljäntoista päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta saanut kirjallisen kehoituksen, valita jäsenet, tahi jos jäsenet eivät sovi puheenjohtajan vaalista, valitsee nämä Helsingin Raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto tai, jos se on lakannut, lähinnä vastaava laitos.

Puheenjohtaja kutsuu sovintolautakunnan koolle viimeistään kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa vaalin toimittamisesta ja kutsuu asianosaiset kokoukseen; näiden pois jääminen ei kuitenkaan estä toimituksen jatkumista. Jos välimies ei, vaikka on toteensaatavasti kutsuttu, tule saapuville, taikka jos hän kieltäytyy ottamasta osaa keskusteluihin ja päätöksiin, on läsnä olevilla välimiehillä oikeus valita toinen saapumatta jääneen tai niskoittlevan sijaan. Välimiesten tulee antaa lausuntonsa mahdollisimman pian, ja on se kumpaistakin asianosaista lopullisesti velvoittava. Erimielisyyden ilmaantuessa on voimassa se mielipide, jota useimmat välimiehet kannattavat.

Välimiesten asia on myös tutkia ja ratkaista, onko sovintolautakunnan kustannukset kumpaisenkin vai jommankumman asianosaisen suoritettava.

12 §. Edellä olevaan välikirjaan, jota kumpikin sopimuskumppani on saanut samansanaisen kappaleen, ilmoitamme tyytyvämme.»

Sähkövoiman antaminen Drumsöhön. Rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa sähkölaitoksen kauppaneuvos J. Tallbergin kanssa tekemään alempana olevan välikirjan mukaisen sähkövirran hankintasopimuksen:

»Virranhankintakirja.

Helsingin kaupungin sähkölaitoksen, tässä alempana sanottu sähkölaitokseksi, hankkijana, ja kauppaneuvos Julius Tallbergin, tässä alempana sanottu kuluttajaksi, kesken sähkövoiman antamisesta.

1 §. Sähkölaitos sitoutuu antamaan ja kuluttaja ottamaan kaiken sähkövoiman enintään 100 kilowatin tehoon asti, minkä kuluttaja käyttää voimaan, valaistukseen ja muihin tarkoituksiin ja mikä jaellaan kuluttajalle kuuluvalla alueella Drumsössä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 31. 8. 26 §.

2 §. Sähkövoima annetaan korkeajännitteisenä kiertovirtana, ollen nimellinen jännitys $3 \times 5,000$ voltia 50 jaksoin, ja mitataan virta sähkölaitoksen korkeajännitejohdon päätekohtassa Merholmassa.

Sähkölaitos sitoutuu säännöllisesti antamaan virtaa vuorokauden umpeen, mutta ei kuitenkaan vastaa virranannon keskeytyksen aikaansaamasta vahingosta, jos tämä keskeytys on johtunut laitteen jonkin osan tarpeellisesta korjauksesta, käyttöhäiriöstä, työnsisauksesta tai muusta ylivoimaisesta esteestä.

3 §. Sähkölaitos laittaa ja kustantaa tarpeellisen korkeajännitteis-ilmajohdon Kirkkomaankadulla ennestään olevasta korkeajännitteiskaapelistaan Lapinniemen halki Merholmaan sekä mainitulla saarella olevaan liitoskohtaan liitoshuoneen tarpeellisine koneineen, jota vastoin kuluttaja sähkölaitoksen valvonnan alaisena hankkii, kustantaa ja voimassa pitää tarpeellisen korkeajännitteis-merikaapelin Merholmassa olevasta liitoskohdasta Drumsöhön sekä muut viimeksi mainitulla saarella tarpeelliset johdot ja sähkölaitteet.

4 §. Sähkölaitos hankkii, panee paikalleen ja pitää voimassa maksutta korkeajännitteiskaapelin lähtökohtassa Merholmassa tarpeellisen sähkömittarin. Kuluttajalla on valta omalla kustannuksellaan sähkölaitoksen silmäläpidon alaisena asettaa tarkastusmittari.

Maksu määrätään yleensä sähkölaitoksen mittarin osoituksen mukaan. Jos kuluttajan ja sähkölaitoksen mittarit näyttävät erotusta enemmän kuin — 5 %, tarkistetaan mittarit ja maksu pannaan siten määrättyjen tehon ja kulutuksen todellisten arvojen mukaan. Se, jonka mittari näyttää väärin, maksaa ratkistuskustannukset.

5 §. Kulutetusta sähkövoimasta maksaa kuluttaja kuukausittain sähkölaitoksen antaman laskun mukaan hinnan, joka määrätään sähkölaitoksen puheenalaisena kuukautena polttoaineistaan maksaman keskihinnan mukaan seuraavasti:

Halkojen keskihinnan ollessa keskimäärin Smk 8: 50 syleltä (4 m^3) ja hiilien keskihinnan Smk 25: — tonnilta suorittaa kuluja 25 penniä kilowattitunnilta. Jokaiselta 3: 50 markalta tai sen osalta, millä halkojen, ja jokaiselta 5 markalta tai sen osalta, millä hiilien hinta ylittää edellä mainitun hinnan, kohoaa hinta 1 pennillä kilowattitunnilta.

Tämän virranhinnan lisäksi suorittaa kuluttaja pohjamaksuna 10 % sähkölaitoksen johto- ja liittämiskustannuksista, kuitenkin siten, että vuosikulutuksen ollessa yli 30,000 kwt:n puolet ja kulutuksen ollessa yli 50,000 kwt:n koko pohjamaksu poistuu. Tähän vuosikulutukseen luetaan kaikki sekin virta, jonka puheenalaiseen johtoon vastedes ehkä liitettävät kuluttajat käyttävät.

6 §. Kuluttaja sitoutuu, siinä tapauksessa että sähkölaitos sitä vaatii, edeltäpäin Sörnäsissä olevalle sähkölaitoksen voima-asemalle toimittamaan kuluttajan voimankulutusta vastaavan halkomäärän, lukien 1 sylen (4 m^3) koivuhalkoja 450 kilowattituntia tai 1 sylen havupuu- tai sekahalkoja 400 kilowattituntia kohti.

Siten toimitetuista haloista maksaa sähkölaitos saman tariffin mukaan, jota Helsingin kaupungin halkokonttori samaan aikaan noudattaa myydessään halkoja kaupungin teknillisille laitoksille.

7 §. Kuluttaja sitoutuu olemaan itse tai jakelijainsa välityksellä vähintään myymättä sähkövoimaa huokeammasta hinnasta, kuin minkä sähkölaitos kulloinkin veloittaa kaupungissa olevilta tilaajiltaan.

8 §. Kuluttaja sitoutuu valvomaan, että voiman jakeluun käytettävä

johtoverkko ynnä muuntaja-asemat ja kojeet laitetaan voimassa olevain määräysten ja sähkölaitoksen antamain ohjeiden mukaan, jotta haitallinen vastavaikutus sähkölaitoksen johtoihin ja voimalaitokseen mikäli mahdollista vältetään. Niinikään sitoutuu kuluttaja johtotöitä teetettäessä ja moottoreja johtoverkkoon yhdistettäessä alueellaan noudattamaan kulloinkin voimassa olevia sähkölaitoksen antamia turvallisuusmääräyksiä ja ohjeita.

9 §. Sähkölaitoksella on oikeus lunastaa kuluttajan korkeajännitteisjohto ja muut sähkölaitteet tai niiden osia, siinä tapauksessa, että sähkölaitos katsoo voivansa niitä käyttää vastedes ehkä antaessaan virtaa Drumsön ulkopuolella sijaitseville alueille taikka siinä tapauksessa että kuluttajalle kuuluvaa aluetta välikirjan voimassaoloaikana yhdistetään Helsingin kaupunkiin. Lunastushintaa määrättäessä on pohjaksi pantava lunastusaikana käyvät yleiset yksikköhinnat ja erimielisyyden sattuessa on arviointi 12 §:n mukaan asetetun sovintolautakunnan toimitettava.

10 §. Jos lääkintöhallitus katsoo Lapinlahden keskuslaitoksen täytyvän lisätä hoitajistoon yhdellä hoitajalla, sen johdosta että laitoksen alueen halki kulkeva korkeajännitteisjohto lisää vartioimistystä, kustantaa kuluttuja tämän hoitajan.

11 §. Tämä välikirja on voimassa 1922 vuoden loppuun sekä edelleen, ellei jompikumpi sopimuskumppani ole sitä irtisanonut viimeistään 1921 vuoden kuluessa, kolmivuotiskausin, kunnes jompikumpi sopimuskumppani sen irtisanoa vähintään vuotta ennen sopimuskauden päättymistä.

Jos kaupungin asukasten oma sähkövoiman tarve jonakin sovittuna hankintakautena nousee niin suureksi, että virran antaminen kuluttajalle käy sähkölaitokselle ylivoimaiseksi, on tämä luettava ylivoimaiseksi esteeksi, ja on sähkölaitoksella siinä tapauksessa oikeus kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta keskeyttää virrananto.

Sitä paitsi varaa sähkölaitos itselleen oikeuden tarpeen mukaan rajoittaa kuluttajan virrankulutusta sähkölaitoksen huippukuormituksen vallitessa.

12 §. Jos tämän välikirjan tulkinnasta syntyy erimielisyyttä taikka jos esiintyy kysymyksiä tai seikkoja, joita ei ole otettu huomioon tai voitu edellyttää tätä välikirjaa laadittaessa ja jotka vaativat tätä välikirjaa muuttamaan, ratkaisee riidat molempia asianosaisia velvoittavalla voimalla Helsingin sovintolautakunta kauppaa, teollisuutta ja merenkulkua varten.

Sovintolautakunnan on niinikään ratkaistava, onko lautakunnan kustannukset jaettava tasan asianosaisten kesken vai pantava jommankumman yksinään maksettavaksi.»

Kansakouluille ja kasvatuslaitoksille tulevaa valtioapua koskevat anomukset. Kaupunginvaltuusto valtuutti²⁾ rahatoimikamarin asianomaisilta viranomaisilta anomaan valtioapua kansakouluille ja kasvatuslaitoksille.

Kaupungin kirjanpitokieli. Kun kaupungin kirjanpidossa edelleen käytettiin ruotsin kieltä, vaikka kaupungin väestön, samoin kuin kaupunginvaltuustonkin enemmistö oli suomea puhuva, esittivät¹⁾ vtt Salovaara ja Ampuja valtuuston kansliaan antamassaan kirjelmässä kaupunginvaltuuston päättäväksi, että kaupungin kirjanpitokieli olisi 1920 vuoden alusta oleva suomi. Kaupunginvaltuusto päätti³⁾, että rahatoimikonttorin kirjanpitokieleen nähdessä 1921 vuoden alusta lähtien oli sovellettava seuraavia määräyksiä:

¹⁾ Valt. pöytäk. 24. 11. 15 §. — ²⁾ S:n 27. 1. 37 §. — ³⁾ S:n 5.5. 35 §.

kaikkien rahatoimikonttorin käyttämiin tai yleisön saatavana pitämään painotuotteiden tulee olla kaksikieliset;

rahatoimikonttorin kirjanpito toimitetaan sillä kielellä, jota on käytetty tilidistieissä;

rahatoimikonttorin omasta aloitteesta syntyneet tilierät merkitään suomeksi; sekä

nykyään käytännössä olevat tilikirjat sekä asia- ja veloitusluettelot saa käyttää loppuun eli sen ajan, minkä ne on tarkoitettu kestämiin.

Tililailosuudistuksen voimaantulo. Sittenkun rahatoimikamari oli antanut vaaditun ¹⁾ lausunnon ehdotuksesta, joka koski kunnallisten johto- ja lautakuntain sekä laitosten ryhmittämistä niiden tilivelvollisuuteen nähden, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto vahvistaa seuraavan ryhmitäksen:

1. Rahatoimikamarille tilivelvolliset johtokunnat y. m.

a) Johtokunnat y. m., jotka toimittavat varojen kannantaa ja joiden käytettävänä tulee olla ennakko- varoja: kansakoulujohtokunnat, sosialilautakunnan kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto, musiikkilautakunta ja kaupungin kiinteistöjen isännöitsijät.

b) Johtokunnat y. m., jotka toimittavat varojen kannantaa, mutta jotka eivät tarvitse ennakko- varoja: ulosottolaitos, liikennekonttori, satamakonttori, terveydellisten tutkimusten laboratorio, lihantarkastusasema, alempain käsityöläiskoulujen johtokunta, valmistava poika-ammattikoulun johtokunta, kaupunginkirjaston hallitus, työväenopiston molempien osastojen johtokunnat ja museolautakunta.

c) Johtokunnat y. m., jotka eivät toimita varojen kannantaa, mutta joiden käytettävänä tulee olla ennakko- varoja: palotoimikunta ja poliisilaitos.

d) Johtokunnat y. m., jotka eivät toimita varojen kannantaa eivätkä tarvitse ennakko- varoja: maistraatti, raastuvanoikeus, kaupunginvaltuuston kanslia, tilastokonttori, revisionilaitos kokonaisuudessaan, terveydenhoitolautakunta, asuntotarkastuskonttori, poliklinikat, terveydenhoitotoimisto veneristen tautien vastustamiseksi, kansanlastentarhain johtokunta, rakennustarkastuskonttori, verotusvalmistelukunta, holhouslautakunta, majoituslautakunta, sosialilautakunta (lukuunottamatta sen kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostoa), kunnan työnvälitystoimiston johtokunta, oikeusapulautakunta, huoneenvuokralautakunnat, palkkalautakunta ja urheilulautakunta.

2. Vaivaishoidon kassavirastolle tilivelvolliset johtokunnat y. m.

a) Johtokunnat y. m., jotka toimittavat varojen kannantaa, ja joiden käytettävänä tulee olla ennakko- varoja: kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset sekä kasvatustalokunta ja sen alaiset laitokset.

3. Sairaalan tilivirastolle tilivelvolliset johtokunnat y. m.

a) Johtokunnat y. m., jotka toimittavat varojen kannantaa ja joiden käytettävänä tulee olla ennakko- varoja: sairaalan erikoisjohtokunnat.

Sähkölaitoksen, kaasulaitoksen ja vesijohtolaitoksen kassavirastoihin sekä rakennuskonttorin tilivirastoon nähden vahvistettiin ilman muuta selväksi, että niiden toiminnan tulee kohdistua yksinomaan niihin suuriin kunnallisiin laitoksiin tai hallituksiin, joiden alaisia ne ovat.

¹⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 149. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27. 1. 40 §.

Samassa tilaisuudessa päätti kaupunginvaltuusto, että kaupungin kassa- ja tililaitoksen 9 § on oleva seuraava:

»Kaupungin kassa- ja tilivirastot ovat:

Rahatoimikonttori, joka on kaupungin keskuskassa ja keskustilivirasto; vaivaishoidon kassavirasto, joka sen ohessa on kasvatustalouden ja sen alaisten laitosten kassa- ja tilivirasto; sähkölaitoksen kassavirasto, kaasulaitoksen kassavirasto ja vesijohtolaitoksen kassavirasto.

Näistä on rahatoimikamarin alainen: rahatoimikonttori; vaivaishoitohallituksen alainen: vaivaishoidon kassavirasto; sekä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen alaiset: sähkö-, kaasu- ja vesijohtolaitoksen kassavirastot.»

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain muuttelu ohjesääntö. Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾, että kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosäännön 6 §:n 2 kohta oli muutettava näin kuuluvaksi:

Inventtaaja saa virkamatkoista laskea korvausta yhden hevosen kyydistä, toisen luokan lipusta rautatiellä tai ensimmäisen luokan laivalipusta sekä päivärahaa kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

Raittiuslautakunnan johtosääntö. Sittenkun kaupunginvaltuusto erinäisten raittiusyhdistysten y. m. järjestöjen esityksestä oli päättänyt²⁾ määrätä muutamia henkilöjä valvomaan n. k. kieltolain noudattamista sekä antanut valmisteluvaliokuntansa toimeksi laatia ehdotuksen näiden valvojain johtosäännöksi, oli valiokunta valtuustolle esittänyt ehdotuksen asiassa. Johtosääntö, jonka valtuusto hyväksyi³⁾ ja joka oli alistettava läänin maaherran harkittavaksi ja vahvistettavaksi, oli näin kuuluva:

»Helsingin kaupungin raittiuslautakunnan johtosääntö.

1 §. Helsingin kaupungin raittiuslautakunnan tehtävänä on toimia raittiuden edistämiseksi sekä varsinkin nuorisoon kohdistuvalla valistustyöllä juoppouden vastustamiseksi kaupungin alueella. Samalla on lautakunnan toimena poliisiviranomaisten ohella valvoa alkoholipitoisten aineiden valmistusta, maahantuontia, myyntiä, kuljetusta ja varastossa pitoa koskevien lakien ja asetusten noudattamista.

2 §. Raittiuslautakunnan muodostaa viisi valtuuston vuosittain suhteellisilla vaaleilla valitsemää jäsentä. Lautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan sekä varapuheenjohtajan ja ottaa avukseen sihteerin.

3 §. Raittiuslautakunnan jäsenen tulee olla raittiuden harrastajaksi tunnettu ja tähän tehtävään sovelias, yleistä luottamusta nauttiva kunnan jäsen. Vastoin tahtoansa alkoon ketään tähän toimeen valittako.

4 §. Jos raittiuslautakunnan toimintaa varten erityisen toimiston perustaminen osoittautuu tarpeelliseksi, on raittiuslautakunnan tehtävä siitä esitys valtuustolle.

Tarpeen mukaan voi raittiuslautakunta tehdä valtuustolle esityksen erityisten toimeensa sopivien henkilöiden asettamisesta raittiudenvalvojina suoriuttamaan asiaan kuuluvia käytännöllisiä tehtäviä. Nämä raittiudenvalvojat toimivat raittiuslautakunnan johdon ja valvonnan alaisina.

5 §. Raittiuslautakunnan jäsenille ja 4 §:ssä mainituille raittiudenvalvoille annetaan toimivaltuudeksi ote valtuuston pöytäkirjasta sekä erityinen

¹⁾ Valt. pöytäk. 10. 11. 16 §.—²⁾ Ks. tätä kert. siv. 185.—³⁾ Valt. pöytäk. 31. 8. 36 §.

raittiuslautakunnan ehdottama ja valtuuston hyväksymä merkki, jonka he tarvittaessa voivat näyttää.

6 §. Raittiuslautakuntaan valittujen sekä sen alaisten raittiudenvalvojain nimet, ammatit ja osoitteet on viipymättä kirjallisesti ilmoitettava sosiaaliministeriölle ja poliisiviranomaisille. Uuden raittiuslautakunnan astuttua toimeensa on sen jäsenten sekä raittiuslautakunnan tahi sen toimiston osoite saatettava yleisön tietoon sillä tavalla, kuin kunnallisten ilmoitusten tiedoksi antamisesta on voimassa.

7 §. Raittiudenvalvojan tulee ilmoitta tietoonsa tulleet rikkomukset 1 §:ssä mainittuja lakeja ja asetuksia vastaan vaittiuslautakunnalle sekä milloin asianhaarat niin vaativat, myöskin lähimmälle poliisiviranomaiselle.

8 §. Raittiuslautakunnan tulee, olosuhteiden mukaan, joko itse ryhtyä tahi viranomaisille esittää ryhdyttäväksi tarpeellisiin toimenpiteisiin raittiuden edistämiseksi sekä 1 §:ssä mainittujen lakien ja asetusten noudattamisen valvomiseksi.

9 §. Raittiuslautakunta kokoontuu itse määräämällään ajalla ja paikassa sekä tarpeen tullen puheenjohtajan kutsusta. Kokoonkutsumistavasta päättää lautakunta. Lautakunta on päätösvaltainen, kun vähintään kolme jäsentä on saapuvilla. Päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan voittaa se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut.

10 §. Vuosittain ennen huhtikuun 1 päivää on raittiuslautakunnan annettava valtuustolle kertomus toiminnastaan edellisenä vuotena.

11 §. Kun poliisiviranomainen on 7 §:ssä mainitun ilmoituksen johdosta toimittanut tutkimuksen, on raittiuslautakunnalla oikeus saada ote tutkimuksessa pidetystä pöytäkirjasta.

12 §. Poliisiviranomaisille ilmoitettuaan sekä poliisimiehen läsnäollessa on raittiuslautakunnalla ja raittiudenvalvojilla sellainen kotietsintä- ja takavarikoimisoikeus, kuin alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahan tuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossa pidosta 29 p:nä toukok. 1917 annetun asetuksen 19 §:n 2 mom:ssa ja 20 §:ssä sanotaan, kuitenkin tarkasti ottaen huomioon, mitä mainitun asetuksen 19 §:n 3 mom:ssa kotietsinnänpitämisestä säädetään.

13 §. Neljännessä §:ssä mainitun toimiston virkailijat sekä raittiudenvalvojat ottaa ja erottaa raittiuslautakunta.

14 §. Raittiuslautakunnan jäsenten palkkion määrää valtuusto. Raittiuslautakunnan kaikki menot suoritetaan kaupungin varoista, ja tulee lautakunnan ennen lokakuun 1 päivää rahatoimikamarille antaa tulo- ja menoarvioehdotuksensa seuraavaa vuotta varten.

15 §. Raittiuslautakunnan johtosääntö on, sittenkuin se on saanut asianmukaisen vahvistuksen, saatettava yleisön tietoon sillä tavalla, kuin kunnallisten ilmoitusten tiedoksi saattamisesta on voimassa.»

Lokakuun 16 p:nä vahvisti¹⁾ maaherra tämän ohjesäännön noudatettavaksi.

Rokottamisvelvollisuuden täyttämisen valvominen. Terveystoimikunta oli kaupunginvaltuustolle ilmoittanut, että 1920 vuoden alusta alkaen sen tehtävänä oli ollut henkilökuntansa kautta valvoa, että rokottamattomien pientenlasten vanhemmat rokotuttivat lapsensa, mutta etteivät lautakunnan työvoimat pitemmäksi ajaksi tulisi riittämään mainittuun valvon-

¹⁾ Valt. pöytäk. 24. 11. 6. §.

taan. Puheenalaisesta valvonnasta oli joitakin vuosia huolehtinut kaksi poliisilaitoksen konstaapelia, joita laitos kuitenkin tästä lähtien kieltäytyi asettamasta terveydenhoitoviranomaisten käytettäväksi, koska puheenalaisen tehtävän ei katsottu kuuluvan poliisiviranomaisille. Koska kuitenkin tammikuun 15 p:nä 1884 annetun rokotusohjesäännön I luvun 8 §:n mukaan kuvernöörin tuli, kunkin läänissään, m. m. valvoa, että asianomaiset poliisiviranomaiset rokotuksen edistämiseksi auliisti antoivat sitä apua, jota heidän toimenpiteistään voi olla, ja kun lautakunnan mielestä rokotusvelvollisuuden täyttämistä voi tehokkaammin valvoa poliisin avustuksella, esitti lautakunta, että kaupunginvaltuusto tekisi maaherralle esityksen semmoisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä, joita maaherra vastamainitun lainpaikan nojalla piti tarpeellisina.

Tämän johdosta esitti¹⁾ kaupunginvaltuusto, että maaherra kehoittaisi kaupungin poliisilaitosta puheenalaisessa asiassa kunnallisille terveydenhoitoviranomaisille antamaan kaikkea sitä virka-apua, mikä mainitun tarkoituksen saavuttamiseksi voi olla tarpeen.

Tämän johdosta ilmoitti maaherra sittemmin antaneensa poliisimestarille kaupunginvaltuuston haluaman kehoituksen. Tässä yhteydessä huomautti maaherra, että poliisiviranomaisten velvollisuus tuollaisen virkaavun antamiseen kuitenkin oli rajoitettu. Rokotuksesta joulukuun 17 p:nä 1883 annetun asetuksen 8 §:n mukaan tuli kunnallislautakunnan maalla ja maistraatin tai järjestysvoimien kaupungissa velvoittaa ne saman asetuksen 4 §:ssä mainitut henkilöt, jotka olivat laiminlyöneet rokotusvelvollisuuden täyttämisen, sakan uhalla määrääjän kuluessa täyttämään mainitun velvollisuuden. Laiminlyöjä tai niskoitteleva olisi kutsuttava kunnallislautakunnan tai maistraatin eteen ja silloin velvoitettava määrääjän kuluessa täyttämään velvollisuutensa; ellei laiminlyöjä saapunut, voitiin hänet tuomita poissaolosakkoon ja sinne tuottaa kruununpalvelijoilla. Jos hän laiminlöi tämän velvollisuuden täyttämisen oli hänen maksettava uhkasakko, minkä ohessa uusi määräaika ja suurempi uhkasakko voitiin määrätä. Kaupunginvaltuuston mainitseman rokotuksesta tammikuun 15 p:nä 1884 annetun ohjesäännön 8 § oli tulkittava siten, että poliisiviranomaisten tuli tuoda laiminlyöjä kunnallislautakuntaan maalla, jota vastoin kaupungissa kaupunginpalvelijain tuli tuoda niskoittelijat maistraattiin ja tarpeen vaatiessa käyttää poliisiviranomaisten virka-apua; muita velvollisuuksia ei poliisiviranomaisilla tässä kohden ollut. Esillä olevassa tapauksessa olivat rokotusta hoitavat kaupunginviranomaiset vaatineet, että poliisimestarin tulisi heidän käytettäväkseen antaa kaksi poliisikonstaapelia, joiden tulisi kutsua lasten vanhemmat, kasvattivanhemmat tai holhoojat tuomaan lapset rokotettaviksi sekä rokotustilaisuudessa toimia vahtimestareina, mikä ei ensinkään ollut poliisin velvollisuus, vaan tuli kaupungin tuollaisia tarkoituksia varten kustantaa rokottajain mahdollisesti tarvitsemat apulaiset.

Kaupunginvaltuusto päätti²⁾ että kirjelmän sisällys oli saatettava terveydenhoitolautakunnan tiedoksi mahdollisia toimenpiteitä varten.

Eräiden terveydenhoitojärjestyksen säännösten muuttaminen. Helsingin vähittäiskauppiasyhdistys oli huomauttanut, että kaupungin ruokatavara-kauppiaille oli tähän asti ollut oikeus myymälöissään pitää kaupan myöskin voita ja rasva-aineita, minkä mukaisesti heille oli myönnetty elinkeino-oikeus. Voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen mukaan oli kuitenkin näiden

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 5. 28 §. — ²⁾ S:n 31. 8. 16 §.

aineiden kauppa ruokatavaramyymälöissä kielletty, joka kielto rajoitti ruokatavara kauppiaiden elinkeino-oikeutta sekä tuotti tuntuvia haittoja kuluttavalle yleisölle. Koska päteviä syitä tällaiseen toimenpiteeseen ei voitu esittää, anoi yhdistys, että terveydenhoitojärjestyksen määräykset, mikäli ne koskivat voim ja rasva-aineiden kauppaa, muutettaisiin siihen suuntaan, että mainittuja tavaroita saisi terveydenhoitolautakunnan valvonnan alaisena ja asiasta annettujen tarkempien määräysten mukaisesti pitää kaupan ruokatavaramyymälöissään.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaan päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto olla asiaa huomioonottamatta.

Kaupunginvaltuuston yllämainitun päätöksen johdosta teki Helsingin vähittäiskauppiasyhdistys sittemmin valituksen maaherralle. Pyydettyksi selitykseksi vetosi²⁾ kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan asiasta antamaan lausuntoon, johon valtuusto kaikilta kohdin yhtyi, jota paitsi se vielä esitti, ettei valtuuston mielestä valittaja ollut esittänyt asiallisessa eikä muodollisessa suhteessa päteviä syitä valituksensa tueksi, minkä tähden valtuusto toivoi, ettei valitusta otettaisi huomioon.

Terveydenhoitojärjestyksen XIII luvun 6 §:n soveltaminen. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli maaherralle lähettämässään esityksessä³⁾ diakonissalaitoksen anomuksen johdosta, että se toistaiseksi vapautettaisiin velvollisuudesta siirtää sikalansa pois nykyiseltä paikaltaan, ehdottanut, että terveydenhoitojärjestyksen XIII luvun 6 §, joka kieltää pitämästä sikoja ja nautaeläimiä vahvistetun kaupunginasemakaavan alueella, mutta jonka soveltamisen, mikäli nautaeläimiä koski, maaherra oli kaupunginvaltuuston tekemän esityksen johdosta toistaiseksi lakkauttanut voimassa olemasta, saisi, mikäli sikoja koski, toistaiseksi, ei kuitenkaan kauempaa kuin 1921 alkuun, soveltaa siten muodostettuna, että terveydenhoitolautakunnalle suotaisiin oikeus pakottavissa tapauksissa myöntää poikkeus määräyksen noudattamisesta, jossa tapauksessa asianomaisten tuli noudattaa lautakunnan tarpeellisiksi katsomia ohjeita, oli maaherra, koska terveydenhoitojärjestyksen säännöksiä ei käynyt väliaikaisesti soveltaminen, ellei puheenalaisia säännöksiä, mikäli terveydenhoitojärjestyksen voimaan astumista koski, vastaavalla tavalla muutettu, palauttanut asiakirjat suodakseen kaupunginvaltuustolle tilaisuuden laatia tarkan ehdotuksen semmoisen terveydenhoitojärjestyksen muutokseksi, kuin kaupunginvaltuusto piti tarpeellisenä.

Kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ viitata terveydenhoitojärjestyksen loppusäännöstä koskevaan päätökseensä⁵⁾.

Leipä-, maito- ja kukkamyymläin avoinna pitäminen. Kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista lokakuun 24 p:nä 1919 annetun lain 2 §:n säännöksen johdosta, jonka mukaan maito-, leipä- ja kukkamyymläin aukioloaikaan nähden oli sovellettava kunnanvaltuutettujen antamia määräyksiä, vaarin ottaen, että nämä liikkeet sunnuntai- ja pyhäpäivin pidetään avoinna ainoastaan klo 8—10 a. p. välisenä aikana, määräsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto, että leipä- ja maitomyymläin aukioloaika arkipäivin vahvistettaisiin klo ½7 a. p. ja klo 6 i. p. väliseksi ajaksi sekä kukkamyymläin klo 8 a. p. ja klo 6 i. p. väliseksi ajaksi, sekä että kaikki puheenalaiset myymälät saataisiin pitää avoinna pyhä- ja sunnuntaipäivin klo 8:sta klo 10:een a. p.

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 5. 44 §. — ²⁾ Sn 31. 8. 14 §. — ³⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 159.

⁴⁾ Valt. pöytäk. 31. 3. 9 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 163. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 31. 3. 49 §.

Anomus saada pitää kaupan vientikermää. Osakeyhtiö Lahden margariinitehdas aktiebolag yhtiön anomuksen saada täällä pitää kaupan 10 %:n rasvapitoista n. k. vientikermää epäsi¹⁾ kaupunginvaltuusto, koska voimassa-olevan terveydenhoitojärjestyksen mukaan kermää, jonka rasvapitoisuus oli 15 % vähempi, ei saanut pitää kaupan.

Terveydenhoitojärjestyksen loppusäännöksen muutos. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli vuonna 1919²⁾ maaherralle lähettämässään esityksessä huomauttanut, että erinäiset henkilöt, jotka Kauppatorilla harjoittivat leivän, jauhojen, suurimojen, lihatavarain y. m. kauppaa olivat kaupunginviranomaisilta anoneet saada terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:ssä olevasta kiellosta huolimatta jatkaa elinkeinonsa harjoittamista kaupungin toreilla ja muilla julkisilla myyntipaikoilla sekä valtuusto samalla oli esittänyt, että edellämaitunut terveydenhoitojärjestyksen säännöksen soveltaminen siirrettäisiin kesäkuun 1 päivään vuonna 1920 asti, oli maaherra, koska terveydenhoitojärjestykseen ei oltu tehty semmoista muutosta, että puheenalaisten elintarpeiden kauppa olisi kaupungin toreilla luvallinen, evännyt puheenalaisen anomuksen.

Maaherran päätöksestä valitti kaupunginvaltuusto erikseen sekä eräät torikauppiaat yhteisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka marraskuun 5 p:nä vuonna 1919 antamallaan päätöksellä oli lausunut mielensä; ja koska puheenalainen valtuuston esitys tarkoitti vahvistuksen saamista semmoiselle terveydenhoitojärjestyksen muutokselle, että sen II luvun 7 §:n säännöksen soveltaminen lykkääntyisi, niin ja kun maaherran siis ei olisi tullut esittämälään syillä evätä anomus, oli korkein hallinto-oikeus, kumoamalla maaherran valituksenalaisen päätöksen, palauttanut asian maaherralle, jonka tuli ilmoitusta odottamatta ottaa se uudelleen käsiteltäväksi.

Korkeimman hallinto-oikeuden edellä kerrotun päätöksen johdosta oli maaherra vaatinut kaupunginvaltuustolta semmoista täsmällistä ehdotusta edellä mainitun säännöksen voimaan astumista koskevain määräysten muutokseksi, kuin valtuuston esillä olevasta asiasta tehty päätös edellytti. Valtuusto päätti³⁾ anoa maaherralta vahvistusta seuraavalle muutetulle Helsingin kaupungin joulukuun 20 p:nä vuonna 1917 vahvistetun terveydenhoitojärjestyksen loppusäännökselle:

»Tämä terveydenhoitojärjestys, jonka kautta kumotaan marraskuun 27 päivänä 1899 vahvistetut säännöt lihan ja ruokatavarain kaupasta myymälässä Helsingissä; tammikuun 23 päivänä 1895 vahvistetut säännöt ruokatavarakaupasta Helsingin kaupungin toreilla sekä satamiin kytketyistä aluksista; elokuun 26 päivänä 1889 vahvistetut säännöt leipurin-, konditorin- ja makkarantekijänammatin harjoittamisesta; sekä helmikuun 23 päivänä 1916 vahvistettu Helsingin kaupungin maito- ja kermakauppasääntö, astuu voimaan vuoden kuluttua siitä, kuin se on asianmukaisesti vahvistettu, paitsi mikäli koskee XI luvun säännöksiä kulkutaudeista sekä XII luvun säännöksiä keuhkotaudista, jotka ovat voimassa kohta kun ne on vahvistettu; kuitenkin saakoon maaherra, kaupunginvaltuuston esityksestä ja terveydenhoitolautakuntaa kuultuaan, poikkeustapauksessa, kun asianhaaran katsotaan vaativan, jonkin tämän terveydenhoitojärjestyksen määräyksen ei kuitenkaan XI ja XII luvun säännösten, soveltamisen siirtää vastamainittua terveydenhoitojärjestyksen voimaantulomiselle määrättyä ajankohtaa tuonnemmaksi, niin kauaksi kuin kussakin tapauksessa sopivaksi harkitaan.»

¹⁾ Valt. pöytäk. 21. 4. 42 §. — ²⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 160. — ³⁾ Valt. pöytäk. 31. 9 §.

Toukokuun 31 p:nä oli maaherra vahvistanut¹⁾ kaupunginvaltuuston päättämän voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen muutetun loppusäännöksen.

Toimenpiteitä torikaupan edelleen sallimiseksi. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään esityksessä olivat eräät Kauppatorin kauppiaat ilmoittaneet, että hakijoita oli kesäkuun 1 p:nä, eli ennenkuin maaherran vahvistama voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen muutettu loppusäännös oli tullut kaupunginviranomaisten tietoon, poliisiviranomaisten ja maistraatin toimesta kielletty enää harjoittamasta kauppaa Kauppatorilla. Osoitettuaan, että tämän johdosta 245 kauppiasta oli jäänyt toimettomaksi ja noin 1,200 henkeä leivättömäksi, että lihan hinta jo kesäkuun ensimmäisen viikon kuluessa tuntuvasti oli kohonnut sekä että kaikenmoiset toispaikkaiset keinottelijat arvatenkin muka maalaisina ryhtyisivät harjoittamaan sitä lihakauppaa, mikä hakijoilta nyt oli kielletty, hakijat lisäksi mainitsivat turhaan yrittäneensä saada sopivia myyntihuoneistoja, jossa tarkoituksessa he m. m. olivat rahatoimikamarilta anoneet saada käytettäväkseen entisen seurahuoneen kellari-kerroksen, mutta anomus oli evätty. Hakijat anoisivat, että kaupunginvaltuusto kehoittaisi asianomaisia kunnan viranomaisia jälleen luovuttamaan myyntipaikkoja kaupungin toreilta, etusijassa Kauppatorilta, niille kauppiaille, jotka ennen toukokuun 31 päivää olivat harjoittaneet niiden elintarpeiden kauppaa, joiden myynti torilla terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n johdosta oli kielletty, että tämä päätös astuisi heti voimaan, ja että sille viipymättä hankittaisiin maaherran vahvistus.

Tästä esityksestä oli kaupunginvaltuusto vaatinut terveydenhoitolautakunnan lausuntoa, joka esittämänsä syiden nojalla ehdotti, ettei anomus aiheuttaisi toimenpidettä. Siltä varalta, että valtuusto kuitenkin vastoin luuloa myöntäisi esitykseen, katsoi lautakunta asiakseen ehdottaa, että puheenalaisen tavarain torikauppaa ainakin rajoitettaisiin, niin että sitä saisivat harjoittaa ainoastaan entiset torikauppiaat, jotka eivät harjoittaneet muuta kauppaa, enintään kuitenkin kesäkuun 1 päivään 1921 asti, sekä että mainittua kauppaa lämpimänä vuodenaikana eli lokakuun 1 päivään saakka saisi harjoittaa klo 10:een a. p. sekä sen jälkeen klo 11:een asti a. p.

Katsoen taloudellisesti vaikeaan asemaan, johon suuri osa torikauppiaita oli joutunut sen kautta, että heiltä oli riistetty oikeus Kauppatorilla harjoittaa elinkeinoaan, katsoi kaupunginvaltuusto voivansa puheenalaisessa tapauksessa käyttää hyväkseen terveydenhoitojärjestyksen loppusäännöksen maaherran vahvistaman lisäyksen myöntämää oikeutta. Sen vuoksi kaupunginvaltuusto esitti¹⁾, että maaherra usein mainitun loppusäännöksen nojalla määräisi, että puheenalaisen terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n määräyksen, että lihan, makkaran- ja muiden lihatavarain, veren, kynityn siipikarjan tai nyljetyn riistan, voin, juuston, jauhojen ja suurimojen myynti kaupungin toreilla on kielletty, soveltamisen siirrettäväksi kesäkuun 1 päivään 1921, kuitenkin semmoisin rajoituksin, että tämä koski ainoastaan niitä torikauppiaita, jotka eivät harjoita tuollaista elinkeinoa kauppahallissa tai muussa myymälässä eivätkä myöskään harjoita muuta elinkeinoa.

Yllämainitun esityksen johdosta oli maaherra huomauttanut olevan suotavaa, että lihan, makkaran- ja muiden lihatavarain, veren, kynityn siipikarjan tai nyljetyn riistan sekä jauhojen ja suurimojen kauppa kaupungin toreilla voitaisiin terveydenhoidollisessa suhteessa vahingollisena kokonaan lak-

¹⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 72 §.

kauttaa. Koska kuitenkin tämän johdosta lukuisilta torikauppiailta riistettäisiin heidän toimeentulonsa ja he näin ollen joutuisivat taloudelliseen ahdingkotilaan, oli maaherra kaikilta kohdin yhtynyt kaupunginvaltuuston asiassa esittämiin näkökohtiin. Asian järjestämiseksi sillä tavoin, että puheenalaisten tavarain torikauppa voitaisiin vähitellen lakkauttaa tuottamatta harjoittajilleen ylen suuria vaikeuksia ja samalla mikäli mahdollista huomioon ottamalla terveydellisiä näkökohtia, oli maaherra palauttanut asiakirjat valtuustolle varatakseen valtuustolle tilaisuuden ottaa harkittavaksi, eikä niiden rajoitusten lisäksi, jotka mainittiin valtuuston ylläkerrotussa päätöksessä, mainittujen tavarain torikauppa olisi edelleen rajoitettava siten,

että toripaikkoja semmoisen kaupan harjoittamiseen ei saanut myöntää henkilöille, jotka vasta tammikuun 1 päivän jälkeen vuonna 1918 olivat alkaneet harjoittaa tuollaista kauppaa, eikä henkilöille, joilla vuonna 1920 ei ollut ollut oikeutta mainitun kaupan harjoittamiseen eikä myöskään henkilöille, joilla ei ollut perhettä elätettävänä;

että saman perheen jäsenille ei saanut myöntää useampaa kuin yhden myyntipaikan;

että kauppiaan kuoltua hänen perillisensä eivät olleet oikeutettuja kauppaa jatkamaan;

että oikeutta myyntipaikkaan ei saanut luovuttaa toiselle; sekä

että puheenalaisten tavarain kauppaa ei saanut ensinkään harjoittaa sinä aikana vuodesta, jolloin siitä voitiin katsoa olevan terveydellistä vaaraa (aika olisi tarkemmin määrättävä).

Kaupunginvaltuusto katsoi¹⁾ voitavan pääasiassa hyväksyä maaherran ehdottamat lisärajoitukset puheenalaisen torikaupan harjoittamiseen. Kohtuussyistä valtuusto kuitenkin katsoi seuraavat maaherran ehdottamat määräykset käyvän poistaminen, nimittäin, että henkilöiltä, jotka vasta tammikuun 1 p:nä 1918 olivat alkaneet harjoittaa torikauppaa, sekä kauppiailta, joilla ei ollut perhettä elätettävänä, kiellettäisiin oikeus harjoittaa kauppaa toreilla, samoin kuin että puheenalaisten tavarain kauppaa ei saanut ensinkään harjoittaa sinä aikana vuodesta, jolloin siitä voitiin katsoa olevan terveydellistä vaaraa. Viitaten kesäkuun 15 p:nä sekä nyt esillä olevassa asiassa tekemiinsä päätöksiin esitti valtuusto, että maaherra voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen loppusäännöksen nojalla vahvistaisi kaupunginvaltuuston kesäkuun 15 p:nä tekemän päätöksen terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n säännöksen soveltamisen lykkäämisestä, mikäli koski niitä lihan, makkara-teosten ja muiden lihatavarain, veren, kynityn siipikarjan tai nyljetyn riistan, voin, juuston, leivän, jauhojen ja suurimojen kauppaa kaupungin toreilla ja muilla myyntipaikoilla harjoittavia henkilöjä, jotka eivät harjoittaneet sellaista elinkeinoa kauppahallissa eikä muussa myymälässä eivätkä myöskään muuta elinkeinoa, seuraavin lisärajoituksin, nimittäin:

että toripaikkoja sellaisen kaupan harjoittamiseen ei saanut myöntää henkilöille, joilla ei vuonna 1920 ollut ollut oikeutta mainitunlaisen torikaupan harjoittamiseen;

että saman perheen jäsenille ei saanut myöntää useampaa kuin yhden myyntipaikan;

että kauppiaan kuoltua hänen perillisensä eivät olleet oikeutettuja kauppaa jatkamaan; sekä

että oikeutta myyntipaikkaan ei saanut luovuttaa toiselle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 31. 8. 15 §.

Tämän yhteydessä käsitteli kaupunginvaltuusto niinikään eräiden liha-kauppiaiden tekemää valitusta valtuuston kesäkuun 15 p:nä tekemästä päätöksestä, jossa valtuusto maaherralta oli anonut terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n soveltamisen lykkäämistä kesäkuun 1 päivään 1921¹⁾ asti, sekä päätti vaadituksi selitykseksi viitata yllämainittuun päätökseensä. Niinikään katsoi kaupunginvaltuusto, ettei eräiden torikauppiaiden anomus saada edelleen Kauppatorilla pitää lihavalmisteita kaupan aiheuttanut toimenpidettä, koska puheenalaisten tavarain kauppa vastamainitun päätöksen kautta oli järjestetty.

Kaupunginvaltuuston edellä selosteltujen, kesäkuun 15 p:nä ja elokuun 31 p:nä tekemäin, lihan y. m. elintarpeiden kauppaa kaupungin toreilla koskevain päätösten johdosta, jättivät eräät Kauppatorin kauppiat asiaa koskevan kirjelmän. Viitaten siihen valitettavaan asemaan, johon he olivat joutuneet sen johdosta, että heiltä oli riistetty mahdollisuus elinkeinonsa harjoittamiseen, ja siihen, että maaherra oli ilmoittanut aikovansa eräin kaupunginvaltuuston asiassa hyväksymän rajoituksin sallia puheenalaisen kaupan kesäkuun 1 päivään 1921 asti, anoivat hakijat, että valtuusto odottamatta maaherran lopullista toimenpidettä panisi toimeen tekemänsä päätöksen sekä kehoittaisi rahatoimikamaria kesäkuun 1 päivään 1921 asti antamaan myyntipaikkoja niille torikauppiaille, jotka kesäkuussa olivat torilta hädetyt. Samalla hakijat väittivät puheenalaisen kaupan kiellon perustuvan vanhettuneisiin, muissa maissa jo hyljättyihin periaatteisiin, joista meilläkin olisi luovuttava. Tähän nähden ehdottivat hakijat, että kaupunginvaltuusto osoittaisi jonkin määrärahan annettavaksi matka-apurahaksi asiantuntevalle henkilölle, joka olisi halukas perehtymään ulkomailla, eritoten germaanisissa maissa, toreilla ja muilla avonaisilla myyntipaikoilla harjoitettavaan elintarvekauppaan sekä valtuustolle antamaan selvityksen sen järjestämisestä. Koska ratkaisuvalla asiassa ei kuulunut kaupunginvaltuustolle, vaan maaherralle, eikä hän vielä ollut tehnyt lopullista päätöstä, katsoi²⁾ kaupunginvaltuusto, ettei kirjelmän alkuosa aiheuttanut toimenpidettä, jota vastoin kysymys määrärahan myöntämisestä hakijain mainitsemaan tarkoitukseen lähetettiin lausunnon saamiseksi rahatoimikamariin.

Siihen nähden, että kaupungineläinlääkäri W. Ehrströmillä oli hiljattain tekemällään opintomatkalla ollut tilaisuus tutkia elintarvekaupan järjestämistä Saksassa ja Skandinaviassa, ehdotti rahatoimikamari sittemmin esityksen uuden matka-apurahan antamisesta tarkoitukseen evättäväksi. Kaupunginvaltuusto epäsi³⁾ esityksen ja kehoitti rahatoimikamaria saattamaan valtuuston tiedoksi kaupungineläinlääkäri Ehrströmin antaman matkakertomuksen.

Asiassa olivat lihakauppiaat maaherralle antaneet kirjelmän, anoen terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n soveltamisen lykkäämistä, jossa kirjelmässä hakijat koettivat kumota niitä perusteita, jotka olivat antaneet kaupunginvaltuustolle aihetta asettua aikaisemmin mainitsemalleen kannalle. Vaadituksi lausunnoiksi asiasta päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto esittää, että kirjelmä jätettäisiin huomioon ottamatta.

Lokakuun 30 p:nä antamassaan päätöksessä oli maaherra sittemmin, hylkäämällä erinäisten lihakauppiaiden asiassa tekemät valitukset⁴⁾, kaupunginvaltuuston esityksen mukaisesti määrännyt, että terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n lihan y. m. ruokatavarain kauppaa koskevan säännöksen

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 10. 5 §. — ²⁾ S:n 8, 12. 29 §. — ³⁾ S:n 13, 10. 5 §. — ⁴⁾ S:n 24. 11. 7 §.

soveltaminen siirrettäisiin kesäkuun 1 päivään 1921, kuitenkin ylläesitetyn valtuuston ehdottamin rajoituksin.

Torikaupan järjestäminen. Kehoitettuna antamaan lausunto rahatoimikamarin maistraattiin tekemästä, torikaupan järjestämisestä koskevasta esityksestä oli kaupunginvaltuusto vuonna 1909 asettanut ¹⁾ erityisen valiokunnan kysymyksen lähempää valmistelua varten. Seuraavana vuonna antoi valiokunta mietinnön, ja päätti ²⁾ valtuusto, periaatteellisesti yhtyen valiokunnan esittämiin näkökohtiin ja antamiin lausuntoihin, maistraatilta anoa, että se uudelleen lähettäisi kysymyksen torikaupan järjestämisestä kaikenpuolista jatkuvaa käsittelyä varten rahatoimikamariin, kehoittaen kamaria antamaan seikkaperäisen, asiaa kokonaisuudessaan koskevan ehdotuksen, josta kaupunginvaltuuston lausuntoa sittemmin oli vaadittava.

Asiakirjat, jotka maistraatti lähetti rahatoimikamariin, jäivät kuitenkin lepäämään vuoteen 1919 asti, jolloin kysymys vihdoin otettiin käsiteltäväksi ja komitea ³⁾ asetettiin laatimaan asiasta lausuntoa. Marraskuun 15 p:nä 1919 päivämääränsä mietinnössä ⁴⁾ lausui komitea pääasiassa seuraavaa:

Torikauppa oli tähän asti ollut keskitettynä Kauppatorille ja sen viereisille laitureille. Sitä paitsi oli Rautatientorilla harjoitettu astiain, vasujen y. m. sekä kangastavarain kauppaa. Hakaniementorilla samoin kuin Hietalahdentorin viereisellä laiturilla oli kalakauppa ollut luvallista. Näiden lisäksi oli Keisarikarin rannasta osoitettu metsämarjain, sienien ja oksain sekä laitureilta tuoreen kalan myyntipaikkoja, jota paitsi Kauppatorilla harjoitettiin maalaistuotteiden kauppaa.

Niihin periaatteisiin nähden, joita oli noudatettava torikaupan uudesti järjestämisessä, lausui komitea, ettei torikauppa missään liene kokonaan kielletty, mutta toiselta puolen ei yleensä myöskään ollut ollut huomattavissa pyrkimystä sen laajentamiseen. Kaupunginvaltuuston hyväksymä terveydenhoitojärjestys vuodelta 1917 tiesi torikaupan tuntuvaan rajoittamista, ja voimassa oleva poliisijärjestys kävi terveydenhoitojärjestyksen kanssa yhteen. Tähän nähden oli komitea katsonut täytyvänsä asettua periaatteessa sille kannalle, että torikauppaa olisi tuntuvasti supistettava.

Mitä ensinnäkin tulee maalaisten harjoittamaan kauppaan, katsoi komitea, ettei sitä voimassa olevan lainsäädännön nojalla voinut supistaa, vaan täytyi sen edelleenkin saada jatkua kuten tähänkin asti. Kuitenkin voitaisiin ja täytyisi joitakin säännösteleviä ja supistavia järjestyssääntöjä sitä varten vahvistaa noudatettaviksi. Mitä muuhun torikauppaan tuli, oli se jo voimassa olevain terveyssäännösten kautta rajoitettu. Muihin laajakantoisempiin rajoituksiin ei komitea ollut katsonut nykyään olevan syytä ryhtyä. Kuitenkin oli komitea sitä mieltä, että rihkamatavarain, kankaiden ja n. s. lyhyttavarain kauppa oli toreilta kokonaan poistettava. Kaloja sekä kaikkia niitä erilaatuisia tavaroita, joita myydään maston vierellä, olisi saatava edelleen myydä kuten tähänkin asti, joten näiden tavarain kauppa saisi tapahtua Kauppatorin viereisessä Eteläsatamassa, Hietalahdensatamassa, Hietalahdentorilla ja Hakaniementorilla.

Muuan suurimmista muutoksista, joka komitean mielestä oli toimeenpantava, koski torikaupan paikkoja, joka liikekeskuksien ja kaupungin huomatuimpain paikkain läheisyydessä tuntuvasti oli supistettava Hakaniemen torille vähitellen siirrettäväksi. Tältä kannalta katsoen oli komitea ollut sitä

¹⁾ Ks. 1909 vuod. kert. siv. 136. — ²⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 194 ja seur. — ³⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 226. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 26.

mieltä, että Kauppatorilla harjoitettavaa kauppaa varten toistaiseksi voitiin varata ent. seurahuoneen pääkäytävän tienoilta Pohj. Esplanadikadun talon n:o 3 kohdalle ulottuva alue. Rautatientoria ei saisi enää siellä tapahtunut kauppa rumentaa, vaan olisi rihkamakauppa komitean mielestä kokonaan lakkautettava ja rumentavat kahvipöydät sieltä niinkään poistettava. Ai-noan laatuinen Rautatientorilla tapahtuva kauppa, jota varten paikka olisi varattava joltakin kaupungin muulta torilta, oli puuastiain kaupitteli, jota näiden tavarain suuren tilantarpeen johdosta tuskin voitiin harjoittaa myymälöissä. Samaten voitaisiin edelleen sallia vasujen, savi- ja lakkiastiain torikauppaa. Hakaniementorilta, joka mahdollisimman pian olisi tasoitettava ja päällystettävä nupukivillä, voitaisiin kiinteitä myyntipaikkoja luovuttaa, ja voisi siellä niinkään osittain maalaiskauppa sekä heinäkauppa tapahtua. Hietalahdentorilla olisi kalakauppa samoin kuin tähänkin asti sallittava, samoin olisi myöskin sallittava siellä harjoittaa maalaiskauppaa. Harju-torilla ja Bölen vastaisella torilla tulisi luultavasti monet ajat olemaan verrat-tain vähäpätöistä torikauppaa, mutta maalaiskauppaa olisi näilläkin toreilla sallittava. Laajeneva kaupunginosa, johonka kohdakkoin oli saatava ainakin väliaikaisesti järjestetty toripaikka, oli Töölö, mihin nähden rakennuskont-torin toimeksi olisi annettava ehdotuksen laatiminen asiasta. Komitean mie-lestä oli kahvi- ja hedelmäkojut, jos ei kokonaan poistettavat, niin ainakin tuntuva määrin vähennettävät. Kauppatorilla harjoitettavan kaupan tu-lisi lakata klo 11 a. p. jota vastoin kauppa muilla toreilla voisi haitatta jat-kua klo 12:een päivällä. Yleisenä periaatteena oli komitea tahtonut lausua, että kehitystä olisi ohjattava siihen suuntaan, että avonainen torikauppa mikäli mahdollista vähenisi, ja elintarpeiden myynti pääasiassa keskittyisi myymälöihin ja kauppahalleihin.

Kehitys näytti käyvän siihen suuntaan, että suurkaupunkien elintarve-kaupan ylivalvonta muodossa taikka toisessa uskottiin kunnille, jotka senkautta saavat erittäin vaativia tehtäviä. Helsingin kaupunkiin nähden ei näitä kui-tenkaan saisi panna rahatoimikamarin velvollisuudeksi, jonka työtaakka jo nykyään oli raskas. Tämän johdosta oli komitea ottanut käsiteltäväkseen kysymyksen erityisen tori- ja kauppahallijohtokunnan asettamisesta. Sem-moisen johtokunnan toimeksi voisi paitsi torikaupan ja kauppahallien val-vontaa antaa myyntipaikkain luovutuksen kaupungin torilta sekä yleisien elintarveasiain valvonnan. Kaupungin torikaupan, kauppahallien ja elintarve-hankinnan johtoa ja silmälläpitoa ja niiden yhteydessä olevia kysymyksiä valvoisi ensi sijassa palkattu virkamies, jonka tulisi yksinomaaisesti antautua näihin tehtäviin.

Edellä olevat esityksensä kooten, ehdotti komitea, että kaupungin tori-kauppa kesäkuun 1 päivästä 1920 lukien järjestettäisiin edellä ehdotetulla ta-valla; että asetettaisiin erityinen tori- ja kauppahallijohtokunta; että tämä johtokunta saisi toimekseen kaupunginvaltuustolle antaa ehdotukset ohje-ja johtosäännökseen; sekä että kaupungin yleisten töiden hallitusta keho-tettaisiin osoittamaan sopiva alue väliaikaisen torikaupan järjestämiseksi Töölöön.

Rahatoimikamari puolestaan yhtyi komitean ehdotuksiin, mikäli kyseessä olivat ne yleiset suuntaviivat, joitten mukaan torikauppa oli kaupungissa jär-jestettävä, mutta kamarin mielestä olivat nämä muutokset vähitellen toteu-tettavat. Lisäyksenä komitean lausuntoon huomautti kamari vielä, että paitsi Töölöön rakennettavaa kauppahallia, oli ennen pitkää ryhdyttävä hankkimaan uutta kauppahallia lyhyttavara- ja kotiteollisuuskauppiaille, joitten poissiir-

täminen Rautatientorilta piakkoin tuli tarpeelliseksi. Sen sijaan ei kamari ollut voinut asettua kannattamaan komitean ehdotusta erityisen tori- ja kauppahallijohtokunnan asettamisesta. Kamarin mielestä oli entistä enemmän pyrittävä kaupungin kunnallishallinnon keskittämiseen. Kun ennen pitkää kaupungin oman teurastamon perustaminen tulisi vaatimaan oman johtokunnan asettamista tälle laitokselle, voitaisiin siihen mahdollisesti yhdistää tori- ja hallikaupan valvonta. Ei kuitenkaan käynyt tämän kaupan eikä kahvin ja hedelmä- y. m. kojujen myynnin valvonnan antaminen rahatoimikamarin nykyisille virkailijoille, jonka tähden kamarin mielestä kamarin palvelukseen olisi otettava erityinen tori- ja hallikaupantarkastaja 10,000 markan pohjapalkalla. Ylläesitetyn perusteella ehdotti rahatoimikamari, että maistraatti kaupnnginvaltuustolle esittäisi:

että ne yleiset suuntaviivat torikaupan järjestämiseksi, jotka komitean mietinnössä ovat esitetyt, hyväksytään muissa suhteissa paitsi, ettei erityistä tori- ja kauppahallijohtokuntaa asetettaisi;

että toistaiseksi perustettaisiin tori- ja hallikauppatarkastajanvirka, jonka haltijan tulisi toimia rahatoimikamarin alaisena ja nauttia 10,000 markan suuruisia vuosipalkkaa;

että Rahatoimikamari oikeutettaisiin täyttämään sanotun toimen;

että toimesta johtuneet menot vuodelta 1920 merkittäisiin tilille uusien virkojen perustamista varten;

että rahatoimikamarin tehtäväksi annettaisiin tehdä esitys ohjesäännöiksi kaupphalleja ja tori- y. m. ulkokauppaa varten kuin myöskin laatia ehdotus tori- ja hallikaupan tarkastajan johtosäännöksi; sekä

että yleisten töiden hallitus saisi tehtäväkseen osoittaa sopivan alueen väliaikaisen torikaupan järjestämiseksi Töölössä.

Sittenkun maistraatti oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt rahatoimikamarin esityksen ja ilmoittanut pääasiallisesti yhtyvänsä laadittuun komiteanmietintöön kuitenkin sillä muutoksella, että terveydenhoitolautakunta valitsisi yhden jäsenen ehdotettuun tori- ja kauppahallijohtokuntaan, otti kaupunginvaltuusto asian lopullisesti käsiteltäväkseen ja päätti ¹⁾ hyväksyä rahatoimikamarin ehdotuksen semmoisella lisäyksellä toiseen ponteen, että ehdotetun tori- ja hallikauppatarkastajan tuli toimia yksissä neuvoin terveydenhoitolautakunnan kanssa, sekä että puheenalainen virka oli perustettava 1921 vuoden alusta, minkä johdosta kamarin ehdotuksen neljäs ponsi poistui, ja kamaria kehoitettiin 1921 vuoden menosääntöehdotukseen merkitsemään tarpeellinen rahamäärä.

Uusi kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskeva sääntö. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli, yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi yhteiskunnan asiana olevaan lastenhoitoon, päättänyt ²⁾ terveydenhoitolautakunnan aikaisemmin toimenä olleen kasvattilasten ruumiillisen hoidon siirrettäväksi kasvatustaloukselle, sekä antanut lautakunnan toimeksi ehdottaa tästä päätöksestä johtuvat muutokset kasvattilasten hoitoa koskevaan sääntöön helmikuun 18 päivästä 1895, oli lautakunta antanut semmoisen ehdotuksen, jonka valtuusto hyväksyi ³⁾ toistaiseksi noudatettavaksi. Sääntö, jonka maaherra vahvisti heinäkuun 24 p:nä, oli seuraava:

¹⁾ Valt. pöytäk. 28. 9. 12 §. — ²⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 164. — ³⁾ Valt. pöytäk. 5. 5. 32 §.

1 §. Kasvatuslautakunnan velvollisuus on pitää silmällä niiden lasten hoitoa, joita Helsingin kaupunkikunnassa kasvatetaan muiden kuin vanhempainsa tahi laillisen holhoojansa luona. Mainittua silmälläpitoa toimittavat Kasvatuslautakunnan valvonnan alaisina yksi tahi useammat mainitun tehtävän Lautakunnalta saaneet lääkärit, joita siinä avustavat muut henkilöt sillä tavoin, kuin Lautakunta katsoo sopivaksi määrätä.

2 §. Jokainen, joka on vastaanottanut lapsen sillä tavoin kuin 1 §:ssä on sanottu, olkoon velvollinen kahden vuorokauden kuluessa vastaanottamisesta ilmoittamaan siitä Kasvatuslautakunnalle.

Jos lapsenkasvattaja muuttaa asuntoa, on Kasvatuslautakunnalle kahden vuorokauden kuluessa annettava siitä tieto. Jos lapsi kuolee tahi jos kasvattaja luovuttaa sen luotaan, on siitä viimeistään vuorokauden kuluessa ilmoitettava Kasvatuslautakunnalle.

3 §. Kun ilmoitus, josta 2 §:n 1 momentissa puhutaan, on Kasvatuslautakunnalle saapunut, tulee lautakunnan heti toimituttaa kodin tarkastus sen sopivaisuuden selville saamiseksi sekä lapsen kasvatukseen että terveeseen ruumiilliseen kehitykseen nähden. Jos sellainen tarkastus on toimitettu ja Kasvatuslautakunnalle ilmoitetaan, että lapsenkasvattaja on vastaanottanut lisää lapsia tahi muuttanut asuntoa, tulee Kasvatuslautakunnan harkita, onko kodin tarkastus tämän johdosta toimitettava vai ei.

Jos kasvattilapsi kuolee, tulee Kasvatuslautakunnan, jos tarpeelliselta näyttää, toimituttaa kuolemantapausta koskeva tutkimus.

4 §. Lapsenkasvattajan tulee alinomaan panna kasvattilapsen hoitoon tarpeellista huolta ja, jos lapsi sairastuu, hankkia sille sellaista erikoishoitoa kuin asianhaarat vaativat. Jos kasvattikodissa todetaan jokin tarttuva tauti, on asiasta heti ilmoitettava Kasvatuslautakunnalle.

Lapsenkasvattaja älköön panko estettä Kasvatuslautakunnan toimituttamalle lapsen hoidon silmälläpidolle; noudattakoon myös niitä määräyksiä, joita se tai ne henkilöt, jotka kasvatuslautakunta on valtuuttanut silmälläpitoa toimittamaan, sitä varten antavat.

5 §. Jos Kasvatuslautakunta havaitsee, että lapsen hoito ei ole tyydyttävä taikka että lapsi on kodissa alttiina taudin vaaralle, tulee Lautakunnan velvoittaa asianomaisen ryhtymään tai itse ryhtyä toimiin lapsen muuttamiseksi toiseen kotiin.

6 §. Lapsenkasvattajan, jonka Kasvatuslautakunta on 5 §:n mukaan velvoittanut antamaan vastaanottamansa lapsen luotaan, voi Lautakunta kieltää joksikin aikaa toistaiseksi vastaanottamista kasvattilapsia.

7 §. Jos 2 §:ssä mainittu ilmoitus jätetään tekemättä, olkoon rangaistus sakkoa viidestä viiteenkolmatta markkaa. Jos joku on 6 §:ssä mainittua kieltoa rikkonut, olkoon sakko viidestäkolmatta kahteensataan markkaan.

8 §. Jos kasvatuslautakunnan 5 tai 6 §:n mukaan antamaa määräystä ei noudateta, saatakoon niskoitteleva velvoittaa siihen niin kuin voimassa olevassa asetuksessa terveydenhoidosta Suomessa säädetään.

9 §. Harkinnan mukaan voi Kasvatuslautakunta tässä säännössä määrätystä silmälläpidosta vapauttaa lapset, jotka on otettu lastenhoitolaitokseen tahi jotka sellainen laitos tai vaivaishoitoyhdyskunta taikka lastenhoitoyhdistys on antanut elätteelle yksityishenkilön luo ja joita siellä valvotaan laitoksen, vaivaishoitoyhdyskunnan tahi yhdistyksen toimesta, niin myös sellaiseen kasvattikotiin sijoitetun lapsen, joka on lapsen vastaanottanut muusta syystä kuin tulojen tahi ansion toivossa.

Maistraatin ilmoituksen¹⁾ mukaan vahvisti maaherra sittemmin tämän säännön heinäkuun 24. p:nä.

Musiikkilautakunnan vuosikertomus. Esiteltäessä musiikkilautakunnan esitystä semmoisen muutoksen tekemisestä lautakunnan vuosikertomusten antamistapaan, että kertomus, joka aikaisemmin oli käsittänyt lähinnä edellisen soitantokauden ja oli annettava ennen syyskuun loppua, tämän jälkeen annettaisiin ennen huhtikuun 15 päivää ja käsittäisi edellisen kalenterivuoden, minkä johdosta tarpeellinen muutos olisi tehtävä lautakunnan voimassa olevaan johtosääntöön, päätti²⁾ kaupunginvaltuusto mainitun johtosäännön 12 §:n muutettavaksi seuraavaksi:

»Lautakunnan tulee vuosittain ennen huhtikuun 15 päivää Kaupunginvaltuustolle antaa kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä kalenterivuonna.»

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin vuosikertomus. Sittenkun tilastokonttori kaupunginvaltuustolle oli ehdottanut tehtäväksi sellaisen muutoksen Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtosääntöön, että näiden koulujen toimintakertomukset olisi laadittava lukuvuosittain eikä kalenterivuositain, päätti³⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa mainitun säätiön johtokuntaa vuosittain, esimerkiksi kesäkuun kuluessa, tilastokonttoriin antamaan konttorin haluamat tiedot puheenalaisten koulujen toiminnasta edellisenä kevatlukukautena, ollen konttorin johtokunnalle lähetettävä kaavakkeet edellä mainittujen tietojen antamista varten, jotavastoin valtuusto ei havainnut olevan syytä tehdä muutoksia sanottujen koulujen johtosääntöön.

Puhtaanapitohallituksen ohjesääntö. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli johto- ja lautakuntain johto- ja ohjesääntöjä tarkastamaan asetettuun valiokuntaan lähettänyt⁴⁾ rahatoimikamarin ehdotuksen puhtaanapitohallituksen johtosäännöksi, antoi valiokunta lausunnon⁵⁾ asiasta. Huomauttaen pitäneensä suotavana erinäisiä lisäyksiä ja asiallisia muutoksia mainittuihin ehdotuksiin, oli valiokunta puolestaan laatinut uuden ehdotuksen, jossa nimikkeen johtosääntö sanan sijasta käytettiin sanaa ohjesääntö, mikä nimitys näytti sopivammalta ylemmälle viranomaiselle. Kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ hyväksyä seuraavan:

»Helsingin kaupungin puhtaanapitohallituksen ohjesäännön.

1 §. Helsingin kaupungin puhtaanapitotoiminnan ylin johto kuuluu Helsingin kaupungin puhtaanapitohallitukselle, joka on välittömästi kaupunginvaltuuston alainen.

Missä tapauksissa terveydenhoitolautakunnalla on toimivalta puhtaanapitoasioissa, on sanottu terveydenhoitosäännössä ja Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestyksessä.

2 §. Puhtaanapitohallituksen asiana on erittäin:

ylinnä valvoa, että kaupungin kadut, yleiset paikat ja rantasillat pidetään puhtaina sekä jätteet käytetään kaupungille taloudellisesti edullisimmalla tavalla;

asianomaisten kiinteistönomistajain kanssa tehdä sopimukset heille kuuluvan puhtaanapitovelvollisuuden ottamisesta puhtaanapitolaitoksen huoleksi;

¹⁾ Valt. pöytäk. 14. 9. 5 §. — ²⁾ S:n 5. 5. 38 §. — ³⁾ S:n 6. 4. 36 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 184. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 24. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 19 §.

tutkia puhtaanapitolaitoksen uutislaitteiden piirustukset ja kustannusarviot;

tutkia ja hyväksyä puhtaanapitolaitokselle tarpeellisten tarveaineiden ja työkalujen hankintatarjoukset;

ratkaista työajan pituutta, työpalkkain määrää sekä työehto- ja muita sopimuksia koskevat kysymykset;

päittää sairasaavun antamisesta puhtaanapitolaitoksen työntekijöille; antaa tarkemmat ohjeet puhtaanapitolaitoksen viranpitäjille voimassa olevan johtosäännön lisäksi; sekä

vuosittain ennen toukokuun loppua kaupunginvaltuustolle antaa kertomus omasta ja puhtaanapitolaitoksen toiminnasta edellisestä vuonna.

3 §. Puhtaanapitohallituksena on viisi jäsentä, joista puhtaanapitolaitoksen johtaja on itseoikeutettu ja muut neljä valitsee kaupunginvaltuusto vuodeksi kerrallaan.

Vaalikelpoisuudesta ja kieltäytymisoikeudesta on voimassa mitä kaupunginvaltuutetuista on säädetty. Terveystoimikautakunnan jäsenyyttä alkoon tässä kohden pidettävä pätevänä kieltäytymisen syynä.

Jos valittu jäsen eroaa ennen toimikautensa päättymistä, valitaan toinen siksi ajaksi, mikä eroavalla on jäljellä.

Valitut jäsenet saavat palkkiota kaupunginvaltuuston vahvistaman määrän.

Hallituksella on apunaan sihteeri, jonka se itse asettaa.

4 §. Puhtaanapitohallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan.

5 §. Puhtaanapitohallitus kokoontuu puheenjohtajan tai, hänen ollessa setyneenä, varapuheenjohtajan kutsusta. Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat estyneet olemasta kokouksessa saapuvilla, valitaan puheenjohtaja siksi kerraksi.

Hallitus on päätösvaltainen, kun kolme jäsentä on saapuvilla ja ottaa päätökseen osaa.

Päätös tehdään yksinkertaisella ääntenenemmistöllä; äänten jakautuessa tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, paitsi puheenjohtajan vaalissa, jolloin arpa ratkaisee.

6 §. Puhtaanapitohallituksen kokouksissa tehdään pöytäkirja, johon on merkittävä läsnäolevat jäsenet, käsitellyt asiat ja tehdyt päätökset, viimeksi mainitut, jos hallitus katsoo tarpeelliseksi, lyhykäisin perusteluin. Jos päätös tehdään äänestämällä, on jäsenellä oikeus saada eroava mielipiteensä lyhyesti mainituksi pöytäkirjassa.

Hallituksen pöytäkirjat ja sen lähtevät kirjelmät laatii sihteeri.

Hallituksen lähtevät kirjelmät ja muut toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

7 §. Tilihin nähden on puhtaanapitohallitus samoin kuin puhtaanapitolaitoskin rakennuskonttorin tiliviraston alainen. Sen kassavirastona on rahatoimikonttori.»

Puhtaanapitohallituksen johtosääntö. Kaupunginvaltuuston päätöksen¹⁾ mukaisesti oli puhtaanapitohallitus lähettänyt ehdotuksen puhtaanapitolaitoksen johtosäännöksi. Sittenkun valmisteluvaliokunta oli lähettänyt ehdotuksen johto- ja lautakuntain johto- ja ohjesääntöjä tarkastamaan asetettuun

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 184.

valiokuntaan, oli viimeksi mainittu valiokunta erinäisiä pienempiä muodollisia muutoksia tehtyään palauttanut ehdotuksen¹⁾, minkä kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavana:

»Helsingin kaupungin puhtaanapitolaitoksen johtosääntö.

1 §. Helsingin kaupungin puhtaanapitolaitoksen tehtävänä on puhtaanapitohallituksen valvonnan alaisena hoitaa kaikkea kaupungin velvollisuutena olevaa puhtaanapitoa sekä puhtaanapitoa varten tarpeellisia työkaluja ja tarveaineita samoin kuin pitää huoli laitokselle tulevain maksujen ja muiden saamisten veloituksesta.

2 §. Puhtaanapitolaitoksen vakinaisena henkilökuntana ovat johtaja, tarkastaja, varastonhoitaja ja tarpeellinen määrä kirjanpitäjiä.

Johtajan valitsee kaupunginvaltuusto, sen jälkeen kuin virka on puhtaanapitohallituksen toimesta ollut kolmenkymmenen päivän kuluessa mainitulta hallitukselta haettavana ja se on antanut lausunnon hakijoista.

Tarkastajan ja varastonhoitajan ottaa puhtaanapitohallitus julistettuaan virat kolmenkymmenen päivän kuluessa siltä haettaviksi ja johtajan annettua lausunnon hakijoista.

Kirjanpitäjät sekä muun palvelus- ja työhenkilökunnan ottaa johtaja.

3 §. Johtaja on puhtaanapitolaitoksen esimies ja samalla sen konttorin päällikkö; hänen velvollisuutensa on:

a) pitää lähimpänä viranomaisena silmällä puhtaanapitotoimintaa sekä katsoa, että puhtaanapidosta annettuja määräyksiä ja taksoja noudatetaan;

b) johtaa ja valvoo puhtaanapitolaitoksen konttorin tehtäviä;

c) esitellä asiat puhtaanapitohallitukselle;

d) laatia ehdotuksia puhtaanapidon laajentamiseksi;

e) huolehtia puhtaanapitolaitoksen rakennusten ja laitteiden pitämisestä asianmukaisessa kunnossa;

f) ostaa työkalut ja tarveaineet sekä ehdottaa hallitukselle, mistä tarvikkeista on pyydyttävä hankintatarjouksia;

g) tarkastaa ja hyväksyä päivätyö- ja urakkalistat sekä saapuneet laskut;

h) vuosittain ennen syyskuun loppua antaa hallitukselle ehdotus kustannusarvioineen seuraavana vuonna tarpeellisten töiden teettämisestä;

i) tehdä hallitukselle aloitteita ja esityksiä toimialaansa kuuluvista asioista;

j) vuosittain ennen toukokuun 15 päivää antaa kertomus laitoksen edellisen vuoden hallinnosta ja toiminnasta; sekä

k) muutoin suorittaa hallituksen hänelle antamat tehtävät.

4 §. Tarkastajan tulee olla johtajan apuna hänen toiminnassaan, ja on hänen velvollisuutenaan erityisesti:

a) valvoo ulkotöitä, työkalujen valmistusta ja hoitoa sekä laitteiden ja kaatopaikkain kunnossapitoa;

b) huolehtia kaupungista koottujen jätteiden talteenotosta, myynnistä ja poistamisesta;

c) laatia päivätyölistat ja suorittaa muut laitoksen hoitoon kuuluvat laskelmat;

¹⁾ Valt. pöytäk. 24. 11. 37 §.

- d) avustaa laitokselle saapuneiden laskujen ja työlistain tarkastamista;
 - e) johtajan estyneenä ollessa hoitaa hänen tehtävänsä; sekä
 - f) muutoin suorittaa hallituksen tai johtajan hänelle antamat tehtävät.
- 5 §. Varastonhoitajan velvollisuutena on:
- a) hoitaa puhtaanapitolaitoksen työkaluja ja tarveaineita;
 - b) pitää kirjanpitäjille ja rakennuskonttorin tilivirastolle tarpeellisia varastoluetteloja; sekä
 - c) muutoin suorittaa hallituksen tai johtajan hänelle antamat tehtävät.
- 6 §. Kirjanpitäjän tehtävänä on:
- a) hoitaa puhtaanapitolaitoksen diaareja ja luetteloja sekä kirjaan panna laitoksen työkalut ja tarveaineet;
 - b) laatia kaupungin puhtaanapidettäviä katualoja ja kiinteistöjä esittävät taulut;
 - c) yhdistellä tiedot eri piireissä toimivain työntekijöiden luvusta sekä kunnan piirin puhtaanapitokustannuksista ja tarveainekulutuksesta;
 - d) laskea puhtaanapitolaitokselle tulevain maksujen määrät;
 - e) kirjoittaa veroitusliput ja laskut; sekä
 - f) muutoin suorittaa johtajan heille antamat tehtävät.
- 7 §. Puhtaanapitolaitoksen tilit hoitaa rakennuskonttorin tilivirasto. Puhtaanapitolaitoksen kassavirastona on rahatoimikonttori.»

Rakennuskonttorin rakennusainetoimiston johtosääntö. Kaupungin yleisten töiden hallituksen lähettämää kaupungin rakennuskonttorin rakennusainetoimiston johtosääntöehdotusta lopullisesti käsitellessään, jonka toimiston perustamisesta kaupunginvaltuusto oli tehnyt periaatteellisen päätöksen¹⁾ sekä ehdotusta tästä johtuviksi muutoksiksi ja lisäyksiksi kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rakennuskonttorin johtosääntöihin hyväksyi²⁾ valtuusto mainitun hallituksen lähettämät ehdotukset olemaan voimassa väliaikaisesti, kunnes valtuusto oli lopullisesti käsitellyt hallituksen aikaisemmin valtuuston harkittavaksi ja hyväksyttäväksi lähettämät ehdotukset useasti mainitun hallituksen ja rakennuskonttorin uusiksi johtosäännöiksi. Samalla määräsi valtuusto, että varasto-osaston johtajan palkkaukseen vuonna 1920 tarvittava määräraha, maaliskuun 1 päivästä lukien, oli maksettava vuoden menosäännön määrärahasta uusien virkain perustamista y. m. varten.

Uuden rakennusainetoimiston johtosääntö oli seuraava:

»Helsingin kaupungin väliaikaisen rakennusainetoimiston johtosääntö.

1 §. Väliaikainen rakennustoimisto on Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen alainen ja sen tehtävänä on:

- ostella rakennusaineita kaupungin omiin tarpeisiin;
- sen ohessa koettaa hankkia yleishyödylliselle rakennustoiminnalle rakennusaineita kohtuullisiin hintoihin;

- sikäli kuin on mahdollista toimittaa yksityiselle, etusijassa osuustoimintaan nojaavalle asuntotuotannolle joko rakennusaineita tai tietoja siitä, mistä niitä on sopivimmin saatavissa;

- edellä mainitussa kohden avustaa rakennusteollisuutta välittäjänä ja neuvonantajana;

¹⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 167. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18. 2. 9 §.

mahdollisuuden mukaan toimia rakennusaineiden tuonnin helpottamiseksi kaupunkiin;

koettaa sopivin keinoin huojata rakennusaineiden käypähintoja;

valvoa, että saavutetut helpotukset tai toimiston välityksellä hankitut tavarat välittömästi tulevat rakennustoiminnan hyväksi; sekä

hoitaa kaikki kaupungin ainespihoissa suoritettavat työt.

2 §. Toimiston toimintaa hoitavat kaupungininsinöörin ylivalvonnan alaisina johtaja ja varastonhoitaja.

Kirjanpityksen sekä kamreerintehtävät hoitaa rakennuskonttorin kamreeriosasto.

3 §. Johtajan asettaa kaupungin yleisten töiden hallitus varaamalla kolmikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisan. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen tehtävänä on:

valvoa ja järjestää kaikki toimistossa esiintyvät työt sekä katsoa, että kaupungin rakennusaine-, työkalu- ja konevarastot hyvin hoidetaan ja luetteloidaan, samoin kuin että kaupungin ainespihojen suoritettaviksi annetut työt viivyttelämättä toimitetaan annettujen ohjeiden mukaisesti;

tarpeen mukaan ja yksissä neuvoin kaupungin insinöörin tai asianomaisen osastopäällikön kanssa täydentää kaupungin rakennusaine-, rakennus-, työkalu- ja kone-, hiekka-, tiili-, sementti- ja muiden kaupungin yleisissä töissä tai yleishyödyllisissä rakennusyrityksissä tarpeellisten työaineiden ja työkalujen varastoja;

hankkia hankintatarjouksia;

elleivät olot muuta vaadi, kuukausittain toimittaa rakennuskonttorin asianomaisille työpäälliköille tai niiden kaupungin muiden laitosten johtajille, joilla on tekemistä kunnallisissa rakennusyrityksissä, lähinnä seuraavan kuukauden aikana tarvittavain työaineiden tilausliput;

yksissä neuvoin osastopäällikön tai osastopäällikön siihen määräämän rakennusmestarin kanssa valita ja ostaa niitä rakennusaineita, rakennustarvikkeita y. m., joita ei ole kaupungin varastoissa;

yleishyödyllisen rakennusyrityksen johtajan tilauksesta ja täysin pätevää vakuutta vastaan kaupungin varastoista antaa rakennusaineita tai ryhtyä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin niiden hankkimiseksi tuottajalta tai muulta välittäjältä;

pitää kaikkien hankintasopimusten ja niin kaupungin varastoihin tulevain kuin sieltä lähetettävään tavarain luetteloja;

katsoa, että laskut suoritetuista hankinnoista tai töistä kuukausittain kirjoitetaan, ja kamreerille antaa sitä varten tarpeelliset tiedot;

vuosittain ennen syyskuun 15 päivää hallitukselle antaa ehdotus toimiston seuraavan vuoden budjetiksi;

vuosittain ennen huhtikuun loppua hallitukselle antaa kertomus osaston toiminnasta lähinnä edellisenä vuonna; sekä

muuten täyttää ne toimiston toiminnan yhteydessä olevat tehtävät, mitkä kaupungin yleisten töiden hallitus tai kaupungininsinööri hänelle antaa.

4 §. Varastonhoitajan ottaa toimeen Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Varastonhoitaja on velvollinen rakennusainetoimiston johtajan valvonnan alaisena hoitamaan rakennusaine-, työkalu- ja konevarastoa, vastaanottamaan mitä varastoon toimitetaan ja sieltä antamaan mitä asianmukaisessa järjestyksessä tilataan sekä pitämään tarpeellisia varastoluetteloja, jotka on toimitettava kamreerille kirjanpitoa varten.

Hän on niinikään velvollinen tarpeellisten apulaisten avulla johtamaan ja valvomaan sekä varaston hoidon yhteydessä olevia että ainespihan työpaikoissa suoritettavia töitä.»

Rakennuskonttorin varasto-osaston kirjanpitäjän johtosääntö.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli päättänyt¹⁾ asettaa rakennuskonttorin varastokirjanpitäjänviran vakinaiselle palkkasäännölle, vahvisti²⁾ valtuusto seuraavan:

»Rakennuskonttorin varasto-osaston kirjanpitäjän johtosäännön.

Kirjanpitäjän asettaa kaupungin yleisten töiden hallitus varastonhoitajaa kuultuaan. Hänen tehtävänä on:

varastonhoitajan antamain tarkempain ohjeiden mukaan hoitaa varasto-osaston kirjanpito;

katsoa, että viikkoraportit tarveaineiden kulutuksesta ajoissa saapuvat varastosta, tarkastaa ne sekä käsitellä ne asianmukaisessa järjestyksessä;

vastaanottaa ja muistoon merkitä kaikkien osastojen tarpeellisia tavaranoistoja varten antamat tilausliput;

olla apuna vuosi-inventauksessa;

maksettujen laskujen johdolla pitää hankitun uuden kaluston tarkkaa luetteloa;

muutoin toimittaa varastonhoitajan antamat tehtävät sekä hoitajan estyneenä ollessa suorittaa hänen tehtävänsä.»

8 tunnin työpäivän käytäntöön ottaminen kaupungin töissä. Lopullisesti esiteltäessä valtuutetun Halmeen y. m. tekemää esitysehdotusta kahdeksan tunnin työpäivän käytäntöön ottamisesta³⁾ kaupungin kaikissa töissä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto:

että kaikissa kaupungin töissä oli noudatettava 8 tunnin työaikalakia, sikäli kuin mainittu laki niihin ulottuu, paitsi sairaaloissa, jotka valtioneuvoston elokuun 15 p:nä 1919 tekemän päätöksen mukaan ovat heinäkuun 1 päivään 1920 asti erotetut 8 tunnin työaikalain alaisuudesta;

että rahatoimikamarin ehdotusta siitä, että kaupunginvaltuusto valtioneuvostolta anois lupaa poikkeamiseen 8 tunnin työaikalain säännöksistä ei otettaisi huomioon, koska ei näyttänyt olevan olemassa laissa mainittuja edellytyksiä hyväksymisen saamiseksi semmoiselle alistukselle; samoin kuin

että kaupungin sairaalaylihallitusta oli kehoitettava kaupunginvaltuustolle antamaan täydellinen selvitys niistä kustannuksista, joita 8 tunnin työaikalain soveltaminen kaupungin sairaaloissa tuottaisi, siinä tapauksessa että 8 tunnin työaika sairaaloissakin kävi pakolliseksi.

Raitioteiden järjestyssääntöjen muutos. Sittenkun Raitiotie- ja omnibus-osakeyhtiö oli maistraatilta anonut vahvistusta ehdottamalleen Helsingin sähköraitiotieiden voimassa olevain liikennejärjestyssääntöjen 9 §:n muutokselle, katsoi⁵⁾ kaupunginvaltuusto voivansa puoltaa myöntymistä mainittuun yhtiön esitykseen, jonka mukaan järjestyssääntöjen puheenalainen pykälä tuli olemaan seuraava:

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 187. — ²⁾ Valt. pöytäk. 10. 11. 14 §. — ³⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 165. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 11. 2. 30 §. — ⁵⁾ S:n 27. 1. 6 §.

»Raitioteiden noudatettavat aikataulut laadittakoon huomioon ottamalla ettei keskinopeus ole 250 m. suurempi minuutissa ja ettei suurin nopeus missään tapauksessa ylitä 416 m. minuutissa, kuitenkin niin, että kulkunopeus on vähennettävä siihen määrään, että vaunu on käsijarrulla pysähdytettävissä yhden vaunumitan matkalla seuraavissa tapauksissa:

rataosilla, joilla vallitsee vilkas liikenne;

kaarteissa niin kadunkulmauksissa kuin avoimella radallakin;

kadunristeyksistä kulkiessa;

kulkusuunnan poikki käyvän raiteen kohdalta kulkiessa; sekä

kun raiteella on ihmisiä, eläimiä tahi jokin muu liikenne-este.»

Kaupunginlähettien järjestyssäännöt. Sittenkun maistraatti oli anonut kaupunginvaltuuston lausuntoa poliisikamarin laatimasta ehdotuksesta kaupunginlähettien uusiksi järjestyssäännöiksi¹⁾, päätti²⁾ valtuusto ilmoittaa, ettei sillä ollut ehdotusta vastaan mitään muistuttamista.

Rahatoimikamarin uudestijärjestäminen. Sittenkun maistraatti oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt rahatoimikamarin laatiman ehdotuksen³⁾ kamarin, sen kanslian ja konttorin uudestijärjestämiseksi, mihin ehdotukseen maistraatti kaikilta olennaisilta kohdin oli yhtynyt antoi valtuusto valmisteluvaliokuntansa antaa lausunnon mainitusta uudestijärjestämisehdotuksesta. Tämän tehtävän täyttäen⁴⁾ lausui valiokunta, että kaikki olivat yksimielisiä siitä, että muutos kunnallishallinnossa vallitseviin oloihin oli välttämätön, mutta kysymys, millä tavoin tämä oli toimeenpantava, oli aiheuttanut erimielisyyttä. Valiokunta huomautti, että valiokunnan vähemmistö oli pääasiassa yhtynyt rahatoimikamarin vastalausujain mielipiteeseen, että valtuuston valmisteluvaliokunta olisi oleva keskeinen hallintoelin. Valiokunnan enemmistö sitä vastoin oli asettunut samalle kannalle kuin rahatoimikamarinkin enemmistö, nimittäin että kunnallishallinnon uudistus, mikäli se koski rahatoimikamaria, sen kansliaa ja konttoria, olisi heti toimeenpantava.

Rahatoimikamarin ehdotusta tarkastaessaan oli valiokunta etusijassa epäillyt, olisiko mietinnön ehdotuksen mukainen kamarin kokoonpano onnistunut. Vähintäkään epäilystä ei tosin liene siitä, että olisi kaupungille melko suureksi hyödyksi, jos jotkut niistä henkilöistä, jotka päätösvaltaisina ottivat osaa rahatoimikamarin keskusteluihin, valittaisiin pitemmäksi ajaksi ja muutoinkin saisivat erikoisen toimivallan ja sen johdosta suuremman vastuunalaisuuden. Mutta samalla kun valiokunta oli taipuvainen tunnustamaan tämän edun, ei se ollut katsonut voivansa hyväksyä kamarin ehdotusta että kokonaista kolme jäsentä valittaisiin kuudeksi vuodeksi. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat tosin muodollisesti olisivat valittuja luottamusmiehiä, mutta toiselta puolen kieltämättä loukattaisiin kunnallislaisissa julkilausuttua suhteellisuusperiaatetta, jos kaikki nämä kolme toimihenkilöä olisivat kamarin itseoikeutettuja jäseniä, sillä siinä tapauksessa olisi kunnan edustuksessa kulloinkin vallitsevalla puolueella mahdollisuus enemmistövaaleilla täyttää nämä kolme rahatoimikamarin tärkeintä paikkaa. Valiokunta oli sentähden yhtynyt ehdotukseen, että kamarissa tuli olla kuusi vuodeksi valittua jäsentä, mutta että ainoastaan yksi, puheenjohtaja, valittiin kuudeksi vuodeksi. Tämä viimeksi mainittu toimihenkilö, jota valiokunta nimittää kaupunginjohtajaksi, toimisi rahatoimikamarin itseoikeutettuna puheenjohtajana, ja

¹⁾ Ks. Kunnan asetuskok. n:o 2 vuodelta 1920. — ²⁾ Valt. pöytäk. 1. 6. 3 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 51 vuodelta 1919. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 32.

hänen ollessaan estettynä astuisivat ehdotuksen 2 §:ssä mainitut avustavat kaupunginjohtajat, s. o. kanslianjohtaja ja rahatoimenjohtaja hänen tilalleen. Tämä oli valiokunnan mielestä järjestettävissä siten, että kaikki kolme kaupunginjohtajaa valittiin kuudeksi vuodeksi, suhteellista vaalitapaa noudattaen, ja määräämällä, että heidät valitaan kaupunginjohtajan sijaisiksi myöskin rahatoimikamarin puheenjohtajan toimeen. Kaupunginjohtajaksi tulisi se, joka oli saanut useimmat äänet. Huomioon ottaen molempain muiden ehdokaiden asiantuntemuksen ja muun sopivaisuuden olisi kaupunginvaltuuston tämän jälkeen, äänimäärään katsomatta, valittava toinen heistä kanslianjohtajaksi, toinen rahatoimenjohtajaksi. Rahatoimikamarin komitean esittämät syyt puhuivat valiokunnan mielestä epäamättömästi sen seikan puolesta, että vähemmän tärkeitä asioita ei käsiteltäisi kamarin jäsenten yleisessä kokouksessa, vaan ratkaisisi ne kamarin jaosto. Valiokunta oli ajatellut vastamainittuun jaostoon kuuluvaksi kaksi kamarin jäsentä, kaupunginjohtaja puheenjohtajana. Jaoston päätökset olisivat voimassa rahatoimikamarin päätöksinä ainoastaan siinä tapauksessa, että jaoston jäsenet olivat päätöksestä yhtä mieltä. Rahatoimikamarin ehdottamaan ohjesääntöön ei muutoin ollut tehty asiallisia muutoksia.

Ei voitane kieltää, että olisi tarpeellista vapauttaa kaupunginvaltuusto velvollisuudesta ratkaista eräitä vähäpätöisiä asioita. Tähän tulisi lisäksi se hankaluus, että pikkuasioita valmisteltiin yhtä laajasti kuin tärkeämpiäkin ja että niitä käsittelivät liian monilukuiset viranomaiset. Semmoinen kaupunginvaltuuston toimivallan siirtäminen ei tietenkään saanut mennä kunnallislain puitteiden ulkopuolelle, mutta melko suuri joukko asioita voitaneen erottaa ja jättää rahatoimikamarin lopullisesti ratkaistavaksi. Käytännöllisistä syistä oli tehty semmoinen lisäys, että vähemmän tärkeät väli- ja täytäntöönpanotoimenpiteet voitiin rahatoimikamarin määräyksen mukaan antaa sen kanslian tehtäväksi. Muutoin oli tehty selvennyksiä sekä vähäisiä muutoksia ja lisäyksiä rahatoimikamarin ehdotukseen.

Edelleen huomautti valiokunta, että vallitsevat tavallisuudesta poikkeavat olot tuntuvassa määrässä tulisivat lisäämään asiamiehen työtä. Työmäärän kasvaminen ja kaupungin kehitys vaativat, ettei asiamiehen tehtäviä enää hoidettu sivutoimena, vaan että tämän viran pitäjä yksinomaan antautui toimeensa. Pääasiallisena edellytyksenä asian tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle näytti kuitenkin olevan, että asiamieslaitos asetettiin toiselle taloudelliselle pohjalle kuin mitä aikaisemmin oli ollut laita. Nykyisin palkka-eduin oli osoittautunut vaikeaksi saada sopivia henkilöjä toimeen. Jos asiamieheksi valittaisiin taitava lakimies, joka voi avustaa kamaria ja sen osastoja lausunnoilla ja neuvoilla, ei ratkaisevaa huomiota tarvinnut kiinnittää sihteerien nimenomaiseen lainopilliseen kykyyn, vaan voitiin heidän nimityksessään muitakin näkökohtia laajemmassa mitassa ottaa huomioon. Täytyi pitää toivottavana, että asiamiehestä todella tuli rahatoimikamarin varsinainen lainopillinen tuki. Niinikään olisi kaupungin muut laitokset ja lautakunnat velvoitettava oikeusasioissa käyttämään asiamiestä, ellei niillä ollut omia toimihenkilöjä, joita voitiin käyttää esiintyvissä tapauksissa. Tehtyään erinäisiä lisäyksiä ja muutoksia asiamiehen johtosääntöehdotukseen, ehdotti valiokunta, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtioneuvostolta anoa vahvistusta Helsingin rahatoimikamarin ohjesääntöehdotukselle ¹⁾;

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 32.

edellyttäen valtioneuvoston mainittuun anomukseen myöntyvän

1) hyväksyä ehdotukset rahatoimikamarin, sen kanslian, kamreeri-, kassa- ja asiamiesosaston johtosäännöiksi;

2) velvoittaa kaupungin laitokset sekä johto- ja lautakunnat oikeusasioissa käyttämään rahatoimikamarin asiamiestä ellei niillä ole omia toimihenkilöjä, jota voitiin käyttää esiintyvissä tapauksissa; sekä

3) kehoittaa rahatoimikamaria ryhtymään edellä mainitusta päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin.

Valmisteluvaliokunnan kaikki ehdotukset hyväksyttiin¹⁾. Samalla päätti valtuusto valtioneuvostolle tehdä esityksen, että valtioneuvosto laadittaisi kaupunkien kunnallishallintoa koskevan lakiehdotuksen, joka tekisi pääkaupungin hallinnon järkipärisen järjestämisen mahdolliseksi, taikka jouduttaisi valtioneuvoston tarkoitusta varten asettaman komitean työtä.

Tilastokonttorin julkaisut. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kehoittanut²⁾ rahatoimikamaria antamaan lausunnon, mistä kunnallisten vuosikertomusten ja muiden tilastokonttorin toimittamain julkaisujen viivästyminen johtui, oli konttorin ent. johtaja, fil. maist. H. Dalström asiassa antanut vaaditun selityksen. Pääasiallisimpina viivytysten syinä mainittiin selityksessä 1917 vuoden kirjaltajalakko, kapina, kirjapainojen tuotantokyvyn väheneminen tämän jälkeen sekä konttorin henkilökunnan vaihtumiset. Selitys kohdistui esitykseen, että kamari ryhtyisi sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että kysymys oman kirjapainon perustamisesta tai ostamisesta kaupungille pikimmiten tulisi ratkaistuksi. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ollut aikaisemmin käsitellyt selitystä, jota se puolestaan piti tyydyttävänä, syystä että kamari oli ottanut käsiteltäväkseen kysymyksen kaupungin painatustöiden järjestämisestä, josta asiasta kamari sittemmin oli tehnyt ehdotuksen. Jotta kuitenkin kunnalliskertomukset ilmestyisivät veroksempinä, oli kamari kehottanut konttoria laadittamaan 1918 vuoden kunnalliskertomuksen ennen 1916 ja 1917 vuoden kertomuksia.

Asia ei aiheuttanut enempää toimenpidettä valtuuston puolelta³⁾.

Koska tilastokonttorin 1921 vuoden menosääntö osoitti melkoista kohoamista, päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto asettaa kolmijäsenisen valiokunnan tutkimaan, missä määrin konttorin julkaisuja voitaisiin supistaa konttorin kustannuksien vähentämiseksi.

Kaupungin painatustöiden järjestäminen. Tilastokonttorin painatustöiden myöhästymistä koskevan kysymyksen yhteydessä oli rahatoimikamari ottanut uudelleen käsiteltäväksi kysymyksen kaupungin painatustöiden järjestämisestä⁵⁾ sekä kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen asiassa. Kysymyksen ratkaisu oli kamarin mielestä erittäin tärkeä melkoisesti kohonneisiin painatuskustannuksiin nähden.

Nämä suuret kustannukset puhuivat kyllin selvästi kaupungin oman kirjapainon perustamisen puolesta, mikä kuitenkin kalliiden perustamiskustannusten tähden kävi mahdottomaksi toteuttaa, jonkatähden painatus-työt edelleenkin olisi annettava yksityisiin kirjapainoihin. Yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi olisi kuitenkin näiden töiden valvonta järjestettävä, jota valvontaa sopivimmin hoitaisi erityinen toimihenkilö, jonka tehtävä olisi laittaa painatettavat asiakirjat painokuntoon. Tässä toimessaan tulisi

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 10. 7 §. — ²⁾ Ks. 1918 vuod. kert. siv. 234. — ³⁾ Valt. pöytäk. 27. 1. 15 §. — ⁴⁾ S:n 30. 12. 1 §. — ⁵⁾ Ks. 1916 vuod. kert. siv. 156, 1917 vuod. kert. siv. 129 ja 1918 vuod. kert. siv. 234.

uuden toimihenkilön neuvotella asianomaisten virkamiesten kanssa. Hänen asianaan olisi niinkään jakaa painatustyöt yksityisten eri kirjapainojen kesken sekä hankkia konttoritarvikkeet kaupungin laitoksille.

Käsiteltäessä rahatoimikamarin esitystä päätti ¹⁾ valtuusto: että kaupungin painatustöiden valvonta toistaiseksi, helmikuun 1 p:stä 1920 lukien, annettaisiin erityisen henkilön toimeksi; että valtuuston ensimmäinen notaari, K. V. Puuska määrättäisiin 4,000 markan vuosipalkasta hoitamaan mainittua tehtävää; että notaari Puuska oikeutettaisiin avukseen ottamaan konekirjoittajattaren ja lähetin, konekirjoittajattaren 600 markan ja lähetin 200 markan kuukausipalkoin; että määrärahasta uusien virkain perustamista y. m. varten osoitettaisiin 3,666: 67 markkaa notaari Puuskalle palkkioksi vuodelta 1920 sekä 10,000 markan määräraha konekirjoittajattaren ja lähetin palkkaamiseksi sanotulta ajalta; käyttövaroistaan osoittaa 1,375 markkaa tarkoitukseen tarvittavan huoneiston vuokraan y. m. vuoden loppuun asti sekä 1,000 markkaa lomakkeiden y. m. painattamiseen; antaa rahatoimikamarin toimeksi käyttämällä sekalaisten menojen, kaluston y. m. määrärahaa hankkia puhelimen painatustöiden valvojan huoneistoon; sekä antaa kysymyksen konttoritarvikkeiden hankkimisesta kaupungin laitoksille notaari Puuskalle lausunnon antamiseksi. Edelleen sai valtuuston kanslia toimekseen valmisteluvaliokunnalle antaa tarkemman ehdotuksen kaupungin painatustöiden valvonnan järjestämiseksi.

Kunnan työvälistötoimiston velvoittaminen toimimaan piirityövälistötoimistona. Esiteltäessä kunnan työvälistötoimiston johtokunnan esitystä ²⁾ työvälistötoimiston velvoittamisesta toimimaan piirityövälistötoimistona sekä rahatoimikamarin tämän johdosta antamaa lausuntoa päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto:

hyväksyä sosiaalihallituksen ehdotuksen siitä, että Helsingin kunnan työvälistötoimisto ryhtyy toimimaan Uudenmaan eli Helsingin piirin piirityövälistötoimistona sosiaalihallituksen ja toimiston johtokunnan tekemän sopimuksen mukaisesti, kuitenkin ehdolla, että valtio korvaa kaikki kaupungille asian järjestelystä mahdollisesti aiheutuvat menot;

oikeuttaa työvälistötoimiston johtokunnan toimiston puolesta tekemään tästä sosiaalihallituksen kanssa sopimuksen vuodeksi 1920;

myöntää työvälistötoimistolle ennakkomaksuna 3,000 markkaa tilitystä vastaan tarvittaessa käytettäväksi piirityövälistötoimiston kenties aiheutamiin suoranaisiin menoihin; sekä

että rahatoimikamarin on aikoinaan perittävä piirityövälistötoimistolle valtion varoista suoritettava korvaus, sittenkun työvälistötoimisto on kamarille toimittanut perimistä varten tarvittavat todisteet ja asiakirjat.

Kunnan työvälistötoimiston laajentaminen. Sittenkun vt Sillanpää y. m. olivat kaupunginvaltuustolle maaliskuun 26 p:nä 1919 päiväämässään esitysehdotuksessa ⁴⁾ esittäneet ryhdyttäväksi toimenpiteisiin Helsingin kaupungin kunnan työvälistötoiminnan laajentamiseksi perustamalla haaratoimistoja eri osiin kaupunkia, lähetettiin asia kunnan työvälistötoimiston johtokuntaan, joka antamassaan lausunnossa ⁴⁾ kannatti esitysehdotuksen tekijäin vaatimusta toimiston toiminnan laajentamisesta, mutta tuli tämän tapahtua siten, että toiminta edelleen olisi keskitettynä yhteen toimistoon, vaikka tämä voitaisiin jakaa useampaan osastoon, joista kukin toimisi

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 1. 15 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 52 vuodelta 1919. — ³⁾ Valt. pöytäk. 31. 3. 38 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 55 vuodelta 1919.

välittäjänä eri ammasteissa. Tässä tarkoituksessa olisi työnvälitystoimiston käytettävänä oleva huoneisto laajennettava lisäämällä siihen muutamia huoneita taikka myöskin uusi huoneisto hankittava. Hankittuaan rahatoimikamarin lausunnon päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto:

kunnan työnvälitystoimiston vastaista laajennusta varten varata elintarvetoimikunnan hallussa olleen myymälähuoneiston Länsirannan talossa n:o 10;

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi kunnan työnvälitystoimiston kanssa piirustuksista neuvoteltuaan teettää konttori- ja odotushuoneen toimiston miesosastolle;

viimemainittuun tarkoitukseen käyttövaroistaan osoittaa 40,000 markkaa; sekä

kehoittaa kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaa pitentämään toimiston vastaanottoaikaa ainakin talous- ja ravintolatyöläisille niin, että toimisto pidettäisiin auki myöskin klo 6—7 i. p. sekä tässä tarkoituksessa tarpeen mukaan lisäämään toimiston henkilökuntaa.

Nuorison työnvälitys. Kunnan työnvälitystoimiston esityksestä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto:

kunnan työnvälitystoimistoon perustaa erityisen nuoriso-osaston, mutta että tämän päätöksen toimeenpano oli jääpä siksi, kunnes toimistoon voitiin järjestää tähän tarkoitukseen tarpeellinen huoneisto, konttori- ja odotushuone, ja että asian ratkaisua olisi joudutettava;

asettaa osastolle tarpeellisen erikoispätevyyden omaavan johtajan;

että osasto kuuluisi toimistoon vakinaisena osastona ilman eri johtokuntaa, kuuluen neuvottelutoiminta johtajalle, jonka tuli kokonaan antautua tehtäväänsä;

antaa johtokunnan toimeksi aikansa laatia puheenalaisen osaston johtosäännön;

vahvistaa osastolle menosäännön työnvälitystoimiston menosäännön yhteydessä, noudatettavaksi sen vuoden alusta, jolloin osasto voi alkaa toimintansa; sekä

kunnes puheenalainen osasto työnvälitystoimistoon perustettaisiin myöntää Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle sen nuorison työnvälitystoimiston avustamiseksi vuotuista kannatusapua, ja vuodelta 1920 5,000 markkaa maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Rakennustarkastuskonttorin uudestijärjestäminen. Käsiteltäessä vuonna 1915 valiokunnan mietintöä³⁾ joka koski rakennustarkastuskonttorin järjestysmuodon ja menosäännön uudistamiseksi tehtyä esitystä oli kaupunginvaltuusto m. m. päättänyt maistraatilta anoa, että maistraatti ryhtyisi uudestijärjestämään mainittua konttoria sekä siinä tarkoituksessa antaisi ehdotuksen konttorin muutetuksi johtosäännöksi ja uudeksi menosäännöksi, pääasiassa mietinnön oheisten ehdotusten mukaisesti. Kun maistraatti kuitenkin oli havainnut rakennustoiminnan alalla vallitsevain poikkeuksellisten olojen johdosta mahdolltomaksi laatia ehdotusta kyllin vakiintuneilla perusteilla, sai asia jäädä toistaiseksi. Lokakuun 28 p:nä 1919 pitämässään kokouksessa päätti kaupunginvaltuusto anoa, että maistraatti ottaisi asian uudelleen käsiteltäväksi. Tämän johdosta oli maistraatti kehoittanut rakennustarkastajaa antamaan alustavan lausunnon asiasta, ja oli tämä siinä huomauttanut, että hänen mielestään

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 1. 44 §. — ²⁾ S:n 14. 9. 15 §. — ³⁾ Ks. 1915 vuod. kert. siv. 68 ja seur.

rakennustarkastuskonttorin uudestijärjestäminen edellämainitussa kaupunginvaltuuston ehdotuksessa tarkoitettuun suuntaan oli suureksi haitaksi rakennustarkastukselle kokonaisuudessaan. Kun kuitenkin vallitsevissa oloissa rakennustoiminnalla ei ollut samaa laajuutta kuin säännöllisinä vuosina, oli rakennustarkastuskonttori ehdottanut, ettei avustavan rakennustarkastajan eikä avustavan rakennusinsinöörin toimia toistaiseksi julistettaisi haettaviksi. Edelleen oli rakennustarkastaja anonut laitoksen kaikkien viranpitäjän palkkoja järjestettäväksi muissa kunnallisissa laitoksissa tapahtuneen järjestelyn mukaisiksi.

Tämän johdosta huomautti maistraatti havainneensa, että rakennustointa kaupungissa puheenalaisena aikana harjoitettiin suhteellisesti vähäisessä määrässä. Näin ollen pitäisi rakennustarkastuskonttorissa olla ainakin arkkitehti ja insinööri sekä valvoja, jota vastoin avustavan rakennustarkastajan- ja avustavan rakennusinsinööri-toimet eivät olleet tarpeelliset. Ehdotuksen laatiminen rakennustarkastuskonttorin täydelliseksi uudestijärjestämiseksi olisi siirrettävä tuonnemmaksi, koska oli edellytettävissä, että olot rakennustoiminnan alalla kohdakkoin tulisivat tuntuvasti muuttumaan.

Pääasiallisesti maistraatin ehdotuksen mukaisesti päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto:

että rakennuskonttorin uudestijärjestäminen saisi jäädä siksi kunnes rakennustoiminnan alalla oli päästy jossakin määrin säännöllisempiin oloihin, jolloin maistraatti aikansa oli antava kaupunginvaltuustolle ehdotuksen asiassa;

että konttorin avustavan rakennustarkastajan ja rakennusinsinöörin virat toistaiseksi jätettäisiin täyttämättä ja niihin liittyvät palkat säästettäisiin kaupunginkassaan;

velvoittaa rakennusinsinöörin esteen sattuessa rakennustarkastajalle astumaan hänen tilalleen;

että, jos joku konttorin virassa olevista toimihenkilöistä, rakennustarkastaja, rakennusinsinööri tai rakennusvalvoja, eroaa, täten avonaiseksi tullutta virkaa ei täytettäisi vakinaisesti, vaan hoidatettaisiin viransijaisella;

että terveydenhoitolautakunnan valtuutetut ja maistraatin kunnallisuusmiehet vastedeskin toistaiseksi saisivat kantaa heitä varten konttorin menosääntöön merkityt määrärahat korvauksena siitä, että maksut toimituksista katselmuksista ja piirustusten tarkastuksista sekä toimituskirjain antamisesta oli otettu kaupunginkassaan; sekä

antaa palkkalautakunnan toimeksi, niinkuin kaupungin muihin viranpitäjiin nähden aikaisemmin oli ollut laita, laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen niiden virkain palkanjärjestelyksi, joiden valtuuston ylläesitetyn päätöksen mukaan tuli olla täytettyinä, sekä myöskin kansliahenkilökunnan palkkain järjestämiseksi.

Kivelän sairaalan jakaminen kahteen osastoon. Sairaalaylihallituksen esityksestä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto, että Kivelän sairaala 1921 vuoden alusta jaettaisiin kahteen itsenäiseen osastoon, nimittäin mielisairaiden- ja yleiseen osastoon, jälkimmäinen väliaikaisine osastoineen tuberkulosipotilaita varten, ja että yleiselle osastolle perustettaisiin ylilääkärinvirka. Alilääkäri toimisi niinkään yleisellä osastolla, ja viran pitäjä johtaisi lähinnä tuberkulosipotilaiden aliosastoa ja vastaisi siitä. Nykyisestä viidestä assistenttilääkärinvirasta olisi yksi lakkautettava, yleisellä osastolla toimisi kolme ja mielisairaidenosastolla yksi assistenttilääkäri.

¹⁾ Valt. pöytäk. 1. 6. 2 §. — ²⁾ S:n 5. 5. 27 §.

Kysymys sairaanhoitajatarkoulun perustamisesta. Sittenkun sairaalaylihallitus oli kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen siitä, että kaupunkia varten perustettaisiin sairaanhoitajatarkoulu oppilaskoteineen, johon vuosittain voitaisiin ottaa jopa 50 oppilasta, päätti ¹⁾ valtuusto jättää asian lepäämään kunnes sairaanhoitajatarkoululle voitiin osoittaa sopiva huoneisto.

Käsityöläiskouluopetuksen uudestijärjestäminen sekä taideteollisuuskeskuskoulun uudestimuodostaminen. Sittenkun kaupunginvaltuusto vuonna 1914 oli asettanut komitean ²⁾ käsittelemään kysymystä eikö taideteollisuuskeskuskoulu olisi uudestijärjestettävä siten, että ylempi taideteollisuusopetus kokonaan tulisi erotetuksi käsityöläiskouluopetuksesta ja viimeksimainittu opetus uudistetuksi mikäli mahdollista valtion ammattisivistyskomitean mainitussa tarkoituksessa tekemäin ehdotusten kanssa mahdollisimman yhtäpitäväksi, antoi komitea mietinnön ³⁾, ja päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto asiaa esiteltäessä panna sen pöydälle varatakseen Helsingin ammatin- ja teollisuudenharjoittajain liitolle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Sittemmin on Käsityö- ja tehdasyhdistys lähettänyt puheenalaisia kysymyksiä koskevia näkökohtia sisältävän komiteamietinnön ja niinkään Helsingin ammatin- ja teollisuudenharjoittajain liitto antanut lausunnon, jossa esitettiin, että kaupunginvaltuusto valtioneuvostolle osoittamassaan esityksessä ryhtyisi hankkimaan kunnalle valtuuden käydä uudestijärjestämään käsityöläiskouluopetusta sekä Taideteollisuusyhdistyksen kanssa neuvoteltuaan laatisi lopullisen ehdotuksen ja ohjelman taideteollisuus- ja käsityöläisopetusta varten.

Esillä olevat ehdotukset tarkoittivat etusijassa ammattikouluopetuksen uudestijärjestämistä, jota järjestystä pidettiin välttämättömänä, mutta koska kaupunginvaltuuston mielestä ei mikään näistä ehdotuksista vallitsevissa olosuhteissa näyttänyt mahdolliselta toteuttaa, päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto asettaa uuden viisijäsenisen komitean laatimaan ehdotusta semmoiseksi ammattiopetuslalla tehtäviksi uudistuksiksi, jotka heti voitiin toteuttaa.

Komitean jäseniksi valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin rehtori E. Meinanderin, arkkitehti Y. Sadeniemen, puuseppä W. Långholmin, muurari A. E. Leimon ja rouva E. Ivalon.

N. s. yksinkertaistuttua tyyppiä olevan ammattikoulun perustamista koskevan komiteamietinnön käsittely. Tarkastaessaan kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 p:nä 1919 ratkaisemattomien asiain luetteloa oli valmisteluvaliokunta kehoittanut rahatoimikamaria ottamaan uudelleen käsiteltäväkseen kysymyksen n. s. yksinkertaistuttua tyyppiä olevan ammattikoulun perustamisesta ⁷⁾. Tämän johdosta huomautti kamari, että olisi asialle eduksi, jos komitea ⁸⁾, jonka valtuusto oli asettanut ehdottamaan niitä uudistuksia ammattiopetuksen alalla, jotka nykyään voitiin toimeenpanna, valmisteli puheenalaisenkin asian, ennenkuin kamari antaisi siitä lausuntonsa, minkätähden kamari ehdotti, että asia lähetettäisiin mainittuun komiteaan. Rahatoimikamarin ehdotus hyväksyttiin ⁹⁾.

Tarkastajakokouksen toimivalla ja n. s. Ärtin koulupuutarhan hallinto. Esiteltäessä ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan n. s. Ärtin koulupuutarhan hallintoa koskevaa esitystä päätti ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto, että mainittu koulupuutarha koetteeksi asetettaisiin n. s. tarkastajakokouksen

¹⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 32 §. — ²⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 178. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 5 vuodelta 1917. — ⁴⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 230. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 18. 2. 12 §. — ⁶⁾ S:n 8. 3. 5 §. — ⁷⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 96. — ⁸⁾ Ks. tätä kert. siv. 183. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 6. 4. 19 §. — ¹⁰⁾ S:n 5. 5. 33 §.

hoitoon. Sitävastoin ei valtuusto katsonut olevan syytä rahatoimikamarin esittämällä tavalla ottaa käsiteltäväksi kysymystä tarkastajakokouksen toimivallan laajentamisesta ja tarkemmasta määräämisestä.

Puhtaanapitohallituksen perustaminen. Käsiteltäessä kaupungin 1919 vuoden budjettiehdotusta antoi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin toimeksi laatia sekä valtuustolle antaa ehdotuksen rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston erottamiseksi erilliseksi, eri hallituksen alaiseksi virastoksi. Täyttäen tämän tehtävän antoi kamari esityksen ²⁾ puhtaanapitohallituksen perustamisesta sekä ehdotuksen mainitun hallituksen meno- ja johtosäännöksi. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾

rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston 1921 vuoden alusta järjestettäväksi erilliseksi, oman, Helsingin kaupungin puhtaanapitohallitus nimisen hallituksen alaiseksi laitokseksi;

puhtaanapitohallituksen johtosääntöehdotuksen lähetettäväksi valtuuston johto- ja lautakuntain johto- ja ohjesääntöjä tarkastamaan asettamaan valio-kuntaan, ollen puhtaanapitohallituksen vastedes annettava ehdotus puhtaanapitolaitoksen johtosäännöksi;

puhtaanapitohallituksen ja puhtaanapitolaitoksen palkkasääntöehdotuksesta hankkia palkkalautakunnan lausunnon;

antaa yleisten töiden hallitukselle toimeksi tehdä ehdotuksen, miten puhtaanapitolaitoksen nykyisen henkilökunnan suhteen oli meneteltävä, oliko se irtisanottava taikka siirrettävä vastaperustetun puhtaanapitolaitoksen palvelukseen.

Asiaa edelleen käsiteltäessä, ja kaupungin yleisten töiden hallituksen annettua siltä vaaditun lausunnon asiasta, päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto:

rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston nykyisen henkilökunnan irtisanottavaksi tammikuun 1 p:nä 1921;

suhteellista vaalitapaa noudattaen valita neljä jäsentä puhtaanapitohallitukseen;

antaa siten valitun puhtaanapitohallituksen toimeksi:

a) julistaa puhtaanapitohallituksen johtajanviran avonaisena haettavaksi sekä kaupunginvaltuustolle tehdä ehdotuksen sen täyttämiseksi ja tarpeen vaatiessa jo vuonna 1920 ottaa sihteerin;

b) tämän jälkeen valtuustolle tehdä ehdotuksen puhtaanapitolaitoksen johtosäännöksi;

c) sittenkun valtuusto oli viimeksi mainitun johtosäännön hyväksynyt ryhtyä toimiin puhtaanapitolaitoksen virkain täyttämiseksi tammikuun 1 p:stä 1921 lähtien; sekä

d) valtuustolle tehdä ehdotuksen johtajalle ja puhtaanapitohallituksen sihteerille vuonna 1920 maksettavista palkoista ynnä aikansa laatia ehdotuksen puhtaanapitohallituksen ja puhtaanapitolaitoksen 1921 vuoden budjetiksi samoin kuin hyväksyä puhtaanapitohallituksen johtosäännön;

e) muutoin ryhtyä valtuuston tekemästä päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin ⁵⁾.

Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto antaa puhtaanapitohallituksen toimeksi:

harkita, olisiko suotavaa ja mahdollista, että kaupunki saisi puhtaanapidon yksinoikeudekseen, sekä ehdottaa tästä johtuvia toimenpiteitä; ja

¹⁾ Ks. 1918 vuod. kert. siv. 237. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 49 vuodelta 1919. —

³⁾ Valt. pöytäk. 5. 5. 18 §. — ⁴⁾ S:n 15. 6. 19 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 171.

valmistella kysymystä yleisen puhtaanapitosäännön antamisesta kaupungille.

Toisen reistraattoriapulaisen palkkaaminen maistraattiin. Toisen reistraattoriapulaisen palkkaamiseksi maistraattiin osoitti ¹⁾ kaupunginvaltuusto määrärahasta uusien virkain perustamista y. m. varten 8,100 markkaa.

Uusien vakinaisten rikosasiain notaarinvirkein perustaminen raastuvanoikeuteen. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ raastuvanoikeuteen 1921 vuoden alusta perustettavaksi kaksi vakinaista rikosasiain notaarinvirkaa, kumpaisenkin 8,000 markan vuotuisin pohjapalkoin, oikeuden kolmatta ja neljättä osastoa varten. Sitä vastoin ei valtuusto havainnut olevan syytä myöntyä esitykseen rikosasiain notaarinvirkein perustamisesta seitsemännelle ja kahdeksannelle osastolle. Yhteisen raastuvanoikeuden toimeksi annettiin hankkia asianomainen vahvistus tässä puheena olevain kahden uuden viran perustamisesta johtuville muutoksille raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta voimassa oleviin määräyksiin sekä sen työjärjestykseen.

Uusi satamakonshtaapelintoimi. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ tammikuun 1 p:stä 1921 lukien satamakonttoriin perustettavaksi uuden satamakonshtaapelintoimen 2,400 markan pohjapalkoin.

Tilastokonttorin vakinaisten laskuapulaisten lukumäärän lisääminen. Tilastokonttorin esityksen konttorin viiden ylimääräisen laskuapulaisen siirtämisestä vakinaiselle palkkasäännölle päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto lähettää konttorin julkaisujen rajoittamista koskevan kysymyksen pohtimista varten asetettuun valiokuntaan ⁵⁾.

Ylimääräisen poliisikomisariuksen asettaminen elsvään osastoon. Helsingin poliisimestarin tekemän esityksen johdosta siitä, että poliisilaitoksen etsivään osastoon asetettaisiin ylimääräinen poliisikomisarius n. s. kieltolain noudattamisen valvontaa varten, mikä virkamies nauttisi samoja palkkaetuja kuin muutkin ylimääräiset poliisikomisariukset, päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto velvoittaa kaupungin ^{2/7}:lla ottamaan osaa ehdotetun toimihenkilön palkkaukseen helmikuun 1 p:stä lukien vuoden 1920 loppuun, eli siis 2,671:40 markalla.

Anomuksia toimenpiteisiin ryhtymisestä kieltolain noudattamisen valvomiseksi. Suomen vankeinhoitoyhdistyksen keskustoimikunta oli anonut, että kaupunginvaltuusto, siihen nähden, että alkoholin väärinkäytöstä johtuva rikollisuus melkoisesti oli lisääntynyt, ottaisi harkittavaksi, miten kieltolain noudattamisen valvonta voitaisiin saattaa tehokkaammaksi. Koska valtuusto oli velvoittanut kaupungin ottamaan osaa ylimääräisen poliisikomisariuksen palkkaukseen kieltolain noudattamisen valvontaa varten ei anomus aiheuttanut ⁷⁾ enempää toimenpidettä.

Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan esityksessä oli Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys erikseen sekä erinäiset muut järjestöt yhteisesti anoneet, että kaupunginvaltuusto mahdollisimman pian valitsisi riittävän määrän asiaa harrastavia henkilöitä valvomaan kieltolain noudattamista sekä että mainituille valvojille laadittaisiin johtosääntö. Koska kaupunginvaltuusto silloisessa kokoonpanossaan kahdesti oli evännyt saman suuntaisen esityksen, päätti ⁸⁾ valtuusto lykätä tämän asian käsittelyn siksi, kunnes valtuusto kokoontuisi uudessa kokoonpanossa.

Asiaa uudelleen käsiteltäessä myönnyttiin ⁹⁾ puheenalaisiin esityksiin ja annettiin valmisteluvaliokunnan toimeksi tehdä ehdotuksen mainittujen valvojin johtosäännöksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6. 4. 4 §. — ²⁾ S:n 24. 11. 8 §. — ³⁾ S:n 30. 12. 1 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 179. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 11. 2. 7 §. — ⁶⁾ S:n 5. 5. 4 §.

Kunnallisten ammattientarkastajain lukumäärän lisääminen. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään esityksessä oli sosialihallitus huomauttanut, että kaupungin palveluksessa olevat ammattientarkastajat, joiden m. m. tuli valvoa kauppaa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloja koskevan uuden lain noudattamista, eivät riittämättömän lukumääränsä johdosta voineet asianmukaisesti suorittaa laissa määrättyjä tehtäviään, jonkatähden hallitus vaati kunnallisten ammattientarkastajain lukumäärän lisäämistä. Vaaditussa lausunnossa ehdotti terveydenhoitolautakunta väliaikaisesti asetettavaksi kolme uutta tarkastajaa, kaksi naista ja yhden miehen, sekä teki samalla esityksen semmoisen muutoksen hankkimisesta senaatin syyskuun 9 p:nä 1918 tekemään, kunnallisen ammattientarkastuksen järjestämistä koskevaan päätökseen, että kunnalliset tarkastajat vapautettaisiin ryhtymästä minkäänlaisiin toimenpiteisiin työpaikkoihin nähden, jotka eivät olleet kunnallisen tarkastuksen alaisia. Kaupunginvaltuusto myöntyi¹⁾ terveydenhoitolautakunnan esitykseen tarkastushenkilökunnan lisäämisestä, jota vastoin esitys muilta kohdin lähetettiin sosialilautakuntaan lausunnon saamiseksi. Samalla antoi valtuusto budjettivaliokunnan toimeksi 1921 vuoden menosääntöehdotukseen merkitä tarpeellisen määrärahan uusien tarkastajain palkkaamiseksi.

Kaitsijan ottaminen terveystiliin palvelukseen. Esiteltäessä terveydenhoitolautakunnan esitystä yhden kaitsijan ottamisesta entisten lisäksi terveystiliin palvelukseen lihakauppaa valvomaan, jonka esityksen johdosta palkkalautakunta oli ehdottanut osoitettavaksi 3,600 markkaa vuodessa mainitun toimihenkilön palkkaamiseen, päätti²⁾ kaupunginvaltuusto, sillä kertaa eväten terveydenhoitolautakunnan esityksen, kehoittaa lautakuntaa 1921 vuoden budjettikäsittelyyn antamaan ehdotuksen mainitun viran perustamisesta.

Asuntotarkastuksen henkilökunnan lisääminen. Sittenkun asuntotarkastaja oli anonut asuntotarkastuskonttorin menosääntöön merkittäväksi toisen vakinaisen apulaisen, oli palkkalautakunta vaaditussa lausunnossa huomauttanut, että ne asuntotarkastuksen tehtävät, jotka tekivät välttämättömäksi uuden toimen perustamisen olivat sitä laatua, että niitä suuremmassa määrin esiintyi ainoastaan ajottain.

Kaupunginvaltuusto päätti³⁾ käyttövaroistaan osoittaa 6,000 markkaa asuntotarkastuksen käytettäväksi ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi tarpeen vaatiessa.

Marian sairaalan toisen toimitsija-apulaisviran uudestimuodostaminen. Kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾, että Marian sairaalan toinen toimitsija-apulaisvirka huhtikuun 1 p:stä 1921 lukien oli lakkautettava ja sen sijaan perustettava vakinainen kirjanpitäjän virka 5,000 markan pohjapalkoin vuodessa, kuitenkin ilman luontaisetuja.

Marian sairaalan uusi vahtimestarintoimi. Budjettikäsittelyn yhteydessä päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto, että Marian sairaalan poliklinikoihin oli tammi-kuun 1 p:stä 1921 lukien perustettava uusi vahtimestarintoimi jota seuraisi 1,200 markan vuotuinen pohjapalkka sekä vapaa asunto, lämpö, valo, makuuvaatteet, pesu ja ruoka.

Uusia virkoja Nickbyn mielisairaalaassa. Samassa tilaisuudessa päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto 1921 vuoden alusta lukien Nickbyn mielisairaalaan perustettavaksi seitsemän uutta vakinaista alihoitajatartointa, joita tulisi

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. 12. 10 §. — ²⁾ S:n 19. 5. 29 §. — ³⁾ S:n 5. 5. 30 §. — ⁴⁾ S:n 8. 12. 15 §. — ⁵⁾ S:n 30. 12. 1 §.

seurata näitä toimia varten vahvistetut palkkaedut, sekä konttoriapulaisviran, jota seuraisi 1,800 markan vuotuinen pohjapalkka sekä vapaa asunto, lämpö, valo, makuuvaatteet, pesu ja ruoka.

Ylimääräisen kirjuriapulaisen siirtäminen vakinaiselle palkkasäännölle. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ jättää huomioon ottamatta vaivashoitohallituksen esityksen siitä, että hallituksen kansliassa oleva toinen ylimääräinen kirjuriapulainen asetettaisiin vakinaiselle palkkasäännölle, sekä määräsi että mainittu apulaistoimi oli pysytettävä väliaikaisena, kunnes mahdollisuus työajan pitentämisestä kansliassa oli selvitetty.

Hierojattaren palkkaaminen kunnalliskotiin. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ valtuuttaa vaivashoitohallituksen 1920 vuoden loppuosaksi kunnalliskotiin ja siihen yhdistettyihin laitoksiin palkkaamaan tutkinnon käyneen hierojattaren, joka saisi 350 markan kuukausipalkan, siihen luettuna vuokra- ja matkarahat, sekä vapaan ruuan, ja myönsi tähän tarkoitukseen 1,050 markkaa määrärahasta uusien virkain perustamista varten.

Uusia toimia kasvatustaloksissa. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾, että Nummen Tavolan kasvatustalokseen tammikuun 1 p:stä 1921 lukien perustettaisiin emännöitsijän toimi, jota seuraisi 1,900 markan pohjapalkka ynnä vapaa asunto, lämpö ja valo, sekä Lohjan Karstun laitokseen räätälimestarin toimi 1,800 markan pohjapalkoin.

Lakkautettu toimi valmistavassa poikain ammattikoulussa. Koska ammattikouluja koskevan uuden asetuksen mukaan käsivaraisspiirustus ei enää sisälly näitä kouluja varten vahvistettuun ohjelmaan, päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, että valmistavan poikain ammattikoulun käsivaraisspiirustuksen opettajan toimi 1921 vuoden alusta lukien oli lakkautettava.

Amanuenssiviran perustaminen kaupunginkirjastoon. Kaupungin kirjastohallituksen esityksestä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto uuden amanuenssiviran perustettavaksi pääkirjastoon 3,400 markan pohjapalkoin 1921 vuoden alusta lukien.

Rakennuskonttorin varastokirjanpitäjänvirka. Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto, että rakennuskonttorin varastokirjanpitäjänvirka tammikuun 1 p:stä 1921 lukien asetettaisiin vakinaiselle palkkasäännölle, ja että sitä seuraisi 5,400 markan pohjapalkka.

Ehdotettu apulaispuutarhurinvirka. Kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemän esityksen siitä, että rakennuskonttorin kaupunginistutusten osastoon perustettaisiin apulaispuutarhurinvirka, epäsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto.

Rankkuritoimen lakkauttaminen. Maistraatille oli rahatoimikamari ilmoittanut, että rankkurin toiminta ei ollut kaikin puolin ollut tyydyttävä ja esittänyt, että puheenalainen toimi lakkautettaisiin. Puhtaanapitolaitos olisi velvoitettava poliisin kehoituksesta asettamaan hevosia ja ajoneuvoja koirain ja muiden eläinraatojen kuljetukseen. Poliisin huostaansa ottamain ihmisruumien kuljetus sitä vastoin voitaisiin järjestää niin, että budjettiin merkitäisiin tätä tarkoitusta varten määräraha, ja rahatoimikamari valtuutettaisiin jonkin hautaustoimiston kanssa tekemään sopimuksen mainitun kuljetuksen toimittamisesta poliisilaitoksen hyväksymiä laskuja vastaan. Maistraatti hyväksyi kamarin esityksen rankkurin irtisanomisesta tammikuun 1 p:stä 1921 lukien, jota vastoin asia muilta kohdin jätettiin kaupunginvaltuustolle, joka hyväksyi ⁷⁾ puheenalaisen ehdotuksen.

¹⁾ Valt. pöytäk 11. 2. 38 §. — ²⁾ S:n 13. 10. 20 §. — ³⁾ S:n 30. 12. 1 §. — ⁴⁾ S:n 10. 11. 22 §. — ⁵⁾ S:n 10. 11. 14 §. — ⁶⁾ S:n 24. 11. 19 §. — ⁷⁾ S:n 14. 9. 2 §.

Kaupunginvaltuuston sihteeri. Tehdystä hakemuksesta myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto ensimmäiselle sihteerilleen, varatuomari K. Furuhejmille eron mainitusta toimesta syyskuun 1 p:stä lukien, jota paitsi valtuuston kanslian toimeksi annettiin julistaa virka avonaiseksi.

Sittenmin valittiin ²⁾ kaupunginvaltuuston ensimmäiseksi sihteeriksi rahatoimikamarin sihteeri, lakitieteenkandidaatti E. R. Cavonius.

Rahatoimikamarin toimihenkilöt. Sittenkun rahatoimikamari oli ilmoittanut, että kamari oli määrännyt apulaissihteerin A. Ervastian syyskuun 1 p:stä lukien, kunnes kysymys rahatoimikamarin uudestijärjestämisestä oli ratkaistu, ei kuitenkaan kauempaa kuin tammikuun 1 p:ään 1921 asti, hoitamaan kamarin ensimmäisen sihteerin virkaa siihen liittyvästä palkasta säädettyine kalliinajanlisäyksineen, päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä mainitun toimenpiteen.

Filosofianmaisteri K. A. Widenius vapautettiin ⁴⁾ hänelle uskotusta tehtävästä toimia kamarin ylimääräisenä esittelijänä, maaliskuun 15 p:stä lukien.

Kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ määrätä lakitieteenkandidaatti H. Brotheruksen tammikuun, helmikuun ja maaliskuun ajaksi hoitamaan rahatoimikamarin pöytäkirjurinvirkaa siihen liittyvin palkkaeduin voimassaolevoin määräysten mukaisine kalliinajanlisäyksineen. Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin uskoa rahatoimikamarin pöytäkirjanpidon siksi, kunnes kaupunginvaltuusto oli ratkaissut kysymyksen kamarin uudestijärjestämisestä, kamarin notaarille, filosofianmaisteri G. Brotherukselle ylimääräisestä 350 markan kuukautisesta palkkiosta huhtikuun 1 p:stä lukien, minkä ohessa valtuusto määräsi mainitun palkkion maksettavaksi kamarin pöytäkirjurin palkkausmäärärahasta.

Kaupunginkamreerin virka. Kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ peruuttaa kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtille antamansa määräyksen hoitaa kaupunginkamreerin virkaa. Samalla valtuusto määräsi, että mainitun viran täyttäminen oli jääpä siksi, kunnes rahatoimikamarin uudestijärjestämiskysymys oli lopullisesti ratkaistu sekä määräsi avustavan kaupunginkamreerin O. Paldanin toistaiseksi hoitamaan kaupunginkamreerin virkaa ja vanhemman kirjurin P. J. Björkin onnan virkansa ohella hoitamaan avustavan kaupunginkamreerin virkatehtäviä.

Kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtin virkaero ja kaupunginkassanhoitajanviran uudestiläyttäminen. Kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedt oli pyytänyt eroa virastaan elokuun 1 p:stä lukien, johon anomukseen kaupunginvaltuusto myöntyi ⁸⁾, minkä ohessa valtuusto antoi rahatoimikamarin toimeksi heti julistaa kaupunginkassanhoitajanviran haettavaksi ja valtuustolle tehdä ehdotuksen sen täyttämiseksi.

Määräajan kuluessa haki yksitoista henkilöä tätä virkaa, vaan päätti ⁹⁾ kaupunginvaltuusto jättää sen täyttämättä, kunnes rahatoimikamarin uusi ohjesääntö oli vahvistettu, jolloin virka uudelleen olisi julistettava haettavaksi.

Erinäisten rahatoimikonttorin virkain hoidattaminen. Kaupunginvaltuusto määräsi ¹⁰⁾ konttorikirjuri A. J. K. Törnrothin ja ylimääräisen apulaisen W. Erikssonin 1920 vuoden loppuun asti hoitamaan kumpikin yhtä rahatoimikonttorin ekspeditöörinvirkaa niihin liittyvin palkkaeduin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 71 §. — ²⁾ S:n 31. 8. 37 §. — ³⁾ S:n 13. 10. 11 §. — ⁴⁾ S:n 31. 3. 51. — ⁵⁾ S:n 27. 1. 14 § ja 31. 3. 17 §. — ⁶⁾ S:n 21. 4. 9 §. — ⁷⁾ S:n 31. 8. 61 §. — ⁸⁾ S:n 15. 6. 74 § ja 31. 8. 61 §. — ⁹⁾ S:n 24. 11. 16. § — ¹⁰⁾ S:n 24. 11. 18 §.

Muutoksia liikennekonttorin henkilökunnassa. Liikennekonttorin avustavan vaakamestarin R. Candolinin ja saman konttorin nuoremman konttorikirjurin A. Einighorstin anomusten johdosta päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto: myöntää vaakamestari Candolinille eron virastaan kesäkuun 1 p:stä lukien sekä samasta ajankohdasta peruuttaa hänelle annetun määräyksen toimia v. t. vanhempana kirjurina; myöntää nuoremmalle konttorikirjurille Einighorstille eron virastaan heinäkuun 1 p:stä lukien sekä samasta ajankohdasta lähtien peruuttaa hänelle annetun määräyksen toimia vanhempana konttorikirjurina; siksi kunnes virat vakinaisesti täytetään, määrätä: v. t. vanhemmaksi kirjuriksi ylimääräisen vaakamestarin A. V. Forsanderin ja hänen sijaisekseen ylimääräisen vaakamestarin L. Johanssonin, kesäkuun 1 p:stä lukien, sekä v. t. vanhemmaksi konttorikirjuriksi ylimääräisen konttorikirjurin E. Jernströmin ja v. t. nuoremmaksi konttorikirjuriksi ylimääräisen konttorikirjurin A. Sandströmin, heinäkuun 1 p:stä lukien, saaden kukin heistä viransijaisuuspalkkiona kuhunkin virkaan menosäännön mukaan liittyvän palkan; sekä valtuuttaa rahatoimikamarin julistamaan avonaisiksi liikennekonttorin yhden avustavan vaakamestarinviran ja yhden nuoremman konttorikirjurinviran.

Liikennekonttorin avustavaksi vaakamestariksi valitsi ²⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin ylioppilas A. V. Forsanderin ja saman konttorin nuoremmaksi konttorikirjuriksi neiti E. Jernströmin.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin sekä terveydenhoidontarkastajan nimittäminen. Maistraatin ilmoituksen ³⁾ mukaan oli valtioneuvosto helmikuun 5 p:nä nimittänyt ja määrännyt lääketieteenlensiaatti F. Hisingerin ensimmäiseksi kaupunginlääkäriksi ⁴⁾.

Terveydenhoidontarkastajaksi valitsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto lääketieteenlensiaatti K. U. Ahavan.

Lihantarkastusaseman vanhemman tarkastuseläinlääkärin virkaero ja kassanhoitajan vaali. Kaupunginvaltuusto myönsi ⁶⁾ lihantarkastusaseman vanhemmalle tarkastuseläinlääkärille W. Ahavalle virkaeron 1921 vuoden alusta lukien, minkä ohessa valtuusto valtuutti terveydenhoitolautakunnan julistamaan viran haettavaksi.

Lihantarkastusaseman kassanhoitajaksi valitsi ⁷⁾ valtuusto saman laitoksen päiväkirjanpitäjän H. G. Ahlbergin.

Kivelän sairaalan yleisen osaston ylilääkäriksi valitsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto mainitun sairaalan alilääkärin, dosentti, lääketieteentohtori H. Fabritiuksen.

Vaivaishoitohallituksen toimihenkilöt. Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajaksi valitsi ⁹⁾ kaupunginvaltuusto v. t. toimitusjohtajan H. Myhrbergin.

Vaivaishoitohallituksen sihteerinviran oltua haettavana, oli määrääjän kuluessa seitsemän henkilöä hakenut sitä. Koska kuitenkin hallituksen puoltama henkilö oli nimitetty toiseen virkaan, päätti ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallituksen esityksestä, että virka uudelleen julistettaisiin haettavaksi.

Samalla kun kaupunginvaltuusto budjetinkäsittelyn yhteydessä vahvisti vaivaihoidon kassa- ja tiliviraston palkkasäännön ¹¹⁾, päätti ¹²⁾ valtuusto tammikuun 1 p:stä 1921 lukien lakkauttaa vaivaishoitohallituksen kam-

¹⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 5 §. — ²⁾ S:n 14. 9. 11 §. — ³⁾ S:n 17. 3. 6 §. — ⁴⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 184. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 21. 4. 30 §. — ⁶⁾ S:n 8. 12. 16 §. — ⁷⁾ S:n 11. 2. 26 §. —

⁸⁾ S:n 27. 10. 25 §. — ⁹⁾ S:n 11. 2. 42 §. — ¹⁰⁾ S:n 11. 2. 43 §. — ¹¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 64. —

¹²⁾ Valt. pöytäk. 30. 12. 1 §.

reerin-, kassanhoitajan- ja avustavan kassanhoitajanvirat. Samalla päätti valtuusto määrätä seuraavat henkilöt toistaiseksi ja kunnes virat vakinaisesti täytetään hoitamaan vaivashoidon kassa- ja tiliviraston allamainittuja virkoja, nimittäin kamreeri F. O. Rosendahlin kamreerinvirkaa, kassanhoitaja A. Lindgrenin kassanhoitajanvirkaa ja avustavan kassanhoitajan J. Sjöblomin avustavan kassanhoitajanvirkaa.

Vaivashoitohallituksen Sörnäsän kanslian kansliajohtajaksi valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto ylioppilas H. Lindroosin.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajantoimi. Tehdyn anomuksen johdosta myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin kaupungin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajalle O. W. Haglundille virkaeron, huhtikuun 15 p:stä lukien, jota paitsi valtuusto kehoitti vaivashoitohallitusta viipymättä julistamaan viran avoimeksi haettavaksi. Johtajaksi valitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin agronoomi O. Granlundin.

Voimistelunneuvojain vaali. Kaupungin kansakoulujen miespuoliseksi voimistelunneuvojaksi valitsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto lääketieteenkandidaatti L. Tannerin ja naispuoliseksi voimistelunneuvojaksi voimistelunjohtajatar S. Fontellin.

Lakkautettuja kasvatustalutakunnan virkoja. Kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ että sittenkun kasvatustalutakunnalla ja vaivashoitohallituksella nyttemmin oli yhteinen kassa- ja tilivirasto, talutakunnan kamreerin- ja kassanhoitajanvirat oli lakkautettava tammikuun 1 p:stä lukien.

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastajan virkaero sekä viran jälleentäyttäminen. Tehdystä anomuksesta myönsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto kouluneuvos E. Mandelinille eron avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastajanvirasta sekä valtuutti kasvatustalutakunnan heti julistamaan viran avoimeksi haettavaksi. Sittemmin toimitetussa vaalissa nimitettiin ⁷⁾ virkaan filosofianmaisteri B. B. Nyberg.

Kansanlastentarhain tarkastajanvirka. Kaupunginvaltuusto määräsi ⁸⁾ rouva S. J. Warheenmaan hoitamaan kansanlastentarhain tarkastajanvirkaa siksi, kunnes mainittu virka tulisi vakinaisesti täytetyksi ja siihen valittu ryhtyisi sitä hoitamaan, vuoden menosääntöön virkaa varten merkitystä vakinaisesta palkasta kalliinajanlisäyksineen, jättäen samalla kansanlastentarhain johtokunnan toimeksi heti uudelleen julistaa viran haettavaksi.

Kaupungin avustamain kansanlastentarhain tarkastajaksi valitsi ⁹⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin lastentarhanjohtajattaren, rouva S. J. Warheenmaan.

Kaupunginkirjaston apulaiskirjastonhoitajan vaali. Kaupunginkirjaston apulaiskirjastonhoitajaksi valitsi ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto filosofiankandidaatti A. Wilskmanin.

Kaupungin museon johtajan virkaero ja viran jälleentäyttäminen. Tehdystä anomuksesta myönsi ¹¹⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin museon johtajalle N. Wasastjernalle eron mainitusta virasta kesäkuun 1 p:stä lukien. Kaupungin museon johtajaksi valitsi ¹²⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin arkkitehti A. W. Ranckenin.

Puhtaanapitolaitoksen johtajaksi määräsi ¹³⁾ kaupunginvaltuusto rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston johtajan J. A. Sjöholmin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 5. 5. 31 §. — ²⁾ S:n 5. 5. 29 §. — ³⁾ S:n 14. 9. 13 §. — ⁴⁾ S:n 1. 6. 8 §. — ⁵⁾ S:n 30. 12. 1 §. — ⁶⁾ 5. 5. 45 §. — ⁷⁾ S:n 14. 9. 18 §. — ⁸⁾ S:n 27. 1. 24 §. — ⁹⁾ S:n 1. 6. 9 §. — ¹⁰⁾ S:n 27. 1. 26 §. — ¹¹⁾ S:n 21. 4. 40 §. — ¹²⁾ S:n 15. 6. 38 §. — ¹³⁾ S:n 24. 11. 38 §.

Kaasulaitoksen vakinaisen toimitusjohtajan vaali. Teknillisten laitosten hallituksen esityksestä valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto kaasulaitoksen kahdeksi koevuodeksi otetun johtajan, insinööri K. Lapen laitoksen vakinaiseksi toimitusjohtajaksi, tammikuun 1 p:stä 1921 lukien, voimassa olevin palkkaeduin, tai siitä palkasta, joka tulevaisuudessa mahdollisesti tulisi virkaan liittymään.

Rakennustarkastuskonttorin rakennusinsinöörin virkaero. Tehdystä anomuksesta myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto insinööri A. E. Nikanderille eron rakennustarkastuskonttorin rakennusinsinöörinvirasta, tammikuun 1 p:stä 1921 lukien, minkä ohessa valtuusto anoi maistraatin toimenpidettä viran uudelleen täyttämiseksi.

Verotusvalmistelukunnan toisen sihteerin virka. Kaupunginvaltuusto myönsi ³⁾ filosofianmaisteri V. V. Nordlundille hänen anomansa eron verotusvalmistelukunnan toisen sihteerin virasta, syyskuun 9 p:stä lukien. Tämän ohessa antoi valtuusto verotusvalmistelukunnan toimeksi julistaa viran avoimaiseksi ja antaa ehdotuksen sen jälleen täyttämiseksi.

Kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ sittemmin, että verotusvalmistelukunnan avoimna olevan toisen sihteerinviran täyttäminen siirrettäisiin toistaiseksi, minkä ohessa valtuusto oikeutti verotusvalmistelukunnan sijaisen palkkaamiseen käyttämään menosääntöön viran hoidattamiseen merkityn määrärahan.

Asunnonvälitystoimiston miesapulaisten viran väliaikainen täyttäminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti ⁵⁾ vuokralautakunnat toistaiseksi täyttämään asunnonvälitystoimiston miesapulaisten viran, sekä mainitun toimihenkilön palkkaamiseen käyttämään vuoden budjettiin tähän tarkoitukseen merkityn 10,000 markan määrärahan.

Myönnettyjä virkalomia. Kaupunginvaltuusto määräsi ⁶⁾ lääketieteenlensiaatti C. G. Janssonin kolmen kuukauden ajaksi, huhtikuun 15 p:stä lukien, minä aikana Humaliston sairaalan lääkäri, lääketieteen tohtori E. Ahlqvist edelleen nautti virkavapautta, oman virkansa ohella hoitamaan tohtori Ahlqvistin tehtäviä tätä tointa seuraavin palkkaeduin, sillä edellytyksellä kuitenkin, ettei kaupungille tämän kautta koituisi ylimääräisiä menoja.

Kaupunginvaltuusto myönsi ⁷⁾ kulkutautisairaalan ylilääkärille M. Björksténille virkavapautta sairauden tähden, luettuna lokakuun 7 p:stä seuraavan tammikuun loppuun asti, sekä määräsi sanotun sairaalan alilääkärin H. von Willebrandin mainittuna aikana hoitamaan tätä tointa.

Kansakoulunopettaja E. V. Malmbergille myönnettiin ⁸⁾ jatkuvaa virkavapautta sairauden tähden marraskuun 15 p:stä 1919 syyslukukauden loppuun, saaden hän nauttia kaikki muut palkkaedut paitsi kalliinajanlisäystä.

Sosiaalilautakunnan sihteerille, arkkitehti A. Toivoselle myönnettiin ⁹⁾ virkavapautta kolmen kuukauden ajaksi, lokakuun 13 p:stä lukien, ja määrättiin arkkitehti A. Ekman tänä aikana hoitamaan mainittua virkaa siihen liittyvästä palkasta säädettyine kalliinajanlisäyksineen.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajalle, agronomi O. Granlundille myönnettiin ¹⁰⁾ osittaista virkavapautta, enintään 4 tuntia päivässä, helmikuun loppuun asti 1921 jotta hän voisi suorittaa loppuun hänelle uskotun tehtävän johtaa elintarvetoimikunnan liiketoimintaa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 31. 8. 39 §. — ²⁾ S:n 28. 9. 31 §. — ³⁾ S:n 28. 9. 32 §. — ⁴⁾ S:n 10. 11. 19 §. — ⁵⁾ S:n 15. 6. 69 §. — ⁶⁾ S:n 21. 4. 29 §. — ⁷⁾ S:n 14. 9. 26 §. — ⁸⁾ S:n 27. 1. 23 §. — ⁹⁾ S:n 13. 10. 25 §. — ¹⁰⁾ S:n 24. 11. 32 §.

Kaupungin lämpötekniikolle, insinööri O. W. Fagerholmille myönnettiin ¹⁾ jatkuva virkavapautta kolmen kuukauden ajaksi, syyskuun 1 p:stä lukien, miltä ajalta insinööri Fagerholmille tuleva palkka pidätettäisiin hänen sijaisensa palkkaamiseen. Kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi annettiin sopivan henkilön kanssa tehdä sopimus lämpötekniikon tehtävain hoidosta insinööri Fagerholmin loman aikana.

Lupa kunnallisille viranpitäjille asua kaupungin ulkopuolella. Kaupunginvaltuusto oikeutti seuraavat kunnalliset viranpitäjät asumaan ulkopuolella kaupunkia:

verotusvalmistelukunnassa: kanslia-apulaiset I. Wileniuksen ja A. Forsströmin ²⁾;

tyttöjen ammattikoulussa: työainevaraston hoitajattaren R. Markelinin ³⁾; ruotsinkielisissä kansakouluissa: tarkastajan, filosofiantohtori K. A. Laurentin ²⁾, kansakoulunopettajatar L. Wecksellin ³⁾ sekä kansakoulunopettaja J. Rundtin ⁴⁾;

kaasulaitoksessa: varastonhoitaja R. Svartströmin ⁵⁾.

Yleisen rakennus-, asunto- ja väenlaskun toimittaminen. Sen johdosta että kymmenen vuotta oli kulunut siitä, kuin yleinen rakennus- ja asunto- sekä väenlasku maamme suurimmissa kaupungeissa toimitettiin, oli tilastollinen päätoimisto tehnyt ehdotuksen uuden semmoisen laskun toimittamisesta vuonna 1920 pääasiassa aikaisemman ohjelman mukaan. Helsingin kaupunkiin nähden oli päätoimisto ehdottanut, että lasku käsittäisi kaupungin ynnä sitä ympäröivät esi- ja huvilakaupungit, ja on maistraatilta tiedustellut, suostuisiko kaupunki avustamaan yrityksen toteuttamista. Laskun kustannukset suoritettaisiin päätoimiston ehdotuksen mukaan siten, että kaupunki ottaisi huolekseen järjestää ja kustantaa itse laskun s. o. lähinnä laskun toimittajain ja kansliahenkilökunnan palkkaamisen sekä kansliahuoneistojen hankkimisen ja kaikkien kansliamenojen suorittamisen, kuitenkin niin, että valtio korvaisi puolet palkkamenoista. Lomakkeiden, johtosäntöjen y. m. painatus sekä aineiston järjestäminen ja tulosten julkaiseminen sitävastoin kustannettaisiin valtion varoilla.

Asia lähetettiin kaupunginvaltuustolle, joka päätti ⁶⁾:

1) Helsingissä 1920 vuoden lopulla toimitettavaksi kiinteistö-, rakennus-, asunto- ja väenlaskun tilastollisen päätoimiston määrättävänä päivänä;

2) laskua valmistelevaan asettaa komitean, jossa on kaupungin kunnallispormestari puheenjohtajana ja muutoin viisi kaupunginvaltuuston vastedes valitsemaa jäsentä ja jonka tehtävänä on

Grankullan kauppalan, Espoon, Huopalahden, Helsingin pitäjän, Oulunkylän ja Brändön kunnanvaltuustoille esittää, että ne kukin valitsevat yhden jäsenen komiteaan ja

siten lisättynä laatia sekä kaupunginvaltuustolle ja asianomaisille kunnanvaltuustoille lähettää ehdotus edellä mainitun laskun toimittamiseksi Helsingin kaupungissa ja sitä ympäröivissä huvilayhdyskunnissa ynnä kustannusarvio ja ehdotus kustannusten jakamiseksi eri kuntien kesken; sekä

3) antaa tilastokonttorin tehtäväksi yhteistoimin tilastollisen päätoimiston kanssa laatia laskussa käytettävät lomakkeet;

minkä ohessa kaupunginvaltuusto varasi kaupungille oikeuden tilastokonttorillaan järjestelyttää laskussa kootun aineiston kokonaisuudessaan tai

¹⁾ Valt. pöytäk. 28. 9. 16 §. — ²⁾ S:n 6. 4. 38 §. — ³⁾ S:n 27. 10. 41 §. — ⁴⁾ S:n 8. 12. 27 §. — ⁵⁾ S:n 18. 2. 18 §. — ⁶⁾ S:n 1. 6. 5 §.

osittain, ollen konttorin tästä lähemmin sovittava tilastollisen päätoimiston kanssa.

Yllämainitun komitean jäseniksi valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto aktuaari O. Groundstroemin, toimittaja L. Erosen, filosofianmaisteri O. Autereen, herra F. Heinosen ja neiti B. Tabellen.

Laatimassaan ehdotuksessa väenlaskun alustaviksi toimenpiteiksi ehdotti komitea sittemmin, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

antaa päätetyn väen- ja asuntolaskun kaksitoista jäsenen keskuskomitean toimeksi, johon komiteaan Helsingin kaupunginvaltuusto valitsisi kuusi jäsentä sekä Grankullan kauppalan, Espoon, Huopalahden, Helsingin, Oulunkylän ja Brändön kunnan- tai yhdyskunnan valtuutetut kukin yhden jäsenen. Puheenjohtajana toimisi Uudenmaan läänin maaherra tai hänen määräämänsä henkilö;

valita tähän komiteaan kuusi jäsentä sekä ilmoittaa vaalista maaherralle; laskusta johtuvat kustannukset, jotka arvioitiin 278,500 markaksi, jaettavaksi laskuun osallisten kuntain alueilla olevan henkikirjoitetun väkiluvun mukaan; samoin kuin

kaupungin osalle tulevain, edellä mainittujen kustannusten suoritukseen osoittaa tilityksen ehdolla 146,810 markkaa sekä toistaiseksi ja kunnes edellä mainitut maalaiskunnat ja yhdyskunnat ovat ilmoittaneet suostuvansa suorittamaan kustannusosuutensa ja tilastollinen päätoimisto on maksanut osansa, sen lisäksi osottaa 131,690 markan etuannin, joka määrä asianomaisten on aikanaan maksettava kaupunginkassaan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi komitean ehdotuksen siten muutettuna, ettei kaupunki suorittaisi sellaisia väenlaskusta aiheutuneita kustannuksia, jotka lankesivat naapurikuntain osalle. Keskuskomitean jäseniksi valitsi valtuusto aktuaari O. Groundstroemin, toimittaja L. Erosen, filosofianmaisteri O. Autereen, herra F. Heinosen, neiti B. Tabellen ja filosofianmaisteri Y. Heikelin.

Kunnallisverojen kannanta. Rahatoimikamarin esityksestä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto, että 1918 vuoden kunnallisverojen kannanta toimitettiin kahdessa erässä, toinen maaliskuussa ja toinen toukokuussa.

1919 vuoden kunnallisveroihin nähden päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, että ne kannettaisiin kolmessa erässä, ensimmäinen marraskuussa ja jälkimmäisistä toinen tammikuussa ja toinen maaliskuussa vuonna 1921.

Muistutuksia revisionikonttoria vastaan. Rahatoimikamari oli kaupunginvaltuustolle tehnyt valituksen niistä vaikeuksista, joita yhteistyö revisionikonttorin kanssa aiheutti, koska konttori kamarin mielestä ei täyttänyt niitä velvollisuuksia, jotka revisionikonttorin johtosäännön 11 §:n mukaisesti sille kuului. Vastamainitun säännöksen nojalla oli rahatoimikamari revisionikonttorille lähettänyt erinäisiä asioita, mutta oli konttori antamissaan lausunnoissa osaksi ei ensinkään, osaksi ainoastaan niukasti kosketellut itse asiaa, vaan sen sijaan seikkaperäisesti käsitellyt asiasta syrjässä olevia kysymyksiä, käyttäen vähemmän arvokasta kirjoitustapaa.

Antamassaan vastineessa esitti revisionikonttori, ettei se tietysti milloinkaan ole tahtonut välttää yhteistyötä rahatoimikamarin kanssa revisionin työtehtäviin kuuluvissa kysymyksissä. Kuitenkin oli kamari useita kertoja vaatinut revisionikonttorilta lausuntoja puhtaasti hallintoluontoisista asioista, täten nähtävästi pitäen konttoria valmistelevana hallintoelimenä, jonka

¹⁾ Valt. pöytäk 15. 6. 17 §. — ²⁾ S:n 11. 2. 24 §. — ³⁾ S:n 31. 8. 35 §.

tähden konttori vihdoin oli katsonut tarpeelliseksi lähemmin osoittaa, mitkä erikoistehtävät sillä oli kunnassa, jotka tehtävät eivät voineet eivätkä saaneet käydä yhteen suoranaisten hallintotoiden kanssa.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto lausua, että revisionikonttori oli eräissä kohdin esittänyt päteviä syitä käsitykseensä konttorin johtosäännön tarkoituksesta, samalla kuin valtuusto kuitenkin katsoi tarpeelliseksi revisionikonttorille huomauttaa auliimman yhteistoiminnan tärkeydestä kaupungin keskeisen taloushallinnon kanssa.

Vaatekappaleiden ja ruuan jakelu varattomille koululapsille. Esiteltäessä kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitystä siitä, että kansakoulunopettajat vapautettaisiin velvollisuudesta jaella vaatekappaleita ja ruokaa mainittujen koulujen varattomille oppilaille, ei kaupunginvaltuusto katsonut ²⁾ esityksen aiheuttavan toimenpidettä.

Sosiaalihallituksen hintatilaston täydentäminen. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli sosiaalihallitukselle tehnyt esityksen että hintatilaston laadinnassa käytettyä elintarveluetteloä täydennettäisiin erällä siitä puuttuvilla, yleisesti käytetyillä ravintoaineilla sekä tiedoilla vuokrista ynnä tyypillisten vaatekappalten ja erinäisten muiden tärkeiden tarvikkeiden hinnoista, samoin kuin että julkaistut tiedot tähänastista nopeammin saatettaisiin yleisön tiedoksi ³⁾ ilmoitti sosiaalihallituksen tilasto-osasto hallituksen aikovan 1920 vuoden alusta uudistaa hintatilaston valtuuston toivomaan suuntaan, sekä että kirjapainoalalla nyttemmin vakiintuneet olot tekevät mainittujen tietojen säännöllisemmän ja nopeamman julkaisemisen mahdolliseksi.

Ilmoitus merkittiin ⁴⁾ tiedoksi.

Raittiyslautakunnan jäsenten ja raittiussalvojoin virkamerkit. Esiteltäessä raittiyslautakunnan esitystä, joka koski lautakunnan ehdotuksen hyväksymistä lautakunnan jäsenten ja raittiussalvojoin virkamerkiksi, hyväksyi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto ehdotuksen siten muutettuna, että merkkeihin oli pantava sekä suomen- että ruotsinkielinen kirjoitus, ja valtuutti lautakunnan heti ryhtymään toimenpiteisiin näiden merkkien hankkimiseksi.

Evätyl ehdotus kunnallisen tiilitehtaan perustamisesta. Rakennusmestari E. Winnarin esityksen kunnallisen tiilitehtaan perustamisesta ei kaupunginvaltuusto katsonut ⁶⁾ aiheuttavan toimenpidettä valtuuston puolelta.

Suomenkielen käyttäminen raitioteillä. Kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö johtokunnalle lausua toivomuksen, että yleisöä raitioteillä palveltaessa suomenkielelle varattaisiin sille tuleva asema.

Pitäjänmäen ja Espoon kirkon välisen yleisen maantien uudestirakentaminen. Sittenkun Espoon työttömyyskomitea kaupunginvaltuustolle oli tehnyt esityksen siitä, että Helsingin kaupunki ottaisi osaa Pitäjänmäen ja Espoon kirkon välisen yleisen maantien uudestirakentamiskustannuksiin, ei kaupunginvaltuusto, siihen nähden, että tientekovelvollisuus lokakuun 11 p:nä 1918 annetun lain mukaisesti tulisi siirtymään valtiolle, katsonut ⁸⁾ olevan syytä myöntyä työttömyyskomitean ylläkerrottuun esitykseen.

N. s. Resvoin rauhankappelin poistaminen. Valtioneuvosto oli määrännyt n. s. Resvoin rauhankappelin purettavaksi ja kuljetettavaksi kreikkalais-katolisen sotaväen hautausmaalle toistaiseksi säilytettäväksi siellä. Kun kappeli, joka sijaitsi erittäin huomattavalla paikalla keskikaupungilla, oli sangen rumentava, ja kappelin poistaminen kaupungin kannalta katsoen muutoinkin

¹⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 21 §. — ²⁾ S:n 6. 4. 31 §. — ³⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 193. —

⁴⁾ Valt. pöytäk. 11. 2. 31 §. — ⁵⁾ S:n 24. 11. 35 §. — ⁶⁾ S:n 11. 2. 46 §. — ⁷⁾ S:n 11. 2. 1 §. —

⁸⁾ S:n 21. 4. 37 §.

oli toivottava, oli sisäasiainministeriö kehoittanut maaherraa ensi tilassa antamaan selvityksen siitä, suostuiko ja millä määrällä Helsingin kaupunki ottamaan osaa kappelin muuttokustannuksiin, jotka laskelman mukaan nousivat 123,000 markkaan. Maaherran kehoitettua maistraattia kaupunginvaltuustolta hankkimaan puheenalaisen selvittelyn, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto ilmoittaa, että valtuusto oli päättänyt velvoittaa kaupungin valtiolle maksamaan takaisin ne 15,000 markkaa, mitkä kaupunki oli saanut rauhankappelin tontin pakkolunastushintana, kuitenkin vasta sitten kun pakkoluovutetun maan omistusoikeus²⁾ oli palautunut kaupungille.

Asian saatua tällaisen ratkaisun ei valtuutetu³⁾ von Wendtin tekemä esitysehdotus²⁾ toimenpiteisiin ryhtymisestä yllämainitun kappelin poistamiseksi aiheuttanut enempää toimenpidettä valtuuston puolelta.

Ukkasakon määrääminen maihin astumisesta Ruumiskarin loistopaikalle. Koska usein oli sattunut, että asiaan kuulumattomia henkilöjä oli tullut Hietalahden sataman edustalla sijaitsevalle Ruumiskarin saarelle ja tehnyt vahinkoa sinne sijoitetulle johtoloi⁴⁾stolle, oli merenkulkuhallitus esittänyt, että asiattomia sakon uhalla kiellettäisiin menemästä saarelle. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään muistuttamista esityksen hyväksymistä vastaan.

Ukkokoti-yhdistyksen ilmoitus toimintansa supistamisesta. Helsingin Ukkokoti-yhdistys oli ilmoittanut, että sen oli täytynyt Ukkokodin hoidokkien elatuskustannusten kohoamisen johdosta mikäli mahdollista rajoittaa toimintaansa. Laitoksen voimassapitoon tarpeellisten varain puutteessa oli yhdistyksen ollut pakko vuokrata joutilaiksi tulleet huvilan huoneet laitoksen viimeaikaiselle johtajalle käytettäväksi täysihoitolana, mutta velvoittamalla hänet maksutta elättämään nykyiset hoidokit ja, sikäli kun näitä poistui, maksamaan korotettua vuokraa. Näin saadut tulot tul⁵⁾taisiin käyttämään yhdistyksen rahastojen kartuttamiseen, kunnes ne nousivat siihen määrään, että koroilla voitaisiin kustantaa uusien hoidokkien elatus. Yhdistys lausui toivomuksen, ettei edellä kerrottu toimenpide aiheuttaisi muuttamaan kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemää päätöstä, että yhdistys sai nostaa Ukkokodille lahjoitettujen rahatoimikamarin hoitamain rahastojen korot. Yhdistyksen ilmoitus ei aiheuttanut ⁴⁾ toimenpidettä.

Kutsu ottamaan osaa rautatiekokoukseen. Huomauttaen, että kysymys rautatien rakennuttamisesta Länsi-Suomesta Helsinkiin oli käynyt polttavaksi, ilmoitti Huittisten kunnanvaltuutettujen rautatiekomitea, että heinäkuun 26 p:nä tulisi Huittisten kunnantalolla pidettäväksi asiasta kokous sekä pyysi Helsingin kaupunkiakin valitsemaan edustajia kokoukseen. Rahatoimikamarin ilmoitettua määränneensä kaupungininsinöörin kokouksessa edustamaan kaupunkia, ei mainittu kutsu aiheuttanut ⁵⁾ enempää toimenpidettä.

Amerikasta saapuvain suomalaisten vastaanotto. Amerikasta saapuvia suomalaisia vastaanottamaan asetetun toimikunnan tekemän anomuksen määrärahan myöntämisestä vastaanoton järjestämisestä johtuviin kustannuksiin epäsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto.

Kysymys työn tarjoamisesta inkeriläisille pakolaisille. »Pohjois-Inkerin hoitokunnan» tiedustelun johdosta, oliko mahdollista Helsingin kaupungin töihin ottaa pakolaisia Inkerinmaalta ilmoitti ⁷⁾ kaupunginvaltuusto, että

¹⁾ Valt. pöytäk. 31. 3. 6 §. — ²⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 196. — ³⁾ Valt. pöytäk. 10. 11. 4 §.

⁴⁾ S:n 8. 12. 26 §. — ⁵⁾ S:n 31. 8. 57 §. — ⁶⁾ S:n 15. 6. 65 §. — ⁷⁾ S:n 31. 8. 58 §.

kaupungin yleisten töiden hallituksen nykyinen työvoima oli riittävä kaupungin menosääntöön merkittyjen töiden suorittamiseen, lukuunottamatta pienehköä määrää kadunlaskijoita, mihinkä nähden ja kun lienee vaikeata tänne lähettää mainittuja ammattityöntekijöitä, kaupunki nykyään ei voinut tarjota työtä puheenalaisille pakolaisille.

Viidennentoista apteekin toimialueen rajat. Apteekkari Y. V. Jalander, jonka senaatti oli oikeuttanut perustamaan viidennentoista apteekin johonkin paikkaan Pikku Robertinkadun varrelle Kasarmin-, Korkeavuoren-, Ulriikaporin-, Kasarminkadun ja Etel. Makasiinikadun välille, mainitsi että apteekin paikan valinta tämän alueen sisällä oli kohdannut erinäisiä vaikeuksia. Alue itsestään oli sopimaton, eikä sen piirissä ollut liikekeskustaa. Tämä haitta olisi poistettavissa ulottamalla alue pitkin Pikku Robertinkatua Kolmikulmalle sekä pitkin Pohj. Makasiinikatua ja Länsirantaa Etel. Esplanadikadulle. Jos tätä järjestelyä pidettäisiin nykyiselle apteekkioikeuden haltijalle liian edullisena, voisi hakijan ehdottaman alueen jakaa kahteen osaan. Viidennentoista apteekin haltijana anoi hakija, että siihen katsomatta, hyväksyttiinkö edellä tehty ehdotus, nykyinen alue ulotettaisiin Kolmikulmaan asti. Terveystenhoitolautakunta huomautti, ettei ollut syytä muuttaa puheenalaisten alojen rajoja siksi, että uudelle apteekille oli varattu huoneisto Rata- ja Korkeavuorenkadun kulmauksessa. Puheenalaisen apteekin sijoittamisessa oli tietenkin etusijassa kaupungin asukasten tarve otettava huomioon, jonka tähden apteekkia ei ollut sopiva sijoittaa Kolmikulmalle, jota vastoin apteekki oli sangen tarpeen nyt vahvistetulla alueella, koska siitä oli verrattain pitkä matka lähimpään apteekkiin. Lautakunta ehdotti sentähden, että esitys jätettäisiin huomioon ottamatta, minkä ehdotuksen kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾.

Perheenäitien komitea. Käsiteltäessä kysymystä asunnonpuutteen poistamisesta ²⁾ päätti kaupunginvaltuusto kehoittaa sosialilautakuntaa asettamaan seitsenjäsenisen komitean, johon kuuluisi eri nais- ja työläisjärjestöjen valitsemia perheenäitejä kaikista yhteiskuntaluokista, jonka komitean tuli syksyllä antaa mietintö siitä, mitä keittiö- ja taloudenhoitokannalta suotavia käytännöllisiä laitteita olisi järjesteltävä osin kunnan omiin, osin sen avustamiin rakennusyrityksiin.

Lausunto Boxbackan huvilayhdyskunnan rakennus- ja palojärjestyksestä. Helsingin pitäjän kunnanvaltuutettujen tekemän, Boxbackan huvilayhdyskunnan rakennus- ja palojärjestyksen vahvistamista tarkoittavan hakemuksen johdosta oli maaherra pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta.

Rahatoimikamarin, kaupungin yleisten töiden hallituksen ja palotoimikunnan annettua valtuustolle lausunnon asiasta mainitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto, että puheenalaista rakennus- ja palojärjestysehdotusta haittasivat useat puutteet, minkätähden se oli perin pohjin laadittava uudestaan sekä sana »palojärjestys» ehdotuksesta poistettava ja erityinen palojärjestysehdotus laadittava. Asiakirjain oheista rakennuskaavaa vastaan huomautti valtuusto, ettei kaupunki missään tapauksessa voinut niitä hyväksyä, koska kaupungin etu vaati, että sen vierelle syntyvät yhdyskunnat rakennettiin niin, ettei siitä koitunut haittaa kaupungin omalle kehitykselle. Rakennuskaavassa oli niin suuria virheitä, ettei pelkkä korjailu riittänyt, vaan oli kokonaan uusi kaava laadittava, joka työ, koska kaupunki omisti suurimman osan Boxbackan maista olisi uskottava rakennuskonttorin asemakaava-osastolle. Kau-

¹⁾ Valt. pöytäk. 6. 4. 3 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 31. — ³⁾ Valt. pöytäk. 19. 5. 11 §.

punginvaltuusto katsoi itsensä näin ollen pakoitetuksi vastustamaan sekä esillä olevan Boxbackan yhdyskunnan rakennus- ja palojärjestysehdotuksen että rakennuskaavankin hyväksymistä ja esitti, että rakennusjärjestyksen ehdotus tarkastettaisiin asiakirjoissa lähemmin mainituilta kohdin ja että laadittaisiin erikoinen palojärjestysehdotus, sekä anoi Helsingin pitäjän kunnanvaltuutettujen velvoittamista laadittamaan Boxbackan huvilayhdyskunnalle uuden rakennuskaavan. Samalla ilmoitti kaupunginvaltuusto, että tämä työ olisi suoritettava Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolla niin että rakennuskaava tulisi asianmukaisesti laadituksi kaupungin kustannuksella.

Uusi taajaväkinen yhdyskunta. Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut olivat maaherralle tehneet esityksen sen suuntaisiksi toimenpiteiksi, että mainittuun kuntaan kuuluvat Degerön kylä, Turholman verotalo ja Villingin allodisaateri julistettaisiin taajaväkiseksi yhdyskunnaksi, missä tarkoituksessa tämän yhdyskunnan rajat vahvistettaisiin hakemuskirjojen oheiseen karttaluonnokseen merkityllä tavalla, sekä anoneet asianomaista suostumusta saada tarpeen vaatiessa yhdyskunnalle laadittua järjestyssäännön, sekä rakennus-, palo-, terveydenhoito- ja satamajärjestykset. Edellyttäen, että valtuustolle varattaisiin tilaisuus lausua mielipiteensä mainittujen sääntöjen ehdotuksista, ilmoitti¹⁾ valtuusto, ettei sillä ollut mitään muistuttamista ylläolevan esityksen hyväksymistä vastaan.

Lausunto Hagan huvilayhdyskunnan muodostamisesta kauppalaksi. Sittenkun Hagan huvilayhdyskunnan valtuutetut Suomen senaatille jättämässään esityksessä olivat anoneet, että mainittu huvilayhdyskunta erotettaisiin Helsingin pitäjästä ja muodostettaisiin Haga nimiseksi kauppalaksi, oli sisäasiainministeriö kehoittanut Uudenmaan läänin maaherraa lähettämään Helsingin kaupunginvaltuuston asiasta antaman lausunnon, jota laadittaessa eritoten oli kiinnitettävä huomiota siihen, mitä Munkkiniemen yhdyskuntakokous suunnitellun kauppalaan alueen laajuudesta oli esittänyt.

Täyttäen mainitun määräyksen mainitsi²⁾ kaupunginvaltuusto, että asian olivat valmistelleet kaupungin yleisten töiden hallitus ja rahatoimikamari. Mainitun hallituksen antamassa lausunnossa esitettiin, että olisi epäasianmukaista ja kaikin puolin sopimatonta, että Hagan kauppalaan luettaisiin osin Helsingin kaupungille kuuluvia, osin sen tilusten piirissä sijaitsevia alueita. Kauppalaan alue olisi sentähden määrättävä Hagan yhdyskuntavaltuutettujen ehdotuksen mukaiseksi, jota vastoin Munkkiniemen yhdyskuntakokouksen kauppalaan ehdottamat Pikku Huopalahden kylän osat mukavammin olisi liitettävä Helsingin kaupunkiin, viimeistään Hagan yhdyskunnan kauppalaksi muodostamisen yhteydessä.

Omasta puolestaan esitti kaupunginvaltuusto, että sen jälkeen kuin Hagan yhdyskuntavaltuutetut olivat tehneet esityksensä hallitukselle, oli Huopalahden (Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskunnat sekä Pikkuhuopalahden ja Drumsön kylät käsittävä) seurakunta muodostettu eri kunnaksi. Tämän erottamisen johdosta oli Hagan kauppalakysymys joutunut jonkin verran muuttuneeseen vaiheeseen. Niinpä ei kauppala tultaisi murtamaan erilleen Helsingin, vaan uudesta Huopalahden kunnasta. Hagan ja Huopalahden välisen sopimuksenselvityksestä ei kuitenkaan ollut minkäänlaisia tietoja, eivätkä viimeksi mainitun kunnan äänioikeutetut asukkaat liene saaneet tilaisuutta valvoa etujaan; selvitystä ei myöskään ollut oleimassa jäljelle

¹⁾ Valt. pöytäk. 11. 2. 11 §. — ²⁾ S:n 19. 5. 5 §.

jäävän, verraten vähäpätöisen kunnanosan elinvoimaisuudesta ja kehitysmahdollisuuksista.

Kaupungin etu tietenkin vaatii, että sen ympäristön olot järjestettäisiin parhaalla tavalla, että yhteiskunnallista toimintaa edistettäisiin ja kehitettäisiin sekä olemassa olevat epäkohdat poistettaisiin. Täytyi jäädä kaikinpuolisen harkinnan varaan, oliko tämä päämäärä saavutettavissa kehittämällä paikallista itsehallintoa korkeampiin muotoihin vai vaatikko yleinen etu ehdottomasti yhdistämään puheenalaisia hallintoalueita. Hagan kauppalakysymystä täytyi sentähden, samoin kuin muitakin samanlaatuisia Helsingin kaupungin ympäristössä syntyneitä aloitteita, harkita pitämällä taustana liittämiskysymystä koko laajuudessaan. Täytyi edellyttää, että tämä asian puoli, jota kauppalakysymyksen valmistelussa oli puutteellisesti valaistu, lähitulevaisuudessa otettiin kaikin puolin selvitettäväksi vahvistettaessa kaupungin liittämispolitiikan suuntaviivoja.

Vaikka siis nykyään lopullisen lausunnon antaminen voi jossain määrin epäilyttää, oli kaupunginvaltuusto kuitenkin katsonut voivansa puoltaa hakemusta, kuitenkin sillä edellytyksellä, että Huopalahden seurakunnalle suotiin tilaisuus lausua mielipiteensä; ja olisi vastaisen kauppalan rajat valtuuston mielestä vahvistettava Hagan yhdyskuntavaltuutettujen ehdotuksen mukaisesti. Sitä vastoin katsoi valtuusto olevansa paikoitettu vastustamaan kauppala-alueen laajentamista Munkkiniemen yhdyskunnan yksityisen kuntakokouksen tekemän ehdotuksen mukaisesti.

Lausunto Malmbyn ja Staffansbyn kyläin muodostamisesta kauppalaksi. Sittenkun Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut senaattiin lähettämässään esityksessä olivat anoneet, että sanotun pitäjän Malmbyn ja Staffansbyn kylät vaihtoehtoisesti Malm taikka Malm—Staffansby nimisenä kauppalana kunnallisessa suhteessa erotettaisiin Helsingin pitäjästä itsenäiseksi kauppalakunnaksi, oli maaherranvirasto pyytännyt kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta. Antamassaan lausunnossa mainitsi ¹⁾ valtuusto ensinnäkin, että asian olivat valmistelleet kaupungin yleisten töiden hallitus ja rahatoimikamari. Antamassaan lausunnossa oli sanottu hallitus esittänyt, ettei se voinut puoltaa uudelle kauppalalle ehdotettuja rajoja. Ehdotuksen mukaan käsittäisi Malmin—Staffansbyn kauppala myöskin kaikki Helsingin kaupungin Malmin kylässä omistamat maatilat, jota täytyi joka suhteessa pitää sopimattomana. Näytti ilmeiseltä, että mainitut tilat oli enemmän tai myöhemmin liitettävät kaupunkiin, minkätähden olisi epäasianmukaista nyt ehkä lyhyeksi ajaksi liittää ne ehdotettuun kauppalakuntaan. Oli sitä vähemmän syytä puoltaa ehdotettuja kauppalan rajoja, kun Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut olivat tammikuun 20 p:nä 1919 kaupunginvaltuustolle ehdottaneet Malmbyn ja Staffansbyn väliset rajat järjesteltäviksi niin, että mainitut kylät muodostaisivat kaksi yhdyskuntaa, joista toinen, Boxbackan yhdyskunta, käsittäisi Malmbyn kylässä sijaitsevat Helsingin kaupungin maatilat, ja toinen, Staffansbyn—Malmbyn yhdyskunta, muut saman kylän tilukset sekä Staffansbyn. Näitä kunnanvaltuutettujen ehdottamia Malmbyn ja Staffansbyn rajajärjestelyn perusteita voitiin hallituksen mielestä soveltaa myöskin uuden kauppalan alueen rajoja määrättäessä. Periaatteessa kannattaen Malmbyn ja Staffansbyn erottamista kauppalaksi puolsi hallitus hyväksyttäväksi ehdotustaan sen etelärajaksi.

Helsingin kihlakunnan kruununvoudin lausuntoon viitaten rahatoimi-

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 5. 4 §.

kamari ehdotti, että kysymys ehdotetun kauppalan muodostamisesta saisi raueta, mutta että, jos ehdotus asianomaisessa paikassa tulisi hyväksytyksi, kauppalan eteläraja määrättäisiin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen mukaisesti.

Kaupunginvaltuuston mielestä oli kysymys Malmin- ja Staffansbyn kylien erottamisesta itsenäiseksi kauppala-alueeksi toistaiseksi aivan selvittämättömissä tilassa. Alotteen erilleen murtamiseen oli tehnyt toinen asianosainen, maalaiskunta, jota vastoin toiselle asianosaiselle, vastaisen kunnan ääni-oikeutetuille asukkaille, ei ollut suotu tilaisuutta lausua mielipidettensä. Vähintäkään selvitystä ei ollut olemassa emäkunnan ja siitä erotettavaksi ehdotetun yhdyskunnan taloudellisista väleistä, ei myöskään erilleen murtamisen ehdoista eikä edellytyksistä, vastaisen kunnan taloudellisesta kannattavuudesta, sen mahdollisuuksista ratkaista maa- ja järjestelykysymykset eikä sen hallintojärjestysmuodon perusteista. Näytti olevan aivan mahdollista, että valtioneuvosto määräisi kauppalan erilleen murrettavaksi, ennenkuin hallituksen toimesta tähän kuuluvat olot oli alustavasti tutkittu.

Staffansbyn—Malmbyn asutus oli kieltämättä tyypillinen esikaupunki-muodostuma siihen liittyvine yhteiskunnallisine epäkohtineen, jotka vaativat valtiovallan puuttumista asiaan. Rakennustoiminta vaati järjestelyä ja terveydelliset olot tarkempaa silmälläpitoa, poliisi- ja palolaitos täytyi asettaa tehokkaammalle kannalle j. n. e. Näiden asutuskeskusten ja emäkunnan etujen vastakohtaisuus oli käynyt niin ilmeiseksi, että yhteisen kunnallishallinnon pysyttäminen näille kaupungin tapaisille yhdyskunnille ajan pitkään oli suorastaan vahingollinen kehitykselle. Ja olevien olojen parannusta ei täällä enempää kuin monella muullakaan samanlaatuisissa oloissa olevalla paikkakunnalla oltu voitu saada aikaan n. s. taajaväkisistä yhdyskunnista vuonna 1898 annetun lainsäädännön avulla.

Sitä vastoin tarjosi kauppalatyyppi kieltämättä eräitä mahdollisuuksia puheenalaisten olojen järjestämiseen yksinkertaisella, tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ylenmäärin rasittamatta yhdyskunnan voimia ja varoja. Pääkaupungin läheisyyden ja sen seikan että alue vastedes ehkä liitettäisiin pääkaupunkiin ei tässä tullut sinänsä olla esteenä, sillä täytyi pitää kaupungin edun mukaisena, että sen ympäristöjen olot järjestettiin parhaalla mahdollisella tavalla sekä että yhteiskunnallista toimintaa edistettiin ja virkistettiin. Kun oli aika liittää yhdyskunta kaupunkiin voi sen toimeenpanna yhtä hyvin liittämällä siihen kauppala kuin jonkin maalaiskunnan osa.

Mutta vaikka kauppalan muodostaminen toimitetun seikkaperäisen tutkimuksen pohjalla osottautuisikin mahdolliseksi toimeenpanna, oli tarkoin harkittava, oliko tämä keino sopivin parannuksen aikaansaamiseksi oleviin oloihin. Kysymystä oli harkittava pitäen silmällä pääkaupunkiin liittämiskysymystä koko laajuudessaan, eikä ollut mahdotonta, että kaupunkiin liittäminen oli osoittautuva ainoaksi tehokkaaksi keinoksi parannuksen aikaansaamiseksi oleviin oloihin.

Joka tapauksessa katsoi kaupunginvaltuusto olevansa pakoitettu jyrkästi vastustamaan Malminkylässä sijaitsevain kaupungin tilojen yhdistämistä vastaiseen kauppalakuntaan. Nämä maat täytyi kohdakkoin yhdistää Helsinkiin, eikä kaupungin liene mahdotonta väliaikana järjestää tämän alueen oloja tyydyttävällä tavalla, esimerkiksi käyttämällä 1898 vuoden asetuksen osoittamia keinoja. Jos Staffansbyn—Malmbyn yhdyskunnalle myönnettäisiin kauppaloikeudet, olisi sentähden puheenalaiset tilusalueet siitä erotettava ja kauppalan eteläraja vedettävä kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdot-

taman, Boxbackan ja Staffansbyn—Malmbyn yhdyskuntain välisen rajanjärjestelyn mukaisesti.

Edellä esitetyn nojalla lausui kaupunginvaltuusto, ettei valtuusto voinut puoltaa Staffansbyn—Malmbyn asutuskeskuksien murtamista erilleen itsenäiseksi kauppalakunnaksi sekä että valtuusto, jos semmoinen kunnallinen uudestimuodostuma vastedes toimitettavan alustavan tutkimuksen perusteella havaitaan sopivaksi ja yleisen edun vaatimaksi, joka tapauksessa vastusti kauppalan alueen laajentamista edemmäksi kuin edellä mainittuun kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottamaan eteläiseen rajaviivaan asti.

Lausunto Staffansbyn—Malmbyn ja Boxbackan yhdyskuntain rajain järjestämisestä. Sittenkun Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut olivat päättäneet pyytää Helsingin kaupunginvaltuuston lausuntoa Malmbyn—Staffansbyn ja Boxbackan taajaväkisten yhdyskuntain rajain järjestämistä koskevasta kysymyksestä, oli asia lähetetty kaupungin yleisten töiden hallitukseen, joka oli antanut komitean toimeksi, johon komiteaan kuului kaupunginasemakaava-arkkitehti sekä Helsingin pitäjän valitsemia edustajia, tarkemmin valmistella kysymystä. Asiakirjojen oheiseen karttaan oli mainittu komitea merkityttänyt kaupungin Malmbyn kylässä omistamat tilusalueet sekä uusien Boxbackan ja Staffansbyn—Malmbyn yhdyskuntain välisen rajan, semmoisena jommoiseksi komitea oli sen ajatellut. Ehdotettu raja olisi ainoastaan osittain sama kuin Malmbyn ja Staffansbyn nykyinen väliraja, sillä miltei kaikki kaupungille kuulumatottomat Malmbyn alueet, niiden joukossa Filpuksen ja Starenin tilat, oli luettu uuteen Staffansbyn—Malmbyn yhdyskuntaan, jota vastoin kaikki kaupungin omistama maa, nimittäin Boxbackan, Strömin, Brusan, Pehrin, Hagan ja Kaarlen tilat, kuulusivat Boxbackan yhdyskuntaan, johon myös oli luettu kaikki Boxbackan tilasta aikaisemmin erotetut, yksityisten hallussa olevat palstat. Edelleen on Boxbackan yhdyskuntaan luettu Hagan ja Pehrin tilojen kahden palstan välillä sijaitseva Starenin tilaan kuuluva lohko. Valiokunta puolsi Malmbyn—Staffansbyn ja Boxbackan yhdyskuntain rajain järjestämistä laaditun ehdotuksen mukaisesti. Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rahatoimikamari yhtyivät tähän ehdotukseen.

Omasta puolestaan kaupunginvaltuusto ei havainnut olevan syytä muistutukseen yllämainitun komitean laatimaa järjestämisehdotusta vastaan, jonka tähden valtuusto päätti ¹⁾ kannattaa sitä.

Oulunkylän yhdyskunnan rajat. Sittenkun Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut olivat vuonna 1905 Uudenmaan läänin kuvernöörille jättämässään esityksessä, viitaten taajaväkisistä yhdyskunnista kesäkuun 15 p:nä 1898 annetun asetuksen 6 §:n säännökseen, anoneet vahvistusta anomuksen oheiselle Oulunkylän yhdyskunnan asemapiirustukselle, oli maaherranvirasto pyytänyt Helsingin kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta.

Antamassaan lausunnossa mainitsi ²⁾ kaupunginvaltuusto, että Helsingin kunnanvaltuutettujen esitys tarkoitti Oulunkylän huvilayhdyskunnan alueen rajain määräämistä, jota aluetta ei aikaisemmin ollut määrätty, vaikka täytyi katsoa asian olevan sen luontoisen, että rajain määrääminen on toteutettava, ennenkuin ryhdytään hankkimaan vahvistusta rakennusjärjestykselle y. m. säännöksille, koska muutoin niiden voimassaoloala samoin kuin yhdyskunnan itsehallintoalakin jäisi epämääräiseksi.

Oulunkylän taajaväkinen yhdyskunta käsitti Oulunkylän sekä Käpylän yksinäisen verotalon n:o 1. Näiden maatilain tilusrajat määräisivät hallinto-

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 5. 6 §. — ²⁾ S:n 19. 5. 7 §.

alueen rajan. Kunnanvaltuutettujen esitys tarkoitti ainoastaan tämän seikan vahvistamista, ja kunnanvaltuutettujen ehdottama, esityksen oheiseen karttaan merkitty raja kävi kaikilta kohdin yhteen jo vuosikautia todellisuudessa noudatetun aluerajan kanssa.

Oulunkylän huvilayhdyskunta oli valtioneuvoston toukokuussa 1919 antaman määräyksen johdosta erotettu eri kirkkoseurakunnaksi ja oli siis voimassa olevassa kunnallislainsäädännössä vallitsevain periaatteiden mukaan myös yhteiskunnallisessa suhteessa eri kunta, joka kuitenkin edelleen oli yhdistettynä emäkuntaan yhteisen kunnallishallinnon alaiseksi. Kysymys kunnallishallinnonkin erottamisesta oli kuitenkin herätetty ja tuli käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin maalaiskuntain kunnallislain 2 ja 82 §§:ssä tällaisen tapauksen varalta säädettiin. Vastamuodostetun seurakunnan ja vastaisen itsenäisen kunnan alueet kävivät kaikilta kohdin yhteen Oulunkylän huvilayhdyskunnan alueen kanssa.

Kun puheenalaisen hallintoalueen rajain määrääminen tässä kohden säädettyssä järjestyksessä ei Helsingin kaupungin etujen kannalta voinut herättää epäilyksiä eikä tehdä mutkikkaaksi kysymystä tämän alueen vastaisesta liittämisestä Helsingin kaupunkiin, oli kaupunginvaltuusto havainnut ettei kunnanvaltuutettujen anomus aiheuttanut muistutuksia eikä huomautuksia viranomaisten puolelta.

Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kantelukirjelmässä olivat erinäiset Kottbyn tilan asukkaat vastustaneet Oulunkylän huvilayhdyskunnan rajain vahvistamista kunnanvaltuutettujen ehdotuksen mukaiseksi, minkä ohessa hakijat pyysivät edelleen saada kuulua Helsingin kuntaan sekä toivoivat mahdollisimman pian tulevansa liitetyiksi Helsingin kaupunkiin. Kun tämä kirjelmä tarkoitti nykyisen kunnallisen jaoituksen muuttamista, ei kaupunginvaltuusto ollut tahtonut olla lähettämättä esitystä maaherralle.

Lausunto ehdotuksesta kunnallisen jaoituksen muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi. Maaherran kaupunginvaltuustolta vaadittua lausuntoa ehdotuksesta kunnallisen jaoituksen muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto jättää asian rajakkaisten alueiden Helsingin kaupunkiin liittämistä koskevaa kysymystä selvittämään asetettuun komiteaan ²⁾. Antamassaan lausunnossa esitti komitea seuraavaa:

Koska kaupunkialueen laajentaminen voimassa olevan lainsäädännön ja hallinnollisen käytännön johdosta oli kohdannut suuria vaikeuksia, johtuen erittäinkin kunnallisen jaoituksen riippuvaisuudesta kirkollisesta jaoituksesta sekä siitä periaatteesta, ettei itsenäistä maata voinut omistajan suostumuksesta kaupunkiin liittää, sekä koska ei ollut olemassa lainsäädäntöä, joka toiselta puolen osoittaisi kunnallisen jaoituksen muuttamisen edellytykset ja toiselta järjestäisi sen moninaisia ja pulmallisia oikeusvaikutuksia, mikä lainsäädännön puute niinikään oli aikaansaanut melkoisia vaikeuksia sentapaisia asioita käsiteltäessä, minkä kautta kaupunkien kasvaminen ja kehitys usein oli estynyt taikka sen oli täytynyt pukeutua esikaupunkimuodostumain turmiolliseen muotoon, olisi näiden vaikeuksien poistamista ja puutteellisuuksien täyttämistä tarkoittava lainsäädäntö kaupunkien kehitykselle tarpeen. Laki ehdotusta tarkastaessaan oli komitea havainnut sen yleensä vastaavan tarkoitustaan. Siinä esitettyjä periaatteita kunnallisen jaoituksen vapauttamisesta kirkollisesta jaoituksesta ja maanomistajan ratkaisuvallan kumoamisesta itsenäisen maan liittämistä kaupunkiin koskevissa kysymyksissä sekä

¹⁾ Valt. pöytäk. 28. 9. 7 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 205.

lakiehdotuksen muitakin perussäännöksiä voitiin pitää oikeina ja olojen vaatimusten mukaisina.

Komitea esitti seuraavat yksityiskohtaiset muistutukset: 1 §:n 2 mom:lle olisi annettava seuraava lyhyempi muoto: »Kunnallisella jaoitusmuutoksella voidaan kuntia yhdistää, jakaa, laajentaa, supistaa tai lakkauttaa», jota vastoin 4 §:n viimeisestä momentista ei täysin käynyt selville, voiko valtioneuvosto muuttaa kuntain sopiman jaoituksen, vai oliko tämä sinänsä vahvistettava. Kun säännös lienee tarkoittanut, että valtioneuvostolla piti olla valta vapaasti ratkaista jaoitusehdotus toisellakin tavalla, kuin mistä kunnat olivat sopineet taikka vastoin kunnan tahtoa, olisi tämä selvemmin ilmaistava laissa. Epäselväksi niinikään jäi, mikä merkitys oli annettava kunnan vastaväitteelle, kun se koski jotakin sopimuksen erikoisehtoa, koska ei ollut selvää, oliko semmoinen tapaus käsiteltävä 3 §:n mukaan pakollisena, vai 2 §:n mukaan tavallisena kaupunkiin liittämisenä. Ruotsinkielisessä tekstissä oli kuntain taloudellisten olojen järjestämistä jaoitusmuutoksen johdosta koskevassa kysymyksessä käytetty sanaa »uppgörelse», joka sanamuoto edellytti asianosaisten lopullista välinselvitystä, mitä lakiehdotus ei kuitenkaan tarkoittanut, jonka tähden sana olisi vaihdettava johonkiin sopivampaan; 11 § olisi laadittava suppeampaan muotoon. Samoilla perusteilla kuin 14 §:ssä oli ehdotettu, että maa, joka oli liitetty kaupunkiin, olisi oleva vapaa kaikista sitä rasittavista siitä veroluvun mukaan kruunulle menevistä veroista ja rasituksista, sekä että palsta samanlaatuisissa tapauksissa olisi vapautettava palstamaksusta, olisi myöskin kauppalaan liitettävälle maalle suotava tuollainen vapautus, ja säännöstä sentähden täydennettävä. Komitean mielestä olisi niinikään ryhdyttävä toimenpiteisiin aikaisemmin kaupunkiin tai kaupalaan liitetyn maan vapauttamiseksi sitä rasittavista maaveroista, seikka, josta lainvalmistelukunta myös perustelussaan oli huomauttanut.

Komitean lausunto hyväksyttiin ¹⁾ ja oli kaupunginvaltuuston lausuntona maaherralle lähetettävä.

Rajakkaisten alueiden liittämistä pääkaupunkiin koskevan kysymyksen selvitys. Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunta oli valtuustolle lähettänyt esityksen, joka koski selvityksen aikaansaamista rajakkaisten alueiden liittämistä pääkaupunkiin koskevassa kysymyksessä, joka esitys pääasiassa oli seuraava:

Helsingin voimakas laajenemispyrkimys sekä esikaupunkimuodostumain ja huvilayhdyskuntain syntyminen kaupungin ympäristöön olivat saattaneet kysymyksen rajakkaisten alueiden liittamisestä kaupunkiin polttavaksi. Kaupunkialueen laajentamista vaati osin lisätilan tarve, osin välttämättömyys aikaansaada parempi järjestys kaupungin lähimpään ympäristöön, missä kunnalliset tehtävät olivat jääneet melko paljon takapajulle ja huonoon hoitoon. Kaupungin huomattavat maanostot lähitienoilta sekä siellä jatkuva kunnallinen uudestimuodostus, joka osoitti ilmeistä pyrkimystä emäkunnasta erottamaan eräät taajemmin rakennetut yhdyskunnat ja alueet, olivat niinikään osaltaan edistäneet liittämiskysymyksen tuleamista päiväjärjestykseen. Helsingin kaupunkikunnan oli nyt lopullisesti määrättävä politiikkansa ympäristön yhdyskuntien suhteen sekä tarkoin harkittava, missä määrin olevien olojen korjaaminen osin yleisten ja osin kaupungin omien etujen kannalta vaati alueiden liittämistä kaupunkiin sekä missä määrin muita, ehkä sopivampia keinoja olisi tarjona tämän tarkoituksen saavuttamiseksi, esimer-

¹⁾ Valt. pöytäk. 24. 11. 40 §.

kiksi kaupungin taholta tehokkaasti tukemalla paikallisen itsehallinnon kehitystä.

Kaupunkiin liittämisiä oli, niinkuin tunnettu, tähän asti maassamme toimitettu sängen ahtaissa puitteissa ja ne olivat yksinomaan käsittäneet maata, jonka kaupunki oli hankkinut omiksi tarpeikseen. Itsenäisen maan liittämistä kaupunkiin ei hallitus yleensä ollut sallinut, nähtävästi syystä että tätä alaa järjestävän lainsäädännön puutteessa oli vallinnut epätie-toisuutta siitä, oliko perustuslaillisesti oikeutettua tuolla tavoin puuttua maanomistajain oikeuteen. Nytemmin kuitenkin oli odotettavana uusi lain-säädäntö, joka poisti nämä epäilykset ja saattoi mahdolliseksi myöskin yksi-tyishenkilön omistaman maan liittämisen kaupunkiin. Uusi lainsäädäntö tulisi sen ohessa luomaan vapaammat, lakisääteiset ja ajanmukaiset liittämis-muodot kaupunkimuodostuksen eduksi sekä tulisi aikaansaamaan oikeuksien ja velvollisuuksien oikeudenmukaisen jakautumisen kaupungin ja maan-omistajain kesken kaupunginasemakaavaa toimeenpantaessa.

Se väliaika, mikä kului ennen odotetun lainsäädännön aikaansaamista, oli valiokunnan mielestä käytettävä kaikinpuolisen ja perinpohjaisen selvi-tyksen hankkimiseksi Helsinkiin liittämiskysymyksestä. Tämän selvityksen tulisi etusijassa valaista liittämisen perusteluja, siitä koituvia etuja sekä niitä vaikeuksia ja epäkohtia, joita sen avulla saataisiin poistetuiksi tai vähenne-tyiksi. Edelleen selvitettäisiin, mitkä alueet liittäminen käsittäisi ja mitä menettelytapaa siinä olisi käytettävä, olisiko liittäminen toimeenpantava esimerkiksi yhdellä kertaa vai vyöhykkeittäin ja ajanjaksoittain. Tietoja olisi hankittava väestöoloista, raha-asioista, verotusoloista, koululaitoksesta, köyhäinhoidosta y. m. asian ratkaisuun vaikuttavista seikoista. Ylipäätään olisi vastaisen liittämisen merkitys ja seuraukset tarkoin selvitettävä sekä taloudelliselta että yhteiskunnalliselta ja kunnallispoliittiselta kannalta sekä asianmukaisesti osoitettava kaupungille tästä koituvain hallintovelvollisuuk-sien laajuus. Sen ohessa olisi selvitettävä liittämisen edellytykset ja ehdot sekä laadittava ehdotukset niiksi perusteiksi, joiden mukaan liittäminen olisi toimeenpantava. Siinä mielessä olisi ryhdyttävä keskusteluihin asianomaisten maalaiskuntain, yhdyskuntain, yhteisöjen, maanomistajain ja muiden kanssa, joiden oikeutta liittämistoimenpide koskisi. Ehdotus seikkaperäisiksi liittämis-määräyksiksi ehdotuksineen myöskin kuntain ja yhdyskuntain väliseksi taloudelliseksi välinselvitykseksi olisi laadittava sittemmin hallitukselle annet-tavaksi.

Kysymys oli jo vuonna 1912 ollut periaatteellisen käsittelyn alaisena kaupunginvaltuustossa ¹⁾ ja vuonna 1919 oli kaupungin yleisten töiden hallitus rahatoimikamarille esittänyt, että kaikki kaupungille Helsingin pitäjässä kuuluvat tilusalueet ja niiden rajain sisällä sijaitsevat, valtion tai yksityisten omistamat alueet liitettäisiin Helsingin kaupunkiin. Rahatoimikamari, joka oli tästä asiasta hankkinut asiantuntijain lausunnon, oli yhtynyt ehdottamaan liittämiskysymystä valmisteltavaksi pääasiallisesti edellä esitetyn mukaisesti.

Kun rahatoimikamari ja kaupungin yleisten töiden hallitus käytettävä-nään olevalla vakinaisella työvoimalla luultavasti eivät olisi kyenneet kohtuul-lisen ajan kuluessa suorittamaan puheenalaista laajaa selvitystyötä, näytti tämä tehtävä olevan sopiva antaa erikoiselle kaupunginvaltuuston asetta-malle viisijäseniselle valtuuskunnalle, joka saisi laajat valtuudet.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto pääasiassa hyväksyen edellä esitetyt näkökohdat, päättäisi

¹⁾ Ks. 1912 vuod. kert. siv. 202.

asettaa viisijäsenisen valtuuskunnan kaikin puolin selvittämään kysymystä rajakkaisten alueiden liittämisestä Helsingin kaupunkiin;

antaa tämän valtuuskunnan tehtäväksi käydä niiden kuntain, yhdyskuntain ja asiallisten kanssa, joita toimenpide koskee, keskustelemaan eri alueiden kaupunkiin liittämisestä sekä tällä pohjalla ja muun hankitun selvityksen nojalla kaupunginvaltuustolle antaa asianhaaran vaatiman lausunnon ehdotuksineen;

valtuuttaa valtuuskunnan käyttämään apunaan kaupungin ammattiviranomaisia ja, tarpeen mukaan, asiantuntijoita sekä asettamaan erityisen asiantuntevan sihteerin; samoin kuin

taata valtuuskunnan jäsenille kohtuullisen palkkion, jonka valtuusto vastedes määräisi.

Rahatoimikamari, jolle oli suotu tilaisuus lausua mielipiteensä esillä olevasta valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta, mainitsi kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä 1919 ottaneensa valmisteltavakseen kysymyksen kaikkien Helsingin kaupungille Helsingin pitäjässä kuuluvain alueiden sekä näiden piirissä sijaitsevain, valtion tai yksityisten omistamain alueiden liittämisestä Helsingin kaupunkiin. Saatuaan tiedokseen valmisteluvaliokunnan esityksen lähemmän selvityksen hankkimisesta tästä asiasta oli kamari, koska tämä esitys kävi yhteen kamarin suunnitelman kanssa, päättänyt yhtyä valiokunnan esitykseen.

Valmisteluvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Mainitun valtuuskunnan jäseniksi valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin johtaja Y. Harvian, toimittaja R. Itkosen, pormestari T. Malisen, professori K. A. Moringin ja työnvälitysneuvoja T. Uskin.

Lausunto panttilainalaitoksen johtosäännöstä. Vaadituksi lausunnoksi Osakeyhtiö Helsingin panttilainakonttorin läänin maaherralle tekemän anomuksen johdosta muutoksen tekemisestä yhtiön syyskuun 29 p:nä 1898 vahvistettuun johtosääntöön ilmoitti ²⁾ kaupunginvaltuusto, ettei sillä ollut mitään muistuttamista mainitun johtosäännön muutosehdotuksen vahvistamista vastaan.

Lausuntoja Suomen kansalaisuus-oikeudesta, elinkeino-oikeudesta y. m. Kaupunginvaltuusto puolsi 95 ja epäsi 90 tapauksessa Suomen kansalaisuus-hakemuksia ³⁾, 9 tapauksessa ei kaupunginvaltuusto katsonut itsellään olevan syytä lausua mielipidettään mainitunlaatuista hakemuksista. Edellisistä tapauksista koski 54 Venäjän, 18 Saksan, 13 Ruotsin, 7 Viron ja 2 Puolan sekä 1 Latvian kansalaisia.

44 tapauksessa puolsi ja 4 tapauksessa ehdotti kaupunginvaltuusto evättäviksi myöntymistä anomuksiin ⁴⁾ kaupungissa saada harjoittaa elinkeinoa. Edellisistä oli 3 hakemusta ja jälkimmäisistä yksi hakemus Suomen kansalaisten, muut ulkomaalaisten jättämiä.

1 tapauksessa puolsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto myöntymistä ulkomaalaisen yhtiön hakemukseen saada omistaa kiinteistöä maassa.

9 tapauksessa antoi valtuusto puoltavan lausunnon anomuksesta saada harjoittaa rohdoskauppaa ⁶⁾, 81 tapauksessa puolsi ja 6 tapauksessa ehdotti

¹⁾ Valt. pöytäk. 19. 5. 8 §. — ²⁾ S:n 31. 8. 13 §. — ³⁾ S:n 27. 1. 31 §; 11. 2. 34 §; 31. 3. 43 §; 21. 4. 34 §; 19. 5. 38 §; 15. 6. 41 §; 14. 9. 22 §; 13. 10. 29 §; 24. 11. 39 §. — ⁴⁾ S:n 27. 1. 1 §; 17. 3. 7 §; 31. 3. 7 §; 6. 4. 1 ja 6 §§; 21. 4. 7 ja 36 §§; 5. 5. 5 §; 19. 5. 9 §; 1. 6. 1 §; 15. 6. 14 ja 15 §§, 31. 8. 3 ja 10 §§; 28. 9. 2 §; 13. 10. 1 §; 27. 10. 2 ja 5 §§; 24. 11. 1 ja 3 §§. — ⁵⁾ S:n 13. 10. 2 §. — ⁶⁾ S:n 27. 1. 2 §; 11. 2. 12 §; 17. 3. 5 §; 6. 4. 2 §; 5. 5. 6 §; 31. 8. 6 §; 28. 9. 4 §; 24. 11. 2 §.

valtuusto evättäväksi myöntymistä anomuksiin saada pitää kaupan alkoholi-pitoisia aineita ¹⁾, 2 tapauksessa puolsi ²⁾ valtuusto anomuksia saada pitää kaupan myrkyllisiä aineita ja 4 tapauksessa saada pitää kaupan vähemmän myrkyllisiä aineita.

1 tapauksessa valtuusto puolsi anomusta saada harjoittaa huutokauppa-liikettä ³⁾, 2 tapauksessa anomusta saada harjoittaa nuorison työnvälitystä ⁴⁾, jota paitsi valtuusto 1 tapauksessa puolsi biljaardioikeuksien myöntämistä ⁵⁾.

Tehdyn hakemuksen johdosta edelleen saada harjoittaa paikanvälitys-toimintaa lausui ⁶⁾ kaupunginvaltuusto, ettei sillä ollut anomusta vastaan mitään muistuttamista.

Anomus täällä saada harjoittaa autobusliikennettä. Herrojen A. Hermo-niuksen ja W. Laaksosen anomuksen saada järjestää autobusliikennettä epäsi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto.

Rahatoimikamarin puheenjohtajan vaali. Kaupunginvaltuusto valitsi ⁸⁾ professori A. L. Hjelmmannin rahatoimikamarin puheenjohtajaksi siksi, kunnes kamarin uudestijärjestäminen tulisi toteutetuksi, ei kuitenkaan kauempaa kuin 1920 vuoden loppuun, sekä varapuheenjohtajaksi samaksi ajaksi vara-tuomari A. Makkosen.

Vaivashoitohallituksen puheenjohtajan vaali. Vaivashoitohallituksen puheenjohtajaksi valitsi ⁹⁾ kaupunginvaltuusto kapteeni W. Bergströmin sekä hänen sijaansa jäseneksi hallitukseen kirkkorahastonhoitaja O. Forssellin.

Kaupungin kansakoulujen johtokuntain jäsenten vaali. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan jäseniksi elokuun 1 p:n 1920 ja elokuun 1 p:n 1923 väliseksi ajaksi valitsi ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto kansakoulunopettaja K. Ahtialan ja hätäaputyöntekijätär H. Öbergin sekä ruotsinkielisten kansakou-lujen johtokuntaan kamreeri H. Bengelsdorffin ja metallityöläisen A. Lind-roösin. Kamreeri Bengelsdorff vapautettiin ¹¹⁾ sittemmin toimesta ja hänen sijaansa valittiin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan jäseneksi neiti D. Neovius.

Kaupungin maatilojen hallituksen vaali. Sen hallituksen puheenjohtajaksi, jonka toimeksi kaupunginvaltuusto, kunnes toisin määrättäisiin, oli antanut Herttonäsin ja Boxbackan maatilojen sekä muiden aikaisemmin Boxbacka aktiebolag-yhtiön hallinnon alla olleiden maa-alueiden ynnä Tolfmannin talon ¹²⁾ hoidon, valitsi ¹³⁾ valtuusto agronomi B. Plantingin sekä saman halli-tuksen jäseneksi vt Tannerin ja varatuomari V. Tavaststjernan. Viimemaini-tun kuoltua valittiin ¹⁴⁾ hänen sijaansa varatuomari H. Munck.

Puhtaanapitohallituksen jäseniksi valittiin ¹⁵⁾ talonmistaja J. T. Isotupa, dosentti, vapaaherra F. Langenskiöld, kirvesmies H. Moisio ja kunnantyön-tekijä A. Tyynelä.

Raittiuslautakunnan jäseniksi valitsi ¹⁶⁾ kaupunginvaltuusto tohtorinrouva T. Hainarin, ylioppilas F. Kreanderin, muurari O. Paanasen, intendentti F. A. Paloheimon ja puuseppä J. Virtasen.

Kaupunginkirjaston inventtaajat. Kaupunginvaltuusto valitsi ¹⁷⁾ kau-punginkirjaston inventtaajiksi kirjastonhoitajat A. Coranderin ja E. Hassel-blattin, rouva E. Holmbergin, opettaja A. Noposen sekä kirjakaupanjohtaja

¹⁾ Valt. pöytäk. 21. 4. 33 §; 19. 5. 48 §; 15. 6. 9 §; 28. 9. 24 §; 10. 11. 37 §. — ²⁾ S:n 11. 2. 12 §; 5. 5. 6 §; 28. 9. 6 §; 27. 10. 4 §; 8. 12. 5 §. — ³⁾ S:n 10. 11. 1 §. — ⁴⁾ S:n 14. 9. 15 § ja 27. 10. 9 §. — ⁵⁾ S:n 28. 9. 3 §. — ⁶⁾ S:n 27. 10. 9 §. — ⁷⁾ S:n 8. 12. 28 §. — ⁸⁾ S:n 15. 6. 39 §. — ⁹⁾ S:n 31. 3. 34 § ja 21. 4. 21 §. — ¹⁰⁾ S:n 15. 6. 18 §. — ¹¹⁾ S:n 31. 8. 60 §. — ¹²⁾ Ks. 1919 vuod. kert. siv. 45 ja seur. — ¹³⁾ Valt. pöytäk. 27. 1. 10 §. — ¹⁴⁾ S:n 21. 4. 20 §. — ¹⁵⁾ S:n 15. 6. 19 §. — ¹⁶⁾ S:n 14. 9. 12 §. — ¹⁷⁾ S:n 6. 4. 7 §.

V. Vainion. Herra Hasselblatt vapautettiin sittemmin toimesta, ja valittiin ¹⁾ hänen sijaansa filosofianlisensiaatti T. S. Dillner.

Vuositolintarkastajain vaali. Vuonna 1918 oli kaupunginvaltuusto määrännyt ²⁾, että 12 tilintarkastajaa ja sama lukumäärä varamiehiä valittaisiin lähinnä seuraavissa vaaleissa, sekä että näistä vuosittain kolmas osa oli eroava, kahtena ensimmäisenä vuotena arvan mukaan. Koska kuitenkin tämä päätös, mikäli se koski tilintarkastajain ja näiden varamiesten eroamisjärjestystä, ei näyttänyt olevan tarkoituksenmukainen, päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, muuttaen yllämainitun päätöksensä, että tilintarkastajista ja näiden varamiehistä kolmas osa oli eroava siinä järjestyksessä, kun he joulukuun 27 ja 28 p:nä 1918 toimitetussa vaalissa olivat saaneet ääniä, siten että niiden, jotka olivat saaneet pienimmän äänimäärän, ensin oli erottava.

Sittemmin ilmoitti keskuslautakunta, että kaupunginvaltuuston ylläesitetyn päätöksen johdosta ⁴⁾ vuonna 1920 4 ja vuonna 1921 5 tilintarkastajaa tulisi eroamaan. Varamiehistä oli jäljellä, herra A. Karjalaisen kuoltua, ainoastaan 5, joista näin ollen 1 tai 2 tuli erota. Mutta koska vaalilain mukaan varamiesten luku, siinä tapauksessa että murtolukuja sattuu, korotetaan lähimpään korkeampaan kokonaislukuun, olisi lain hengen ja tarkoituksen mukaista, että kumpaisinkin vuosina 1920 ja 1921 1 varamies eroaisi.

Helmikuun 25 ja 26 p:nä toimitetussa vuositolintarkastajain vaalissa olivat valituiksi tulleet ⁵⁾ herrat taloudenhoitaja J. E. Jalava, kassanhoitaja K. W. Leino, pankinprokuristi E. Stude ja insinööri A. B. Liljeroth. Varajäsenten lukumäärä oli täydennettävä 3:lla, koska 1 oli kuollut, 1 oli eroamisvuorossa ja 1 oli valittu vuositolintarkastajaksi. Varatolintarkastajiksi olivat toimitetuissa vaaleissa tulleet valituiksi asianajaja E. O. Pekkala, pankinjohtaja H. von Troil ja pankinprokuristi J. Alfthan.

Tilintarkastajain vaali. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 1920 vuoden tilejä tarkastamaan valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto kaupunginkamreeri S. Ehrstedtin ja revisori E. Pikoffin.

Helsingin anniskeluyhtiön 1919 vuoden tilejä tarkastamaan valitsi kaupunginvaltuusto ⁷⁾ v. t. kaupunginkassanhoitajan S. Ehrstedtin.

Vaalilautakuntain puheenjohtajain vaali. Erinäisten äänestysalueiden vaalilautakuntain puheenjohtajain vaaleja toimitettaessa valitsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto puheenjohtajaksi viidennen äänestysalueen vaalilautakuntaan varatuomari G. Lindqvistin, kuudennentoista äänestysalueen vaalilautakuntaan lakitieteenkandidaatti J. Pentin ja kahdennenkymmenennenkolmannen äänestysalueen vaalilautakuntaan kauppias J. Korteen.

Tehdystä anomuksesta vapautti ⁹⁾ kaupunginvaltuusto tullivirkamies H. Hintzen viidennen äänestysalueen vaalilautakunnan puheenjohtajan toimesta sekä valitsi sanotun vaalilautakunnan puheenjohtajaksi varatuomari L. Hornborgin.

Keskuslautakunnan ilmoitettua, että valtuuston valitsema 23:n äänestysalueen vaalilautakunnan puheenjohtaja herra, I. Koskivaara, ei ollut tavattavissa, valitsi ¹⁰⁾ valtuusto sanotun vaalilautakunnan puheenjohtajaksi varatuomari E. vonBoehmin.

Jäsenten vaali valiokuntiin ja komiteoihin. Budjettivaliokunnan jäseniksi valitsi ¹¹⁾ kaupunginvaltuusto puheenjohtajan vtn Freyn sekä vtt Estlanderin, Haaran, Laherman, Niklanderin, Suolahden ja Tannerin. Tehdystä ano-

¹⁾ Valt pöytäk. 21. 4. 5 §. — ²⁾ Ks. 1918 vuod. kert. siv. 256. — ³⁾ Valt. pöytäk. 11. 2. 14 §. — ⁴⁾ S:n 11. 2. 14 §. — ⁵⁾ S:n 8. 3. 6 §. — ⁶⁾ S:n 5. 5. 11 §. — ⁷⁾ S:n 11. 2. 52 §. — ⁸⁾ S:n 1. 12. 1 §. — ⁹⁾ S:n 18. 2. 4 §. — ¹⁰⁾ S:n 31. 3. 3 §.

muksesta vapautettiin ¹⁾ sittemmin vt Laherma tästä toimesta ja valittiin hänen tilalleen vt A. E. Leino.

Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatusapurahan jakamista valmistelevaan asetetun valiokunnan jäseniksi valittiin ²⁾ vtt Gebhard, Mikola, Norrmén, Rosenqvist ja Virtanen.

Jäseniksi siihen valiokuntaan, jonka on ratkaistava apurahan saantia kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta tarkoittavat hakemukset, valitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto vtt Boströmin, M. Lindbergin, Noposen, Seppälän ja Tabellen.

Muuttuneisiin oloihin katsoen päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto, että uuden kaupungintalon rakennuskysymystä valmistelevaan vuonna 1913 asetetun komitean ⁵⁾ tehtävä peruutettaisiin ja uuden seitsenjäsenisen komitean tehtäväksi annettaisiin asian edelleen valmistelu. Mainitun komitean jäseniksi valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin dosentti J. Ajlion, professori J. Castrénin, rakennusmestari H. A. Haahdin, seppä B. Haaralan, yliarkkitehti H. Lindbergin, pankinjohtaja A. Norrménin ja professori O. Tarjanteen.

Niinikään peruutettiin Helsingin talviliikenteen turvaamista sekä kaupungin kulkulaitosten parantamismahdollisuutta koskevia kysymyksiä valmistelevaan asetettujen komiteain ⁷⁾ tehtävät ⁸⁾, ja uusi viisijäseninen komitea asetettiin selvittämään kysymystä kaupungin kulkulaitosten parantamismahdollisuudesta huomioon ottamalla myöskin Helsingin talvilaivaliikenteen. Mainitun komitean jäseniksi valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin johtaja I. Lindforsin, filosofiantohtori K. A. Paloheimon, filosofiantohtori H. Ramsayn, johtaja V. Tannerin ja professori V. Voionmaan.

Kaupunginvaltuusto päätti ⁹⁾ asettaa komitean tarkastamaan hätäapukomitean toimintaa sekä määräsi ¹⁰⁾, että komiteaan tuli kuulua kaksi kaupunginvaltuuston edustajaa, yksi rahatoimikamarin, yksi kaupungin yleisten töiden hallituksen ja yksi kunnallisen työnvälitystoimiston edustaja, minkä ohessa valtuusto valitsi jäseniksi komiteaan insinööri H. Herlinin ja sähkötyömies O. Oksasen.

Pankinjohtaja C. A. Öhmanin tilalle, joka oli muuttanut paikkakunnalta, valitsi ¹¹⁾ kaupunginvaltuusto jäseniksi n. s. johtosääntövaliokuntaan professori K. A. Moringin.

Jäseniksi kaupunginvaltuuston asettamaan Suomen kansalaisuusosoikeuden hakemuksia valmistelevaan valiokuntaan valittiin ¹²⁾ vt Hakkilan ja pankinjohtaja C. A. Öhmanin sijaan vtt Norrmén ja Ryömä.

Uusiksi jäseniksi kaupunginvaltuuston juovutusjuoma-asioita valmistelevaan asettamaan valiokuntaan johtaja A. M. Lasseniuksen ja puuseppä J. Virtasen sijaan valittiin ¹²⁾ vtt Aarnio ja Moring.

Kaupunginvaltuuston vaalilautakunnan jäseneksi insinööri I. Killisen tilalle valittiin ¹²⁾ vt Niklander.

Vapautus johto- ja lautakuntain jäsenyydestä. Kaupunginvaltuusto vapautti ¹³⁾ johtaja I. Lindforsin rahatoimikamarin jäsenyydestä, huhtikuun 1 p:stä lukien, ja päätti siirtää toistaiseksi puheenjohtajantoinen täyttämisen, koska kysymys kamarin uudestijärjestämisestä oli vireillä, sekä valitsi jäseneksi kamariin johtaja Lindforsin tilalle johtaja G. Idströmin. Varatuomari

¹⁾ Valt. pöytäk. 10. 11. 39 §. — ²⁾ S:n 27. 1. 8 §. — ³⁾ S:n 10. 11. 12 §. — ⁴⁾ S:n 18. 2. 2 §. — ⁵⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 44. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 8. 3. 5 §. — ⁷⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 77. ja 1916 vuod. kert. siv. 82. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 18. 2. 2 §. — ⁹⁾ S:n 13. 10. 26 §. — ¹⁰⁾ S:n 10. 11. 6 §. — ¹¹⁾ S:n 1. 6. 10 §. — ¹²⁾ S:n 31. 3. 12 §. — ¹³⁾ S:n 31. 3. 8 §.

V. Tavaststjerna-vainajan sijaan valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin varajäseneksi varatuomari J. Grenmanin.

Tehdystä anomuksesta vapautti ²⁾ kaupunginvaltuusto johtaja A. H. Karvosen vaivashoitohallituksen jäsenyydestä sekä valitsi hänen sijaansa jäseneksi 1921 vuoden loppuun asti vt A. Nikulan.

Johtaja A. Björkenheimin tekemästä anomuksesta myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto hänelle vapautuksen kaupungin yleisten töiden hallituksen jäsenyydestä ja valitsi jäseneksi hänen tilalleen arkkitehti V. Jungin.

Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ vtn F. Langenskiöldin anomukseen saada vapautus puhtaanapitohallituksen jäsenyydestä sekä valitsi jäseneksi hänen tilalleen insinööri B. Huberin.

Pankinjohtaja C. A. Öhmanin tultua vapautetuksi palkkalautakunnan jäsenyydestä, valitsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto jäseneksi hänen tilalleen vt B. Tabellen sekä lautakunnan puheenjohtajaksi pankinjohtaja V. Köhlerin. Myöntyen pankinjohtaja Köhlerin anomukseen saada vapautus palkkalautakunnan puheenjohtajantoimesta, valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin lautakunnan uudeksi puheenjohtajaksi varatuomari G. Leopoldin. Hänenkin tultuaan pyynnöstään vapautetuksi ⁷⁾ puheenjohtajantoimesta, valitsi kaupunginvaltuusto puheenjohtajaksi hänen tilalleen insinööri I. Killisen. Uudeksi jäseneksi palkkalautakuntaan pankinjohtaja G. Leopoldin tilalle valitsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto filosofianmaisteri Y. Heikelin.

Evätyt anomus saada vapautus raittiyslautakunnan jäsenyydestä. Esieltäessä tohtorinrouva T. Hainarin anomusta saada vapautus raittiyslautakunnan jäsenyydestä epäsi ⁹⁾ kaupunginvaltuusto sanotun anomuksen.

Jäsenten vaali johto- ja lautakuntiin vuodeksi 1921. Puheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten vaalissa kaupungin johto- ja lautakuntiin vuodeksi 1921 valitsi ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto:

rahatoimikamariin: jäseniksi ent. senaattori A. Castrénin ja johtaja T. Salmion sekä varajäseniksi johtaja A. Björkenheimin, varatuomari J. Grenmanin ja montttöri O. Räsänen, minkä ohessa puheenjohtajaksi valittiin ent. senaattori Castrén ja varapuheenjohtajaksi pankinjohtaja A. Makkonen;

palatoimikuntaan: jäseniksi vanginvartija A. Sirenin ja kamreeri A. Suvirannan sekä varajäseniksi vanginvartija J. K. Mantereen ja kaupunginvoudinapulaisen E. Stenbergin;

terveydenhoitolautakuntaan: jäseniksi professori vapaaherra O. von Hellensin, dosentti F. Langenskiöldin, muurari A. E. Leinon, lääkintöneuvos A. V. Mannerin ja lääketieteenlisensiaatti H. Ryömän sekä varajäseniksi toimittaja L. Erosen, dosentti Y. Kajavan, viilaaja J. K. Lehtosen, apteekkari E. Stigzeliusen ja ylihoitajatar E. Åströmin;

sairaalaylihallitukseen: puheenjohtajaksi professori E. K. Sandelinin, varapuheenjohtajaksi lääketieteenlisensiaatti E. Suolahden sekä jäseniksi kulkutautisairaalan johtajan M. Björksténin ja lääketieteenlisensiaatti H. Ryömän;

vaivashoitohallitukseen: puheenjohtajaksi kapteeni W. Bergströmin, jäseniksi kirvesmies K. J. Aallon, eversti O. Ehrströmin, isännöitsijä C. F. Fagerholmin, konttoristi E. Fagerholmin, rouva I. Grönstrandin, laulunopettajatar P. af Heurlinin, vanginvartija M. Korhosen, filosofiantohtori O. V. Louhi-

¹⁾ Valt. pöytäk. 21. 4. 20 §. — ²⁾ S:n 15. 12. 21 §. — ³⁾ S:n 1. 6. 24 §. — ⁴⁾ S:n 31. 8. 59 §. — ⁵⁾ S:n 31. 3. 12 §. — ⁶⁾ S:n 14. 9. 25 §. — ⁷⁾ S:n 27. 10. 48 §. — ⁸⁾ S:n 10. 11. 30 §. — ⁹⁾ S:n 8. 12. 33 §. — ¹⁰⁾ S:n 15. 12. 1 §.

vuoren, rouva H. Seppälän ja puuseppä J. Virtasen sekä varajäseniksi rouva F. Lönnqvistin ja rouva M. Oksasen;

kasvatuslautakuntaan: jäseniksi ent. kuvernööri I. Gordien, lakitieteen kandidaatti V. Hakkilan, lastentarhainjohtajatar I. Poppiuksen, professori M. Ruuthin, opettajatar L. Salovaaran, tarkastajatar M. Sillanpään ja pankinjohtaja C. J. Wegeliuksen;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi toimittaja A. Forsströmin ja professori K. R. Wahlforsin;

kansanlastentarhain johtokuntaan: jäseniksi rehtori B. Estlanderin, rouvat J. Kedon, M. Oksasen ja B. Pauligin sekä lääketieteenlisensiaatti A. Ruotsalaisen;

työväenopiston ruotsinkielisen osaston johtokuntaan: jäseniksi filosofianmaisteri Y. Heikelin, kirjaltaja K. F. Hellgrenin, ent. kuvernöörin valtioneuvos E. Krogiuksen, lehtori A. Mickwitzin, kirjansitoja E. Nyströmin, professori J. J. Sederholmin ja ylioppilas F. Sundqvistin;

työväenopiston suomenkielisen osaston johtokuntaan: jäseniksi ylitirehtööri E. Böökin, filosofiantohtori K. S. Laurilan, filosofianmaisteri R. Liukosen, kansakoulunopettaja A. Noposen, toimittaja Y. Räisäsen, työnvälitysneuvoja T. Uskin ja professori V. Voionmaan;

kaupungin kirjaston hallitukseen: jäseniksi toimittaja E. Aarnion, dosentti J. Ailion, filosofiantohtori A. H. Bergholmin, professori H. Bergrothin ja professori A. Wallenskiöldin;

museolautakuntaan: jäseniksi dosentti J. Ailion, filosofiantohtori J. Rinteen ja yliarkkitehti S. M. Schjerfbeckin;

musiikkilautakuntaan: jäseniksi yliarkkitehti H. Lindbergin, professori E. Melartinin, kirjaltaja V. Mikkolan sekä filosofiantohtorit V. Pesolan ja H. Ramsayn;

kaupungin yleisten töiden hallitukseen: jäseniksi professori J. Castrénin, insinööri E. von Freneckellin, arkkitehti V. Jungin, sähkötyömies O. Oksasen, vuorineuvos W. A. Sohlbergin, kirvesmies J. Suomisen ja työnvälitysneuvoja T. Uskin, minkä ohessa puheenjohtajaksi valittiin professori Castrén ja varapuheenjohtajaksi insinööri von Freneckell;

kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen: jäseniksi insinööri J. Boreniuksen, professori A. L. Hjelmmanin, insinööri V. Hultin, pankinjohtaja J. Laherman ja sähkötekniikko V. Salovaaran, jonka ohessa puheenjohtajaksi valittiin insinööri Hult ja varapuheenjohtajaksi professori Hjelmman;

puhtaanapitohallitukseen: jäseniksi toimittaja A. Aallon, insinööri B. Huberin, talonmistaja J. T. Isotuvan ja kirvesmies H. Moision;

oikeusapulautakuntaan: jäseniksi professori V. Chydeniuksen, toimittaja R. Itkosen, hovioikeudenauskultantti V. Joutsenlahden, hallintosihteeri O. Möllerin ja lakitieteenkandidaatti S. J. Pentin;

holhouslautakuntaan: jäseneksi varatuomari G. Norrménin;

sosiaalilautakuntaan: jäseniksi johtaja Y. Harvian, muurari A. E. Leinon, esittelijäsihteeri N. A. Mannion, toimittaja M. Paasivuoren, rouva H. Seppälän, neiti B. Tabellen ja kunnallisneuvos V. von Wrightin;

kunnallisen työnvälitystoimiston johtokuntaan: jäseniksi filosofiantohtori S. Ivalon, uunintekijä A. Malmin, toimittaja M. Paasivuoren, kirjeidenlajittelija P. Rahikaisen ja rouva O. Tainion;

palkkalautakuntaan: jäseniksi taloudenhoitaja A. Halmeen, filosofianmaisteri Y. Heikelin, insinööri I. Killisen, maalari A. F. Lylyn ja neiti B. Tabellen, minkä ohessa puheenjohtajaksi valittiin insinööri Killinen ja varapuheenjohtajaksi filosofianmaisteri Heikel;

urheilulautakuntaan: jäseniksi voimistelunopettajatar A. Collanin, insinööri E. von Frenckellin, verhoilija V. Lähteisen, matkapostiljooni U. Rinteen ja hammaslääkäri R. Stenbergin;

raittiuslautakuntaan: jäseniksi toimittaja L. Erosen, tohtorinna T. Hainarin, ylioppilas F. Kreanderin, teollisuusneuvos F. A. Paloheimon ja puuseppä J. Wirtasen;

ensimmäiseen huoneenvuokralautakuntaan: puheenjohtajaksi asessori U. J. Castrénin ja varapuheenjohtajaksi varatuomari L. Gestrinin sekä vuokra-kiinteistöä omistavista tai hoitavista henkilöistä, jäseniksi isännöitsijä B. Haalaran ja rakennusmestari O. E. Lundin, ja varajäseniksi rakennusmestari K. Himangan ja kauppias O. W. Turakaisen sekä henkilöistä, jotka eivät omista eivätkä myöskään hoida vuokra-kiinteistöä tai sen osaa, jäseniksi maalari A. Airiston ja protokollasihteeri V. Kahilaisen, sekä varajäseniksi viilaaja O. Aarnion ja arkkitehti S. Savoniuksen;

toiseen huoneenvuokralautakuntaan: puheenjohtajaksi varatuomari H. F. Lindemanin ja varapuheenjohtajaksi varatuomari A. Wikströmin sekä vuokra-kiinteistöä omistavista tai hoitavista henkilöistä, maalarimestari A. Haanojan ja kirvesmies S. Hellstenin ja varajäseniksi maalarimestari Fr. Hasselgrenin ja viilaaja J. K. Lehtosen, sekä henkilöistä, jotka eivät omista eivätkä myöskään hoida vuokra-kiinteistöä tai sen osaa, jäseniksi agronomi V. G. Bäckmanin ja kirjaltaja K. F. Hellgrenin ja varajäseniksi liikemies G. W. Karhumaan ja työmies V. Rantasen;

kolmanteen huoneenvuokralautakuntaan: puheenjohtajaksi varatuomari A. Tollanderin ja varapuheenjohtajaksi varatuomari E. Niemelän sekä vuokra-kiinteistöä omistavista tai hoitavista henkilöistä jäseniksi yliopiston reistraattori K. Koskimiehen ja muurari J. Koskisen ja varajäseniksi mallipuuseppä K. Lydmanin ja rakennusmestari J. Wainion sekä henkilöistä, jotka eivät omista eivätkä myöskään hoida vuokra-kiinteistöä tai sen osaa, jäseniksi puuseppä M. W. Långholmin ja insinööri N. Orellin sekä varajäseniksi junailija K. Th. Boströmin ja kauppias A. Tolosen;

kaupunginvaltuuston vaalilautakuntaan: jäseniksi toimittaja L. Erosen, insinööri E. von Frenckellin ja johtaja Y. Harvian sekä varajäseniksi taloudenhoitaja K. Heinosen ja toimittaja F. Valrosin;

verotuslautakuntaan elinkeinon- ja ammatinharjoittajista: jäseniksi liikemies G. Grönlundin, johtaja P. E. Hallblomin, kauppias K. E. Hanssonin, kauppias A. Koskisen, tynnyrintekijä H. V. Lehdon, kultaseppä O. Lindroosin, uunintekijä A. Malmin, johtaja N. Noschisin, kauppias H. Savolaisen, liikemies Hj. J. Tammilehdon, liikemies M. E. Uddin ja liikemies N. Välsen; palkan- ja eläkkeensaajista: jäseniksi viilaaja E. Bifeldtin, filosofianmaisteri A. Ekströmin, kamreeri E. E. Enebergin, rautatienvirkamies R. V. Engströmin, ent. esittelijäsihteeri Hj. Envaldin, varatuomari B. von Fieandtlin, filosofianmaisteri E. Haatajan, leipuri F. Heinosen, maalari S. Koskisen, uunintekijä K. V. Lindholmin, kenraalimajuri R. Schaumanin ja taloudenhoitaja M. Sini-salon; kiinteistönomistajista: jäseniksi rakennusmestari V. Ekmanin, maalari F. Hasselgrenin, kirvesmies T. Heinosen, asfalttityöntekijä J. Kanervan, talonnomistaja T. Lindbergin, rakennusmestari J. E. Lindgrenin, rappaaja H. Markkasen, johtaja R. Nikanderin, kauppias A. F. Nymanin, johtaja F. U. Pentzinin, muurari O. Saarisen ja maalari O. Säreen;

tutkijalautakuntaan: jäseniksi varatuomari J. Eerikäisen, isännöitsijä C. F. Fagerholmin, valokuvaaja O. Heimon, rouva S. Laineen, rouva O. Lehtovaaran sekä johtajat F. Pauligin, F. W. Roosin ja B. Tallbergin.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajiksi valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto filosofiantohtori A. H. Bergholmin, konttoripäällikkö K. E. Grönlundin, kirvesmies J. Järvisen, kauppias A. Koskisen, merikapteeni L. Laurentin, taloudenhoitaja V. Leinon, varastonhoitaja K. V. Saxellin, tehtailija K. A. Wiggin ja rakennusmestari O. Wilamon.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi valittiin ¹⁾ rakennusmestari H. Haahti, seppä B. Haarala, insinööri E. J. Koskenmaa, agronomi A. S. Lindholm ja arkkitehti U. A. Åberg.

Kaupunginkassan inventtaajiksi valitsi ¹⁾ valtuusto rakennusmestari K. J. Roustin ja lihakauppias O. W. Turakaisen sekä näiden varamiehiksi pankinjohtaja W. Paerschin ja kassanhoitajatar M. Sinisalon.

Erinäisten koululaitosten johtokuntain jäsenten toimikauden pitentäminen. Kahdessa valmistavista ja yleisistä ammattikouluista annetussa asetuksessa oli m. m. määrätty että koulujen johtokuntiin tulee kuulua, paitsi koulun voimassapitäjän valitsemaa puheenjohtajaa, vähintään neljä jäsentä, joista asianomaiset työnantajajärjestöt valitsevat puolet ja asianomaiset työntekijäjärjestöt toisen puolen. Kun vastamainittu määräys vaati muuttamaan kunnallisisat ja kunnan avustamista ammattikouluista voimassa olevia määräyksiä, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto, odotellessaan tekeillä olevaa ehdotusta näiden koulujen hallinnon uudestijärjestämiseksi, jättää edustajain valitsemisen alempana mainittujen oppilaitosten johtokuntiin toistaiseksi ja sen sijaan pitentää nykyisten jäsenten toimikautta valmistavan poikain ammattikoulun, tyttöjen ammattikoulun, alempain käsityöläiskoulujen, kunnallisen yhdenpäivän koulun ja taideteollisuuskeskuskoulun johtokunnissa.

Kaupungin edustus Lontoon asuntokongressissa. Sosialiministeriön tiedustelun johdosta, halusiko Helsingin kaupunki edustuttaa itseään Lontoossa kesäkuun 3—11 p:nä pidettävässä sopimusvaltain välisessä asuntokongressissa, päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto ilmoittaa, että valtuusto kaupungin edustajiksi mainittuun kongressiin oli valinnut sosialilautakunnan sihteerin, arkkitehti A. Toivosen, kaupunginasemakaava-arkkitehdin B. Brunilan sekä johtaja V. Tannerin, kuin myöskin, että valtuusto oli antanut rahatoimikamarin toimeksi sosialiministeriölle maksaa edellä mainittujen henkilöiden jäsenmaksun, yhteensä 6 £ 6 sh. Edelleen osoitti valtuusto niinikään kaikkiaan 18,000 markkaa puheenalaisten henkilöiden matkakulujen korvaukseksi, kaikki valtuuston käyttövaroista. Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari johtaja V. Tannerin tilalle, hänelle sattuneen esteen tähden, valinneensa asuntotarkastaja K. Wasastjernan kaupungin edustajaksi Lontoossa pidettävään kongressiin, minkä toimenpiteen kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾.

Edustajain vaali kolmanteen kaupunkikokoukseen. Samalla kun kaupungin edustajille kolmannessa kaupunkikokouksessa myönnettiin matkakulujen korvausta laskun mukaan ja päivärahaa 50 markkaa kaupunginvaltuuston käyttövaroista, valittiin ⁵⁾ edustajiksi valtuuston puheenjohtaja Frey sekä vtt Heinonen, Hellstén, Hjelmman, Suominen ja Tollet sekä varamiehiksi varapuheenjohtaja Paloheimo sekä vtt Estlander ja Lyly.

Väen- ja asuntolaskun keskuskomitean puheenjohtajan vaali. Maaherranvirasto oli ilmoittanut, että täällä joulukuussa toimeenpantavan väen- ja asuntolaskun ⁶⁾ keskuskomitean puheenjohtajaksi oli valittu ⁷⁾ filosofianmaisteri H. Dalström.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15. 12. 1 §. — ²⁾ S:n 15. 12. 4 §. — ³⁾ S:n 31. 3. 53 §. — ⁴⁾ S:n 15. 9. 29 §. — ⁵⁾ S:n 5. 5. 3 §. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. siv. 192. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 24. 11. 5 §.

Lisätyn kutsuntalautakunnan luottamusmiehet. Luottamusmiehiksi lisättyyn kutsuntalautakuntaan 1920 vuoden asevelvollisuuskutsuntaa varten valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto eversti V. Holopaisen ja majuri A. Lindbergin.

Yksityisoppiluokat nimisen oppilaitoksen vanhempainneuvoston vaali. Maaherran kehoituksesta valitsi ²⁾ kaupunginvaltuusto jäseniksi edellämäinnittuun vanhempainneuvostoon liikemies A. Prikanderin, opettajatar L. Salovaaran, rouva H. Roustin, toimittaja L. Erosen ja rouva S. Sjöstedtin.

Mooseksenuskaisen seurakunnan keskikoulun vanhempainneuvoston vaali. Täkäläisen mooseksenuskaisen seurakunnan valtioneuvoston suostumuksella perustettavan ruotsinkielisen kuusiluokkaisen keskikoulun vanhempainneuvoston jäseniksi valitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto kolmen vuoden ajaksi insinööri J. Sirovitschin, rouva W. Stillerin, kauppias M. Tokazierin, rouva M. Mirmovitschin ja liikemies W. Seligsonin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 27. 1. 9 §. — ²⁾ S:n 19. 5. 17 §. — ³⁾ S:n 27. 10. 10 §.